

HARTOLAN KUNTA

Yhessä tehen!

TILINPÄÄTÖS 2025

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	5
1. TOIMINTAKERTOMUS	7
1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	7
1.1.1 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	7
1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
1.1.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	13
1.1.4 Kunnan henkilöstö	18
1.1.5 Ympäristötekijät	23
1.1.6 Muut ei-taloudelliset asiat	23
1.1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	24
1.2 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	27
1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	29
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	29
1.3.2 Toiminnan rahoitus	30
1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	32
1.5 KOKONAISTULOT JA MENOT	35
1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	36
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	36
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	37
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	37
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	38
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	39
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	40

1.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	44
1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely	44
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	44
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	45
2.1 SEURANTAA KOSKEVA SÄÄNTELY	45
2.2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	46
2.3 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN	47
2.3.1 Keskusvaalilautakunta	47
2.3.2 Tarkastuslautakunta	47
2.3.3 Kunnanhallitus	48
2.3.4 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	60
2.3.5 Tekninen lautakunta	81
2.3.6 Ympäristölautakunta	85
2.4 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	88
2.5 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	91
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	94
3.1 TULOSLASKELMA	94
3.2 RAHOITUSLASKELMA	95
3.3 TASE	96
3.4 KONSERNILASKELMAT	98
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	102
4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	102
4.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	102
4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	102
4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	103
4.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	103
4.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	105
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	105
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	109

4.4 VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	111
4.5 HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	113
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET / TASEYKSIKKÖ.....	114
5.1 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TULOSLASKELMA	114
5.2 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	115
5.3 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TASE.....	116
5.4 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	117
6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	120
7. LUETTELOT JA SELVITYKSET	121

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2025 alusta voimaan tuli hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeen suurin kuntien tehtäviin vaikuttanut uudistus, kun työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle. Järjestämisvastuu on siirretty työllisyysalueille ja Hartolan kunnan osalta lakisääteiset työllisyyspalvelut tuottaa Hollolan kunta. Päijät-Hämeen työvoimapalvelut tuottavat palveluita Asikkalassa, Hartolassa, Heinolassa, Hollolassa, Iitissä, Kärkölässä, Orimattilassa, Padasjoella ja Sysmässä.

Kuntayhteistyötä tiivistettiin myös Heinolan kaupungin kanssa. Vuoden 2025 aikana valmisteltiin ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan järjestämisvastuun siirrot Heinolalle. Nämä tapahtuivat vuoden 2026 alusta alkaen. Tavoitteena on pilotoida yhteistyötä ja rakentaa toimintamalli, jota olisi mahdollista laajentaa myös muille alueen kunnille myöhemmin. Samalla varaudutaan tulevaan lainsäädännön muutoksiin.

Vuonna 2025 järjestettiin ensimmäistä kertaa alue- ja kuntavaalit samanaikaisesti. Kuntavaaleissa ennakkoon äänesti 31,2 % äänioikeutetuista ja 24,0 % varsinaisena vaalipäivänä. Kokonaisuudessaan Hartolan äänestysaktiivisuus oli 55,1 %. Aluevaaleissa Hartolassa äänensä antoi 52,1 % äänioikeutetuista.

Kuntavaaleissa valittiin uudet päättäjät valtuustokaudelle 2025–2029. Näiden vuosien aikana on tulossa päätettäväksi useita kunnan tulevaisuuden kannalta merkittäviä päätöksiä.

Kunnan toimialajohtajissa tai toimintayksiköiden vastuuhenkilöissä ei tapahtunut pysyviä henkilöstövaihdoksia tai muutoksia vuoden 2025 aikana. Tekninen johtaja Janne Myntti jäi opintovapaalle 22.9.2025 alkaen ja hänen viransijaisenaan toimi Ilkka Koskinen, jonka sijaisena kuntatekniikan insinööri virassa toimi Markku Tuukkanen. Liikuntapalveluiden vastuu siirtyi kesällä 2025 hyvinvointikoordinaattori Johanna Huttusen vastuulle.

Henkilöstön määrä väheni vuoden 2025 aikana. Henkilöstömäärä 31.12.2025 oli 67, kun se vuotta aikaisemmin oli 68. Henkilötyövuosissa mitattuna muutos oli suurempi: vuonna 2025 henkilötyövuosien kokonaismäärä oli 61,63, kun se vuonna 2024 oli vielä 67,84.

Samalla sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivissä mitattuna väheni yli 20 %:lla jo toista vuotta peräkkäin, mikä osaltaan osoittaa sitä, että henkilöstön työkyvystä ja työssä jaksamista on pystytty pitämään huolta myös henkilöstömäärän vähentyessä. On kuitenkin selvää, että näin suuri muutos vaatii erittäin suurta venymistä koko henkilöstöltä. Sairauspoissaoloja oli vuonna 2025 yhteensä 826 kalenteripäivää, eli 13,4 päivää/hvt.

Hartolan kunnan asukasluku 31.12.2025 oli 2.404 asukasta. Vähennystä tapahtui yhteensä 78 asukkaan verran, josta -46 johtui luonnollisesta väestönmuutoksesta, eli kuolleita on enemmän kuin syntyneitä, ja -32 johtui muuttoliikkeestä. Lapsia Hartolaan syntyi 11 vuoden 2025 aikana. Hartolassa syntyvyys on viime vuosina ollut merkittävästi korkeampaa kuin esimerkiksi naapurikunta Sysmässä ja sama trendi jatkui edelleen.

Vuoden 2025 talouden toteuma on odotuksiin nähden hyvä. Tilikauden tulos on noin 567.000 euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Tämä selittyy talouden sopeuttamistoimenpiteillä, joita on pystytty toteuttamaan suunnitelman mukaisesti. Osa vaikutuksista näkyy korostetun voimakkaasti yksittäisen vuoden vertailussa, joten tarvitaankin useamman vuoden vertailu, jotta pystytään kunnolla arvioimaan talouden tasapainottamistoimien kokonaisvaikutuksia.

Verotulokertymä toteutui kokonaisuudessaan talousarvion mukaisesti. Kunnallisveron tuotot pienenevät hieman edellisen vuoden tasosta, veronkorotuksesta huolimatta. Veronkorotuksen vaikutukset näkyvät kuitenkin täysmääräisesti vasta vuoden 2026 verotilityksissä. Yhteisöveron tuotot kasvoivat 8 % ja kiinteistöveron osalta kasvua kertyi 16,8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöveron tuottojen kasvu selittyy kiinteistöverokantojen korotuksella.

Valtionosuudet toteutuivat pitkälti talousarvion ja ennakoarvioiden mukaisesti.

Ulkoisten toimintatuottojen määrä pieneni hieman vuoden 2024 tasosta. Tämä johtuu erityisesti siitä, että metsän myyntituloja ei kirjautunut vuodelle 2025. Ulkoiset toimintatuotot olivat yhteensä noin 1.970.000 euroa, mikä on noin 100.000 euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin.

Henkilöstömäärän vähentyessä myös henkilöstökulut pienenevät edellisvuoden tasosta. Henkilöstökulut kokonaisuudessaan olivat -3.410.000 euroa. Ulkoiset toimintakulut yhteensä olivat -7.624.000 euroa ja toimintakate noin -5.655.000 euroa.

Korkokulut toteutuivat edelleenkin sangen korkealla tasolla, vaikka laskivatkin -246.000 euroon vuonna 2025. Tätä kautta myös rahoitustuotot ja -kulut kokonaisuudessaan jäivät noin 82.000 euroa miinukselle.

Kunnan vuosikate oli 1.580.560 euroa, mikä on yli 200.000 euroa edellisvuotta parempi ja 560.000 euroa talousarviota parempi. Erityisen merkittävää tämä on siksi, että FCG:n painelaskelmissa kunnan vuosikatteen ennakoitiin painuvan negatiiviseksi vuonna 2026. Talouden tasapainottamistoimenpiteet ovat siis vaikuttavia, kunhan ne saadaan täysimääräisinä laitettua toimeen.

Hartolan kunnan vuoden 2025 tilinpäätös osoittaa ylijäämää yhteensä 794.452 euroa ja on toinen peräkkäinen ylijäämäinen tulosvuosi. Vuoden 2025 tuloksen myötä kunnan edellisten tilikausien ylijäämä on yhteensä noin 2.572.000 euroa, mikä ei kuitenkaan ole vielä riittävä puskuri tulevaan. Tilikauden ylijäämä ei myöskään riittänyt lainojen maksuun, vaan vuoden 2025 aikana kunta joutui ottamaan lisää lainaa 1.500.000 euroa. Kunnan lainamäärä vuodenvaihteessa oli yhteensä 10.943.000 euroa, mikä on 4.552 euroa/asukas. Kunnan kokonaislainamäärä pieneni hieman vuoden 2025 aikana. Konsernitasolla kokonaislainamäärä on noin 17.735.000 euroa, eli 7.377 euroa/asukas. Kuntakonsernin tilinpäätös on 509.180,84 euroa ylijäämäinen.

Korjausinvestointien kokonaistoteuma oli 807.000 euroa, joihin rahoitusosuuksia saatiin 255.000 euroa. Investointien nettokulu oli siis 552.000 euroa. Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti investointitasoa pyritään pitämään mahdollisimman pienenä. Suurimmat yksittäiset investoinnit olivat Tähtien pyörätien urakka, jonka yhteydessä siirrettiin myös vesihuollon linjastoa, sekä yhtenäiskoulun piha-alueen urakka.

Kesällä 2024 hyväksytty talouden tasapainottamissuunnitelma antaa hyvät eväät kunnan talouden sopeuttamiseen, mutta uuden valtuustokauden aikana on välttämätöntä tehdä uusia talouden tasapainottamiseen liittyviä linjauksia ja päätöksiä. Väkiluvun väheneminen haastaa palvelutuotantoa vuosi vuodelta enemmän.

Henkilöstölle suuret kiitokset joustamisesta ja venymisestä sekä aktiivisesta kehittämistyöstä vuoden 2025 aikana. Kiitos myös kaikille kunnan luottamushenkilöille antamastanne panoksesta kunnan kehittämiseen. Rakennetaan Hartolaa jatkossakin Yhessä tehen!

Jarkko Seppälä, kunnanjohtaja

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1.1 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston puheenjohtajisto: 31.5.2025 asti puheenjohtaja **Jeremias Sankari** (kesk.), I varapuheenjohtaja **Mikko Ruoppi** (kok.) ja II varapuheenjohtajana **Pekka Pajunen** (sd.) sekä 1.6.2025 alkaen puheenjohtaja **Sanna-Kaisa Tervala** (kok.) ja varapuheenjohtaja **Jeremias Sankari** (kesk.).

Valtuuston jäsenet 31.5.2025 asti:

Sankari Jeremias (pj.)	Suomen Keskusta
Ruoppi Mikko (I vpj.)	Kokoomus
Pajunen Pekka (II vpj.)	SDP
Edelman Tiina	Vihreät
Eskola Olli	SDP
Fågel Jarkko	Kokoomus
Joutsijärvi Anne	Suomen Keskusta
Lehtosaari Veli-Pekka	Perussuomalaiset
Mäyrä Tero	Suomen Keskusta
Neoff Wille	Perussuomalaiset
Nieminen Tapio	Suomen Keskusta
Palm Ismo	Suomen Keskusta
Pentikäinen-Laine Maija	Suomen Keskusta
Pyykkö Pekka	Kristillisdemokraatit
Raitala Pekka	Kokoomus
Tanskanen Matti	SDP
Tervala Sanna-Kaisa	Kokoomus

Valtuuston jäsenet 1.6.2025 alkaen:

Tervala Sanna-Kaisa (pj.)	Kokoomus
Sankari Jeremias (vpj.)	Suomen Keskusta
Carlson Anjariitta	Kokoomus
Eskola Timo	Perussuomalaiset
Fågel Jarkko	Kokoomus
Joutsijärvi Anne	Suomen Keskusta
Karnaattu Markku	SDP
Miller Toni	Kokoomus
Mäyrä Tero	Suomen Keskusta
Neoff Wille	Perussuomalaiset
Nieminen Jukka	Suomen Keskusta
Nokkonen Jukka-Pekka	SDP
Palm Ismo	Suomen Keskusta
Pajunen Pekka	SDP
Pyykkö Pekka	Kristillisdemokraatit
Tarhonen Jyrki	Kokoomus
Virtanen Maritta	Suomen Keskusta

Vuonna 2025 valtuusto kokoontui kuusi kertaa ja käsitteli 74 asiakohtaa.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet 31.12.2025

Suomen Keskusta	6	valtuutettua
Kansallinen Kokoomus	5	valtuutettua
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	3	valtuutettua
Perussuomalaiset	2	valtuutettua
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	1	valtuutettua

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus vastaa Hartolan kunnan hallinnon ja toiminnan johtamisesta kunnanvaltuuston hyväksymien tavoitteiden mukaisesti. Kunnanhallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä.

Kunnanhallituksen puheenjohtajistossa toimi 31.5.2025 asti puheenjohtaja Pekka Raitala (kok.) ja varapuheenjohtajana Tero Mäyrä (kesk.) sekä 1.6.2026 alkaen puheenjohtajana Tero Mäyrä (kesk.) ja varapuheenjohtajana Jarkko Fågel (kok.).

Kunnanhallituksen jäsenet 31.5.2025 asti:

Raitala Pekka (pj.)	Kokoomus
Mäyrä Tero (vpj.)	Suomen Keskusta
Joutsijärvi Anne	Suomen Keskusta
Neoff Pia	Perussuomalaiset
Palm Ismo	Suomen Keskusta
Tanskanen Matti	SDP
Tervala Sanna-Kaisa	Kokoomus

Henkilökohtainen varajäsen

Fågel Jarkko	Kokoomus
Nieminen Tapio	Suomen Keskusta
Glad Taija	Suomen Keskusta
Vuokila Sanna	Perussuomalaiset
Järvinen Hannu	Suomen Keskusta
Karnaattu Markku	SDP
Oikkonen Merja	Kokoomus

Kunnanhallituksen jäsenet 1.6.2025 alkaen:

Mäyrä Tero (pj.)	Suomen Keskusta
Fågel Jarkko (vpj.)	Kokoomus
Carlson Anjariitta	Kokoomus
Karnaattu Markku	SDP
Palm Ismo	Suomen Keskusta
Virtanen Maritta	Suomen Keskusta
Vuokila Sanna	Perussuomalaiset

Henkilökohtainen varajäsen

Järvinen Hannu	Suomen Keskusta
Tarhonen Jyrki	Kokoomus
Oikkonen Merja	Kokoomus
Tanskanen Matti	SDP
Nieminen Tapio	Suomen Keskusta
Pentikäinen-Laine Maija	Suomen Keskusta
Neoff Pia	Perussuomalaiset

Kunnanhallituksen esittelijänä on toiminut kunnanjohtaja Jarkko Seppälä. Vuonna 2025 kunnanhallitus kokoontui 15 kertaa ja käsitteli 235 asiakohtaa.

Lautakunnat

Hartolan kunnassa toimi kertomusvuonna tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, tekninen lautakunta, sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä ympäristölaikunta.

Toimielinten jäsenet:

Keskusvaalilautakunta 31.5.2025 asti:

Varis Eva (pj.)	Vihreät
Tervo Taisto (vpj.)	Perussuomalaiset
Kajasrinne Tuija	SDP
Takala Hanna	Kokoomus
Vesala Veli	Suomen Keskusta

Tarkastuslautakunta 31.5.2025 asti:

Lehtosaari Veli-Pekka (pj)	Perussuomalaiset
Pyykkö Pekka (vpj)	Kristillisdemokraatit
Miller Toni	Kokoomus
Kajasrinne Tuija	SDP (sit.)
Kemppi Hannu	Suomen Keskusta
Mäkinen Helena	Suomen Keskusta (sit.)
Vigman Aino-Mari	Vihreät (sit.)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 31.5.2025 asti

Fågel Jarkko (pj.)	Kokoomus
Kajasrinne Tuija (vpj.)	SDP
Glad Taija	Suomen Keskusta
Järvinen Hannu	Suomen Keskusta
Liukkonen Taru	Suomen Keskusta
Sarvilahti Janina	Perussuomalaiset
Tarhonen Jyrki	Kokoomus

Tekninen lautakunta 31.5.2025 asti:

Pentikäinen-Laine Maija (pj.)	Suomen Keskusta
Olkkonen Merja (vpj.)	Kokoomus
Hakala Matti	Kristillisdemokraatit
Henno Heigo	SDP
Miller Toni	Kokoomus
Päiveröinen Erkki	Perussuomalaiset
Valjakka Sanna	Suomen Keskusta

Ympäristölautakunta 31.5.2025 asti:

Karnaattu Markku (pj.)	SDP
Palm Ismo (vpj.)	Suomen Keskusta
Huilla Inga	Kokoomus
Juutinen Elina	Suomen Keskusta
Järvinen Hilda	Kokoomus
Pöyry Toni	Suomen Keskusta
Vuokila Sanna	Perussuomalaiset

Keskusvaalilautakunta 1.6.2025 alkaen:

Tervo Taisto (pj.)	Perussuomalaiset
Eskola Olli (vpj.)	SDP
Mohr-Pölkki Sari	Kokoomus
Porvari Leena-Kaisa	Kristillisdemokraatit (sit.)
Vesala Veli	Suomen Keskusta

Tarkastuslautakunta 1.6.2025 alkaen:

Pyykkö Pekka (pj.)	Kristillisdemokraatit
Sankari Jeremias (vpj.)	Suomen Keskusta
Kajasrinne Tuija	SDP
Lehtosaari Veli-Pekka	Perussuomalaiset
Seppälä Leena	Kokoomus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 1.6.2025 alkaen:

Joutsijärvi Anne (pj.)	Suomen Keskusta
Tarhonen Jyrki (vpj.)	Kokoomus
Glad Taija	Suomen Keskusta
Mohr-Pölkki Sari	Kokoomus
Nokkonen Jukka-Pekka	SDP

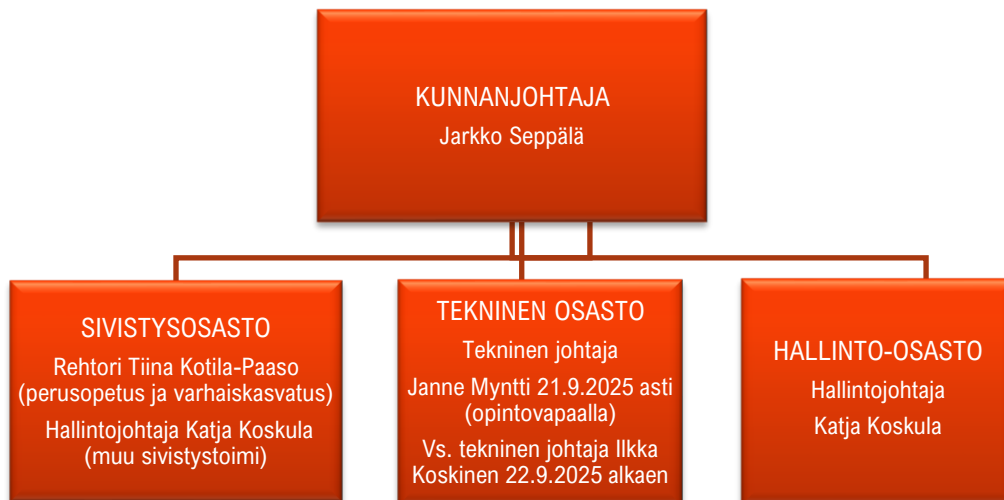
Tekninen lautakunta 1.6.2025 alkaen:

Miller Toni (pj.)	Kokoomus
Pentikäinen-Laine Maija (vpj.)	Suomen Keskusta
Nieminen Jukka	Suomen Keskusta
Olkkonen Merja	Kokoomus
Pajunen Pekka	SDP

Ympäristölautakunta 1.6.2025–31.12.2025:

Karnaattu Markku (pj.)	SDP
Eskola Timo (vpj.)	Perussuomalaiset
Huilla Inga	Kokoomus
Palm Ismo	Suomen Keskusta
Seppälä Leena	Kokoomus

Organisaatiokaavio

Tilivelvolliset viran- ja toimenhaltijat

Kuntalain 125 §:n 1 momentin mukaan tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisten toimielinten tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisiksi viran- ja toimenhaltijoiksi on määritelty ne viranhaltijat, joille on hallintosäännössä delegoitu esittely- ja päätösvaltaa.

kunnanjohtaja	hallintojohtaja	rehtori
tekninen johtaja	varhaiskasvatuspäällikkö	kirjastonjohtaja
kuntatekniikan insinööri	vapaa-aikapäällikkö	hyvinvointikoordinaattori

Lisäksi yhteistyösopimusten nojalla Heinolan kaupungin viranhaltijoille on delegoitu esittely- ja päätösvaltaa seuraavissa tehtävissä:

johtava rakennustarkastaja	rakennustarkastaja	ympäristönsuojelutarkastaja
ympäristöpäällikkö	ympäristönsuojelusihteeri	

1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden yleiset näkymät

Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin, vaikka epävarmuustekijöitä on paljon. Euroalueen talous on toipumassa, joskin maiden väliset erot kasvussa ja näkymissä ovat varsin suuria. Yhdysvalloissa talouskasvu hidastuu, kun tullien vaikutukset heijastuvat yhä laajemmin nostaten hintoja ja hidastavan kulutuksen kasvua. Nousevissa talouksissa kasvu jatkuu ripeänä. Kiinan kasvunäkymät viittaavat hidastumiseen, kun kotimainen kysyntä ei ole elpynyt kestävästi. Maailmantalouden kasvu hidastuu 3,1 prosenttiin 2025 ja edelleen 3,0 prosenttiin 2026. Kasvu elpyy 3,2 prosenttiin vuonna 2027. Geopoliittiset jännitteet varjostavat näkymiä, mutta energiamarkkinoiden näkymät ovat vakaat.

Euroalueella kasvu on hidastunut kuluvaan vuoden ensimmäisen neljänneksen jälkeen. Alueen sisällä on kuitenkin isoja eroja. Lähivuosien näkymät ovat kokonaisuudessaan varovaisen myönteiset. Ennakoivien indikaattoreiden mukaan teollisuuden näkymät euroalueella ovat haastavat, mutta palveluiden näkymät ovat valoisammat. Useat maat investoivat aiempaa enemmän puolustukseen. Kuluttajien luottamus elpyy vähitellen. Euroalueen kasvu kiihtyy 1,4 prosenttiin 2025 ja pysyttelee sillä tasolla 2026. Kasvu hidastuu 1,3 prosenttiin 2027.

Maailman tavarakauppa on heilahdellut vuonna 2025 voimakkaasti Yhdysvaltojen kauppapoliittisten toimien seurauksena. Kokonaisuudessaan tavarakauppa kasvaa nopeasti vuonna 2025, kun Yhdysvaltojen tavaratuonnin lasku loppuvuodesta on aiemmin odotettua pienempää ja nousevien talouksien tuonti on vahvaa. Myös euroalueen tuonti kasvaa melko nopeasti. Kiina suuntaa vientiään yhä enemmän Kaakkois-Aasiaan ja Eurooppaan. Maailman tavarakauppa kasvaa 4,5 prosenttia vuonna 2025, mutta kasvu hidastuu 1,5 prosenttiin vuonna 2026 Yhdysvaltojen tuonnin supistuesssa voimakkaasti edellisvuodesta. Kasvu kiihtyy 2,6 prosenttiin vuonna 2027 laajalla rintamalla.

Suomen talouden yleiset näkymät

Suomen talouden toipuminen otti takapakkia vuoden 2025 aikana. Ongelmana on kotimaisen kysynnän puute. Tulojen kasvusta huolimatta kotitalouksien kulutus ei ole kasvanut. Rakentamisen toipuminen odottaa asuntomarkkinoiden selkeämpää piristymistä. Epävarmuus niin taloudessa kuin maailmalla on saanut suomalaiset kotitaloudet lykkäämään hankintapäätöksiä. Vuonna 2025 bruttokansantuotteen (BKT) kasvu jää 0,2 prosenttiin. Vuonna 2026 kasvu on 1,1 prosenttia, 1,7 prosenttia vuonna 2027 ja 1,6 prosenttia vuonna 2028.

Suomen vienti on kasvanut sekä määrissä että hinnoissa mitattuna. Palveluiden viennin määrä on kuluneen vuoden osalta kääntynyt laskuun. Vastaavaa kehitystä on havaittavissa myös palveluiden tuonnin puolella. Vuoden 2025 suurin yllätys on ollut tavaraviennin voimakas kasvu. Tavaroiden vienti kasvoi tammi-syyskuun aikana kasvanut USA:n asettamista tavaratulleista huolimatta edellisvuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Tavaraviennin voimakasta kasvua selittää osittain tavaraviennin kysynnän elpyminen Suomen keskeisimmillä vientimarkkinoilla, etenkin Euroopassa, mikä on nostanut Suomen vientituotteiden kysyntää. Myös USA:n ja nousevien talouksien tavaratuonti ovat pysytelleet verrattain vahvoina tulleista huolimatta. Vastoin aiempia odotuksia, vuoden alkupuoliskon haastava talouspoliittinen ympäristö on osoittautunut vain heikoksi esteeksi Suomen viennille.

Viennin vahvan kasvun lisäksi myös tuonti kasvaa kuluvaan vuoden aikana voimakkaasti, sillä monet investoinnit, kuten datakeskukset sisältävät merkittäviä tuontipanoksia. Suomen vaihtosuhte on pysynyt vuoden 2025 aikana lähes ennallaan. Vaihtosuhte heikkeni voimakkaasti vuoden 2022 jälkeen maailmanlaajuisen energiakriisin seurauksena. Vaihtosuhte on kuitenkin elpynyt tämän vuoden aikana ja on lähes tasapainossa.

Kuluttajahintojen nousu on hidastunut jälleen alle euroalueen keskiarvon edellisvuoden yleisen arvonlisäveron korotuksen vaikutuksen poistuttua. Inflaatio pysyy myös lähivuosina maltillisena. Riskit inflaation suhteen ovat yleisesti euroalueella tasaantuneet. Kauppasodan kärjistyminen, puolustusmenojen kasvattaminen Euroopassa

ja Ukrainan uudelleenrakentaminen voivat toki nostaa hintoja, mutta lisääntynyt epävarmuus on vuoden 2025 aikana heikentänyt kysyntää ja hillinnyt inflaatiota.

Kotitalouksien yhteenlaskettu ostovoima kasvaa hitaasti vuonna 2025 heikon työllisyystilanteen, sosiaalietuuksien leikkausten sekä arvonlisäverokantojen noston seurauksena. Vuonna 2026 ostovoimaa kasvattavat työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset sekä ansiotuloverotuksen aleneminen. Vuonna 2025 yleisin palkankorotuksen taso oli noin 2,5 prosenttia.

Inflaation hiipumisesta ja laskevista lainakoroista huolimatta kotitaloudet eivät ole lisänneet kulutustaan vuoden 2025 aikana. Heikko työllisyystilanne sekä geopoliittiseen tilanteeseen ja julkisen talouden sopeuttamistarpeisiin liittyvät epävarmuudet ovat painaneet kuluttajien luottamusta poikkeuksellisen pitkäkestoisesti. Työllisyystilanteen parantuessa yksityisen kulutuksen ennustetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuonna 2026. Säästämisasteen laskiessa yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu vuonna 2027.

Investointien jyrkkä supistuminen on taittunut, ja kokonaiskuva on kääntynyt varovaiseen kasvuun. Tulevina vuosina investointinäkymiä vauhdittavat erityisesti energiasiirtymä, kasvavat puolustusmenot sekä asuntomarkkinoiden asteittainen toipuminen.

Kuntatalouden kehitys

Kuntahallinnon alijäämä on noin 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2027. Epätasapainoon vaikuttaa erityisesti työvoimakustannusten nousu, investointipaineet ja valtionosuuksiin kohdistetut leikkaukset. Heikko suhdannetilanne jarruttaa kuntien verotulojen kehitystä, jotka kasvavat vuonna 2025 vain 0,1 prosenttia.

TE-palvelu-uudistus kasvatti kuntahallinnon kulutuksen volyymia väliaikaisesti vuonna 2025. Uudistuksen myötä kunnista tulee suhdanneherkempiä ja työllisyyden kehitys vaikuttaa kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin. Erityisesti korkean rakenteellisen työttömyyden alueilla työttömyyden kustannukset voivat nousta merkittävästi. Uudistus on ajoittunut myös heikkoon suhdannetilanteeseen, mikä on lisännyt kuntien työttömyysturvan rahoituskustannuksia ennakoitua enemmän. Kuntien peruspalveluiden painopiste säilyy kuitenkin edelleen koulutus- ja sivistyspalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva.

Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike lisäävät kuntien välisiä eroja. Muuttotappiokunnissa tulopohja heikkenee ja työikäinen väestö vähenee. Toisaalta erityisesti kasvukeskuksissa kasvava väestö ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Merkittävä osa kuntien investoinneista kohdistuu välttämättömiin investointeihin kuten rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntakohtaisista eroista huolimatta investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla.

Verotulot ovat kuntien merkittävin tulonlähde. Tulojen ja menojen epätasapainosta huolimatta vain hieman yli kymmenys kunnista nosti kunnallisveroprosenttiaan vuodelle 2026. Painotettu keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousee 7,62 prosenttiin. Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen laajentaessa kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuuta. Valtionosuuksia vähentää kuitenkin samanaikaisesti peruspalveluiden valtionosuuksiin aiemmin kohdennetut vähennykset. Kuntien alijäämä supistuu hieman vuoden 2027 jälkeen, kun valtionosuuksien määräaikaiset leikkaukset päättyvät. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan menopaineita ja kuntahallinto pysyy noin 0,3 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen.

Lähde: Taloudellinen katsaus, Talvi 2025, Talousnäkömät, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:61

1.1.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

VALTIONOSUUDET

Peruspalvelujen valtionosuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen taseaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla.

Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa seuraavat tehtäväalueet:

- varhaiskasvatus
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi (asukasperusteinen)
- taiteen perusopetus (asukasperusteinen).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Yhden kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on asukasta kohti yhtä suuri kaikissa kunnissa.

Lisäksi kunnille myönnettävässä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon seuraavat tekijät:

- lisäosat: syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus, saamelaisten kotiseutualueen kunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja asukasmäärän kasvu
- valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset
- verotuloihin perustuva valtionosuuden taseaus.

Tekijät vaikuttavat sellaisenaan kunnan valtionosuuden määrään eli niistä ei vähennetä kunnan omarahoitusosuutta, kuten laskennallisista kustannuksista.

Vuonna 2025 Hartolan kunnan peruspalveluiden valtionosuudeksi kirjattiin -153.449 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitus on Hartolan talousarviossa negatiivinen, koska Hartolan kunnan itsensä järjestämiin opetus- ja sivistystoimen palveluihin kohdistuva peruspalvelujen valtionosuus on pienempi kuin kunnan osuus perusopetuksen jälkeisen koulutuksen rahoittamiseen. Vuonna 2025 Hartolan kunnan valtion osuus oli negatiivinen -726.583 euroa.

Kotikuntakorvaukset

Kotikuntakorvausjärjestelmä sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa.

Vuoden 2025 kotikuntakorvaukset perustuivat esi- ja perusopetuksen järjestäjien antamiin oppilasmäärätietoihin 31.12.2023 tilanteesta. Kotikuntakorvausmenoja ja -tuloja ei ole kuitenkaan kirjattu valtionosuuksiin, vaan ne kirjataan käyttötalouteen perusopetuksen asiakaspalvelujen ostoihin ja myyntituloihin. Vuoden 2025 kotikuntakorvaustulot olivat yhteensä 48.234 euroa ja kotikuntakorvausmenot -136.770 euroa, eli kotikuntakorvausten netto oli yhteensä -88.536 euroa.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Kuntien tulopohjassa olevia eroja tasataan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella. Lainsäädännöllisesti tasaus on osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tasausta laskettaessa ei käytetä kunnan omaa veroprosenttia, vaan koko maan keskimääräistä veroprosenttia. Yksittäisen kunnan tekemillä veroprosenttimuutoksilla ei ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai kunnan maksaman tasausvähennyksen määrään.

Vuoden 2025 valtionosuuksien osalta tasauksen pohjana on ollut verovuoden 2023 verotustiedot. Kunta on oikeutettu valtionosuuden tasauslisään, jos sen laskennallinen verotulo asukasta kohden on tasausrajaa pienempi. Valtionosuuden tasausta on saatu 693.673 euroa vuonna 2025.

Verotulomenetysten korvaus

Verotulomenetysten korvaus on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentiltaan. Vuonna 2025 Hartolan kunnalle maksettiin verotulomenetysten kompensatiota 459.573 euroa.

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus

Hartolan kunta ei hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025.

VALTIONOSUUDET 2021 - 2025

Valtionosuudet (1000 eur.)	2021	2022	2023	2024	2025
Verotuloihin perustuva tasaus	2 228	1 965	266	579	694
Peruspalvelujen valtionosuus	5 977	6 471	492	-502	-153
Muut opetus- ja kulttuuritoim. valtionosuudet	-628	-672	-690	-755	-727
Veromenetysten korvaus	1 926	2 115	629	620	459
Verotulojen maksun lykkäysmenett. kompensatio	-36	-11	0	0	0
Yhteensä	9 467	9 868	697	-58	273
Harkinnanvarainen vos:n korotus	0	0	0	380	0
Yhteensä	9 467	9 868	697	322	273

VEROTULOT

Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Verotulojen toteutuminen

Tuloverokertymä 3.872.528,97 euroa

Yhteisöveron tuotto 1.280.269,26 euroa

Yhteisövero jaetaan kunnille yritystoimintaeränä ja metsäeränä. Veroa tilitetään kuntien jako-osuuteen siinä suhteessa, kun kunnan yritykset ovat maksaneet yhteisöveroa eri kunnissa sijaitsevilta yrityksiltä paikkakunnan toimipisteen henkilöstön määrän mukaan. Metsäerä lasketaan metsäkeskusten bruttokantorahatulojen perusteella alueelle kuuluville kunnille talousmetsähehtaarin mukaan. Suojeltujen metsien verokompensaatio määritellään erikseen ja se sisältyy metsäerään. Metsähallituksen maksama yhteisövero-osuus jaetaan metsäerän osana.

Kiinteistövero 1.891.487,76 euroa

Kiinteistöveron osalta ennakkotiedot perustuivat kiinteistötietoihin, joiden pohjalta Verohallinto määrää kiinteistöverot vuodelle 2025. Hartolan kunnan kiinteistöveroja korotettiin vuoden 2025 alusta alkaen talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2025 kiinteistöveroprosentit olivat:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30
Maapohjan kiinteistövero	1,30
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,60
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,30
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti	0,00
Voimalaitosten veroprosentti	3,10

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2023	2024	2025	2026**	2027**	2028**
Verolaji (1000 €)						
Kunnallisvero	3 808	3 930	3 873	4 036	4 042	4 150
<i>Muutos %</i>	-51,3 %	3,2 %	-1,5 %	4,2 %	0,1 %	2,7 %
Yhteisövero	1 122	1 185	1 280	1 321	1 399	1 468
<i>Muutos %</i>	-42,9 %	5,6 %	8,0 %	3,2 %	5,9 %	4,9 %
Kiinteistövero	1 474	1 619	1 891	1 895	1 895	1 895
<i>Muutos %</i>	4,4 %	9,8 %	16,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	6 404	6 735	7 044	7 252	7 335	7 513
<i>Muutos %</i>	-42,8 %	5,2 %	4,5 %	3,0 %	1,1 %	2,4 %

***) Vuosien 2026–2028 arvio Hartolan kunnan talous- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2026–2028.

Väestön kehitys

Hartolan kunnan asukasmäärä 31.12.2025 oli 2 404, kun vuotta aiemmin väestöä oli 2 482 henkeä. Väestö väheni vuoden aikana 78 hengellä eli -3,1 %. Väkiluku vähenee myös tulevina vuosina, koska syntyvyys jää selvästi alle kuolleisuuden.

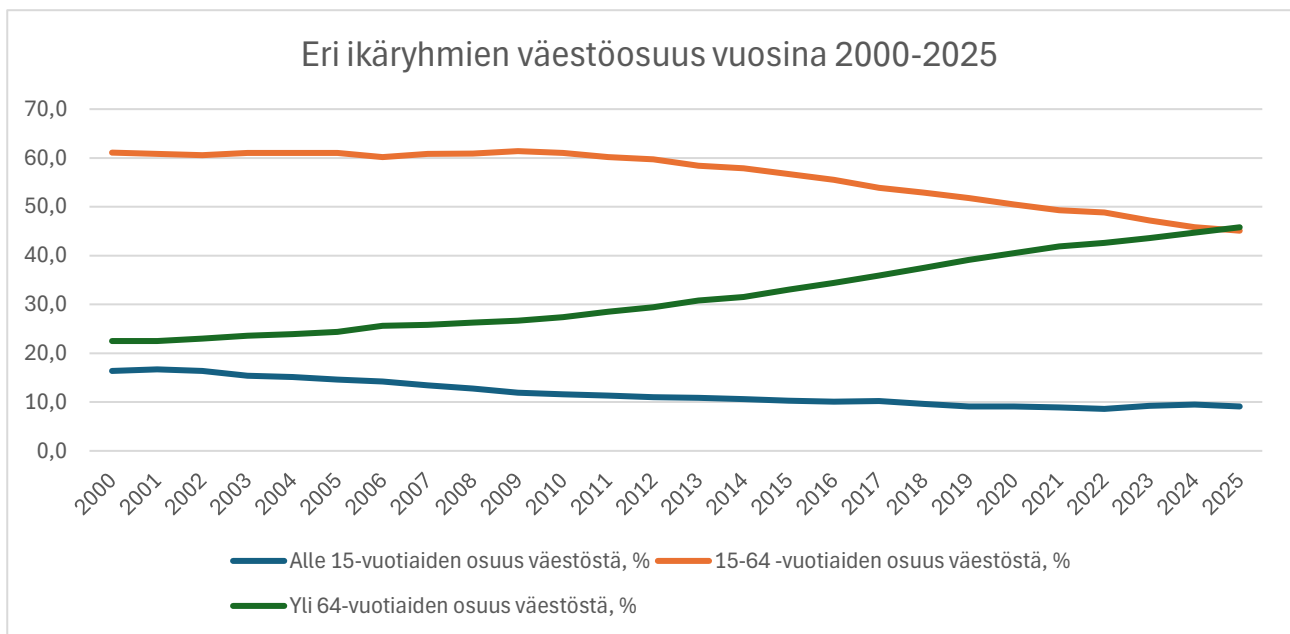
Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuoden 2025 luonnollinen väestövähennys oli -46 henkeä. Syntyneitä oli 11 ja kuolleita 57 henkeä. Lisäksi kuntaan muutti vuoden 2025 aikana 89 henkeä ja kunnasta pois muutti 132 henkeä, jolloin kuntien välinen nettomuutto oli -43 henkeä. Nettomaahanmuutto kasvatti Hartolan väkilukua 11 hengellä, eli kokonaisnettomuutto oli -32 asukasta.

Eri ikäryhmien osuus väestöstä jakautuu seuraavasti:

alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 9,1 % (vuonna 2024 oli 9,5 %)

15–64-vuotiaiden osuus väestöstä on 45,1 % vuonna 2024 oli 45,8 %)

yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä on 45,8 % (vuonna 2024 oli 44,7 %)

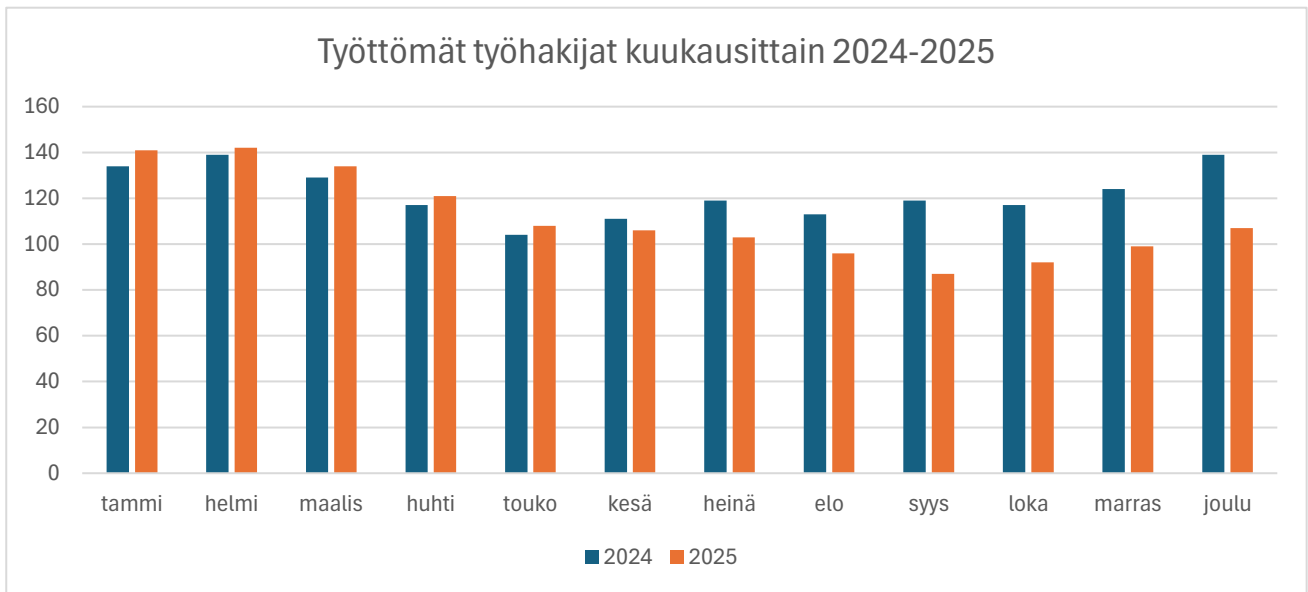

Työllisyys

Päijät-Hämeen maakunnassa oli vuoden 2025 joulukuun lopussa 14 830 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 306 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Hartolan työllisyystilanne sen sijaan parani merkittävästi vuonna 2025. Hartolassa työttömiä työnhakijoita vuoden lopussa oli 107 henkilöä (2024 oli 139 henkilöä), joista miehiä 63 ja naisia 44. Päijät-Hämeessä työttömien kokonaismäärä pieneni Hartolassa (-23 %), Sysmässä (-15 %), Padasjoella (-7 %) ja Orimattilassa (-1,5 %). Myös lomautettujen määrä Hartolassa pieneni. Lomautettujen määrä vuoden 2025 lopussa oli 21, kun vuotta aikaisemmin lomautettuja oli 33.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Päijät-Hämeessä korkein Lahdessa (17,9 %), Heinolassa (17,5 %) ja Padasjoella (14,0 %). Hartolassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,1 %, kun se vuoden 2024 lopussa oli 13,8 %. Heinolan seudulla (Hartola, Heinola, Sysmä) työttömien osuus työvoimasta oli 16,0 %, mikä on sama kuin koko Päijät-Hämeessä yhteensä.

Työvoiman määrä Hartolassa 31.12.2025 oli 964 henkilöä, kun se vuotta aiemmin oli 1005.

Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden työttömänä vuoden 2025 lopussa olleita oli Päijät-Hämeessä yhteensä 6 237, mikä on 1 526 enemmän kuin vuosi sitten. Hartolassa pitkäaikaistyöttömien määrä vuoden 2025 lopussa oli 42 henkilöä, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 50 henkilöä.

Pitkäaikaissairaita, työmarkkinoiden ulkopuolella olevia oli vuoden 2024 lopussa Hartolassa 23 henkilöä, mikä on 4 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Joulukuun 2025 lopussa avoimia työpaikkoja oli Päijät-Hämeessä vain vähän. Hartolassa avoimia työpaikkoja vuoden lopussa ei ollut yhtään, kun niitä vuotta aiemmin oli 5.

Elinkeinorakenne

Viimeisin tilastokeskuksen vahvistama tieto kunnan elinkeinorakenteesta on saatavissa vuodelta 2023. Sen mukaan alkutuotannon osuus elinkeinoista oli 15,6 %, jalostuselinkeinojen osuus oli 21,6 % ja palveluelinkeinojen osuus oli 61,1 %. Hartolassa asuvan työllisen työvoiman määrä vuonna 2023 oli 828 henkilöä ja omassa asuinkunnassa työssäkäyvien osuus on 64,0 %. Työpaikkaomavaraisuus on 99,4 %. Alueen työpaikkojen määrä oli 823.

Vuonna 2023 vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä oli 64,0 % ja korkeasteen tutkinnon suorittaneiden osuus 19,2 %.

OLENNAISET MUUTOKSET TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan järjestämisvastuu siirtyi Heinolan kaupungille 1.1.2026 alkaen. Hartolan kunnan kustannuspaikkahierarkiassa ympäristötoimi on lakannut 31.12.2025 ja ympäristönsuojelu, rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kustannuspaikat on siirretty hallintopalveluiden alaisuuteen 1.1.2026 lukien.

1.1.4 Kunnan henkilöstö

Hartolan kunnassa oli vuoden 2025 lopussa vakinaista henkilöstöä 58 ja määräaikaista työntekijöitä 9, mukaan lukien lyhytaikaiset sijaiset.

Määräaikaista henkilöstöä kunnalla on ollut palkattuna sijaisuuksissa, hankkeissa ja kesätyöntekijöinä. Vuoden 2025 lopussa henkilöstön kokonaismäärä on pysynyt lähes ennallaan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Vakinaisen henkilöstön määrä on kuitenkin hiukan edellisvuotta pienempi.

Henkilöstön määrä 31.12.2025

TOIMIALA	2024			2025		
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Kunnanhallitus	5	2	7	6	1	7
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	42	6	48	40	6	46
Tekninen lautakunta	5	7	12	6	7	13
Ympäristölautakunta	1	0	1	1	0	1
YHTEENSÄ	53	15	68	53	14	67

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön määrä 31.12.2025

TOIMIALA	2024		2025	
	Vakinainen	Määräaikainen	Vakinainen	Määräaikainen
Kunnanhallitus	7	–	6	1
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	41	7	40	6
Tekninen lautakunta	12	–	11	2
Ympäristölautakunta	1	–	1	–
YHTEENSÄ	61	7	58	9

Henkilöstön jakautuminen tulosalueille (henkilötyövuodet):

Toimiala	Vuosi 2024			Vuosi 2025		
	Vakinaiset	Määräaik.	Yhteensä	Vakinaiset	Määräaik.	Yhteensä
Kunnanhallitus	6,78	0,59	7,37	6,21	0,94	7,15
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	37,04	7,27	44,31	37,45	5,28	42,73
Tekninen lautakunta	10,94	3,60	14,54	10,89	0,36	11,25
Ympäristölautakunta	0,50	1,12	1,62	0,50	–	0,50
Yhteensä	55,26	12,58	67,84	55,05	6,58	61,63

Koko kunnassa henkilöstä on eniten sivistystoimessa (42,73 henkilötyövuotta) ja toiseksi eniten teknisessä toimessa (11,25 henkilötyövuotta).

Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaan tekevän työntekijän koko vuoden työskentelyä, josta on vähennetty palkattomat poissaolot. Osa-aikaiset työntekijät muutetaan kokoaikaisiksi; esimerkiksi kaksi 50 %:n työaikaan tekevää muodostavat yhden kokonaisen työntekijän.

Henkilöstön rakenne sukupuolen mukaan

Kunta-alan henkilöstön sukupuolirakenne on naisvaltainen. Hartolassa naisten osuus koko henkilöstömäärästä henkilötyövuosina laskettuna on 81,2 %.

Henkilöstörakenne sukupuolen mukaan toimialoittain 2025	naisia (htv) yhteensä	prosenttiosuus / htv yhteensä	miehiä (htv) yhteensä	prosenttiosuus / htv yhteensä
Kunnanhallitus	5,97	9,7	1,19	1,9
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	38,61	62,6	4,12	6,7
Tekninen lautakunta	4,97	8,1	6,27	10,2
Ympäristölautakunta	0,50	0,8	–	–
Koko henkilöstö	50,05	81,2 %	11,58	18,8 %

Ikärakenne / henkilöstön keski-ikä 31.12.2025

Hartolan kunta		kunta-ala (2024)	
naiset	54,1	naiset	45,8
miehet	50,6	miehet	47,4
kaikki	53,4	kaikki	46,2

Henkilöstön keski-ikä on kunta-alalla korkeampi kuin monilla muilla työmarkkinasektoreilla. Kunta-alalla työskentelevän henkilöstön keski-ikä oli 46,2 vuotta vuonna 2024. Hartolan kunnan koko henkilöstön keski-ikä vuonna 2025 oli 53,4 vuotta ja se on noussut hieman edelliseen vuoteen (52,5 vuotta) verrattuna. Vuonna 2023 keski-ikä oli 51,3 vuotta. Alle 40-vuotiaita työntekijöitä Hartolan kunnassa oli vain seitsemän.

Henkilöstön määrä sopimusaloittain

Hartolan kunnan henkilöstöön sovellettavat virka- ja työehtosopimukset ovat kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES), kunta-alan opetusalan henkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES) sekä kunta-alan teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS).

Henkilöstötyövuodet jakautuivat sopimusaloittain vuonna 2025 seuraavasti:

Työehtosopimus 1.1.–31.12.2025	Koko kunta
Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES	36,34
Kunta-alan opetusalan henkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES	17,89
Kunta-alan teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS	7,40
Vakinaiset ja määräaikaiset yhteensä	61,63

Poissaolot

Poissaolojen syyt ja määrä vaihtelevat pienessä henkilöstössä runsaasti vuosittain. Työnantajan näkökulmasta poissaolojen syyt, kuten perhevapaat (raskaus-, vanhempain- ja hoitovapaa) sekä vuorotteluvapaa ja kuntoutus ovat normaaleja elämäntilanteesta johtuvia ja yhteiskunnan tukemia työssä poissaolon syitä. Työnantajan myöntämä oikeus koulutukseen voidaan nähdä myös investointina työntekijän osaamiseen. Sairauspoissaolojen määrän muutoksen perusteella on arvioitu henkilöstön hyvinvoinnin tilaa ja siinä tapahtuneita muutoksia.

Henkilöstön poissaolot syineen vuosina 2022–2025 ovat seuraavat (kalenteripäiviä), keskeytykset perusteiden mukaan ryhmiteltynä:

Keskeytyksen syy	2025	2024	2023	2022
Kuntoutus	0	8	3	0
Sairausloma	826	1055	1344	1206
Palkaton virkavapaa/työloma	73	95	68	163
Opintovapaa	101	0	365	269
Koulutus	276	217	234	280
Perhepoliittiset vapaat	32	99	274	51
Työtapaturma	7			

Palkattomaan virkavapauteen sisältyy myös palkattomat talkoovapaapäivät, joita on vuonna 2025 pidetty 35 päivää (vuonna 2024: 27 päivää). Keskimääräiset sairauspoissaolopäivät yhtä henkilötyövuotta kohden (kalenteripäivinä) olivat 13,4 pv/htv (vuonna 2024: 15,55 pv/htv ja vuonna 2023: 17,74 pv/htv). Sairauslomapäivien kasvu taittui vuonna 2024 ja laski vuonna 2025 edelleen merkittävästi.

Julkisen alan työeläkevakuuttaja Kevan mukaan kunta-alan henkilöstölle kertyi sairauden vuoksi poissaolopäiviä vuonna 2024 12,9 päivää/htv, kun taas Työterveyslaitoksen mukaan 16,3 päivää/htv. Erot johtuvat todennäköisesti poissaolopäivien laskentatavoista.

Työkyky ja terveys

Lakisääteisten työterveyspalvelujen osalta on tehty yhteistyötä 1.4.2024 alkaen Terveystalo Oy:n kanssa, jolla on työterveyshuollon toimipiste Heinolassa. Asiointi on mahdollista myös Terveystalon muissa toimipisteissä sekä etävastaanotolla.

Työterveyshuollon palvelut sisältävät ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset työterveyspalvelut sekä rajatut sairaanhoidon palvelut palvelusopimuksen mukaisesti.

Yksi lakisääteisen työterveyshuollon vaatimuksista on työpaikkaselvitys. Työpaikkaselvityksessä työterveyshuolto selvittää ja arvioi työn ja työpaikan olosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden sekä arvioi millainen merkitys niillä on työntekijöiden terveyteen ja työkykyyn. Työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukainen työpaikkakäynti ja -selvitys toteutettiin yhteistyössä Terveystalon kanssa Nuorten työpajan tiloihin toukokuussa. Työsuojelupäällikkönä Hartolan kunnassa toimii tekninen johtaja.

Lisäksi työterveyshuollon käytössä on varhaisen tuen toimintamalli ja sen mukaiset työkyky-/työterveysneuvottelut, joissa on mukana työterveyslääkäri, työntekijän ja työnantajan edustajat. Neuvottelujen tarkoituksena on sopia yhteistoiminnassa asioista, jotka edistävät työntekijän työssä jaksamista ja kuntoutumista. Käytössä on myös päihdeongelmista kärsiville hoitoonohjausmalli.

Henkilöstön vaihtuvuus ja eläkkeelle siirtyminen

Vuonna 2025 Hartolan kunnassa aloitti yksi vakituinen työntekijä. Myös edellisenä vuonna rekrytoitiin yksi uusi työntekijä palvelussuhteeseen. Vuonna 2025 vakituisesta henkilöstöstä kaksi irtisanoutui. Edellisenä vuonna irtisanoutui yksi vakituinen työntekijä. Lisäksi kunnan talouden tasapainottamiseksi käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen päätyttyä kaksi työntekijää irtisanottiin tuotannollisista ja taloudellisista syistä.

Työeläkevakuuttaja Kevan eläköitymisennusteen mukaan vanhuuseläkkeelle siirytään yhä myöhemmin. Vuonna 2024 kunta-alalla vanhuuseläkkeen alkamisen keski-ikä oli 65,0 vuotta. Vuonna 2025 Hartolan kunnasta ei jäänyt yhtään työntekijää eläkkeelle. Edellisenä vuonna vakituisesta henkilöstöstä eläköityi yksi työntekijä. KEVAN eläköitymisennusteen mukaan vuosina 2026–2030 kunnan vakituisesta henkilöstöstä olisi jäämässä vanhuuseläkkeelle jopa 15 työntekijää.

Kunnan henkilöstöpolitiikan haasteena on uusien, osaavien työntekijöiden rekrytointi eläköityvien tilalle, erityisesti esi- ja perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen tehtäviin. Lisäksi tavoitteena on työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen sekä työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edistäminen, jotta mahdollisimman moni sekä sitoutuisi työnantajaan että jatkaisi työssä varsinaiseen eläkeikään saakka.

Palkka- ja henkilöstökustannukset

Maksettujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma vuonna 2025 oli 2.773.593 euroa, joka on 138.565 euroa vähemmän kuin vuoden 2024 palkkasumma. Henkilöstösivukulut olivat 636.243 euroa ja kokonaishenkilöstömenot olivat vuonna 2025 yhteensä 3.409.836 euroa, kun ne vuonna 2024 olivat 3.621.908 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstömenot pienenevät -212.072 euroa.

Tasopalkkajärjestelmä ja sopimuskorotukset

Kunta-alalla sovittiin loppuvuonna 2024 uuden KVTES:n tasopalkkajärjestelmän käyttöönotosta. Tasopalkkajärjestelmä korvasi tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmän kunta-alan yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Hartolan kunnassa työnantajan ja henkilöstön edustajat työstivät tasopalkkajärjestelmän sisältöä alkuvuoden 2025 aikana ja se otettiin käyttöön 1.10.2025 alkaen.

Kunta- ja hyvinvointialan uudet työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Sopimuskauden pituus on 34 kuukautta, eikä sopimusta voi irtisanoa. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia. Korotukset jakautuvat siten, että palkat nousivat 2,50 prosenttia vuonna 2025.

Henkilöstömenot yhteensä	Vuosi 2023	Vuosi 2024	Vuosi 2025
Keskusvaalilautakunta	3 170 €	11 098 €	7 075 €
Tarkastuslautakunta	4 360 €	3 839 €	5 145 €
Kunnanhallitus	454 399 €	518 964 €	516 991 €
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	2 361 393 €	2 236 090 €	2 209 828 €
Tekninen lautakunta	766 601 €	779 837 €	635 425 €
Ympäristölautakunta	154 903 €	72 080 €	35 374 €
Yhteensä	3 744 826 €	3 621 908 €	3 409 836 €

Työhyvinvointi

Yhteistyötoimikunta, joka koostuu työnantajan edustajasta (hallintojohtaja), luottamusedustajista (= ent. pääluottamusmiehistä), työsuojeluorganisaatiosta sekä työterveyshuollon edustajasta, kokoontui vuonna 2025 kolme kertaa.

Kehityskeskusteluja esimiehen ja työntekijän välillä on käyty säännöllisesti vuosittain kaikilla osastoilla. Koko henkilöstölle suunnattu työhyvinvointikysely toteutettiin syys-lokakuussa 2025. Kyselyn vastausprosentti oli noin 87,5 %. Kyselyyn vastanneiden määrä nousi merkittävästi edelliseen kyselyyn (75,3 %) verrattuna. Vastausaktiivisuus on selkeä osoitus siitä, että henkilöstö kokee kyselyn merkitykselliseksi ja haluaa vaikuttaa työyhteisönsä kehittämiseen. Kyselyn perusteella työhyvinvoinnin kokonaiskuva kunnassa on pääosin myönteinen ja vakaa. Hartolan kuntaa työnantajana suosittelisi tuttavilleen 86 % vastanneista. Edellisen kyselyn tulos oli 82 %. Yhteenvetona työhyvinvointikyselyn tuloksista voidaan todeta Hartolan kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin olevan hyvällä tasolla. Kyselyn tulokset raportoitiin kunnanhallitukselle marraskuussa 2025 ja niitä käytiin läpi työyksiköiden kokouksissa.

Henkilöstön työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden ylläpitämiseen ja kehittämiseen on viime vuosina varattu talousarvioon noin 10.000 euron kokonaismääräraha, jota on käytetty yhteistyötoimikunnan linjausten ja kunnan henkilöstöstä muodostuvan tyhy-tiimin suunnitelman mukaisesti. Maaliskuussa 2025 siirryttiin aiemmin käytössä olleista Smartumin liikunta- ja kulttuuriseteleistä monipuolisemman Epassin käyttöön. Henkilöstö sai myös käyttää maksutta kunnan liikuntamajaa (kuntosalia) sekä fatbike-pyöriä ja hiihtolumikenkiä. Lisäksi Hartola Golf -kentälle on vuosittain ollut käytössä kaksi pelioikeutta ja Hiihtokeskus Purnuun yksi yrityskausikortti.

Vuoden 2025 aikana toteutettiin lukuisia yhteisiä työhyvinvointitapahtumia, kuten huhtikuussa monipuolinen hyvinvointi-iltapäivä KunkkuAreenalla yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa, toukokuussa pääsy Viihdekuoron vappukonserttiin, kesäkuussa veneilyä ja yhdessäoloa Jääsjärvellä ja elokuussa ulkoiluretki Pirunkirkkoon Heinolassa sekä marraskuun lopussa henkilöstön pikkujoulut.

Hartolan kunnan vuonna 2022 valmistuneen henkilöstöliikuntasuunnitelman mukaisia toimenpiteitä jatkettiin. Aktiivisen ja monipuolisen osastojen välisen tyhy-toiminnan lisäksi palkittiin kuntotestaustapahtumaan osallistumisen perusteella fyysisen kunnan parantamisesta ja ylläpitämisestä sekä jatkettiin yhteistyötä työsuohdepyöriä tarjoavan palveluntuottajan GoByBiken kanssa.

1.1.5 Ympäristökijät

Jätevedenpuhdistamo toimii prosessiteknikaltaan ja automaatioltaan uusittuna. Puhdistamon toiminta ja ravinne päästöt ovat jatkuvassa seurannassa. Ympäristöriskeihin varautumista on kehitetty mm. asentamalla jätevedenpuhdistamolle liukoisen fosforin mittaus vuonna 2023. Puhdistamo purkaa vetensä ojan kautta Tainionvirtaan.

Puhtaan veden käyttövarmuutta ja kriisivalmiutta on varmistettu automaatiotratkaisulla ja varavoimahankinnoilla sekä poikkeusolojen suunnitelmilla. Hartolan kunnan vedenottamo hyödyntää taajamassa sijaitsevaa pohjavesialuetta. Vedenottoa on ainoastaan yksi ja sen saastuminen tai ehtyminen johtaisi suuriin ongelmiin. Pohjaveden suojelusuunnitelman mukaisia toimenpiteitä jatkettiin pohjaveden suojelun edistämiseksi. Toisen vedenottamon rakentaminen ei tällä hetkellä ole kunnan investointiohjelmassa.

Tainionvirrassa on esiintynyt joinain vuosina hyydepatoja ja niiden aiheuttamaa tulvintaa. Vastaavien tulvien muodostuminen on mahdollista jatkossa ja myös vakavampiin seurauksiin tulee varautua.

VT4 voidaan katsoa riskitekijäksi, sillä siinä kulkevan liikenteen määrä on suuri ja tiellä liikkuu vaaralliseksi luokiteltuja aineita. Runsaassa tieliikenteessä VT4:llä on aina olemassa liikenneonnettomuuden vaara.

1.1.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Toimintakertomuksessa huomioidaan kirjanpitolain mukaisesti myös muut ei-taloudelliset asiat, eli annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Kunnanhallituksen tietoon ei ole saatettu korruptioon, lahjontaan tai ihmisoikeusrikkomuksiin liittyviä asioita, eikä myöskään ole syytä epäillä niihin liittyviä rikkomuksia.

Kunnan toiminnan läpinäkyvyyden ja kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi julkaistaan esityslistat ja pöytäkirjat kunnan www-sivuilla. Päätöksenteon avoimuuden varmistamiseksi ja sidonnaisuuksien tunnistamiseksi on käytössä sidonnaisuusrekisteri, jota tarkastuslautakunta ylläpitää. Sidonnaisuusrekisteri annetaan säännöllisesti myös valtuustolle tiedoksi.

1.1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunta tilasi vuoden 2024 alussa päivitetyn talous- ja toiminta-analyysin FCG:ltä ja arvion siitä, kuinka kunta selviytyy taloudellisesti lähivuosina. Laskelmissa Hartolan väkiluvun ennakoidaan vähenevän noin 40–50 asukkaalla vuodessa, jolloin vuonna 2030 Hartolassa olisi noin 2 200 vakituista asukasta.

Kunnan väkiluvun jyrkkä väheneminen on pysähtynyt muuttoliikkeen tasaantuessa. Nykyään asukasmäärän muutos johtuu pääosin siitä, että kuolleiden määrä oli suurempi kuin syntyneiden lasten määrä. Muuttoliikkeessä on toki suurtakin vuosikohtaista vaihtelua.

Ikärakenteen painopiste on jatkossakin ikääntyneissä ja ikääntyvässä aikuisväestössä. Kunnan työikäisen väestön määrän ennakoidaan laskevan edelleen, mikä heikentää myös huoltosuhdetta ja verotettavan tulon kokonaiskertymää. Luonnollinen väestönkehitys on negatiivinen, koska kuolleisuus on moninkertainen syntyvyyteen nähden. Syntyvyys on laskenut hieman yli 10 lapseen vuodessa, mutta vuosittaista vaihtelua on paljon.

Väestönkehitys näyttää siis huolestuttavalta ja ennusteet osoittavat, että kunnan asukasmäärä laskee alle 2 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä. Kun kunta suunnittelee palvelurakennettaan tulevaisuuteen, on huomioitava väkimäärän väheneminen, taloudellisten resurssien pieneneminen sekä näistä johtuva henkilöstömäärän vähentyminen.

Yhtenä vastauksena tähän haasteeseen Hartolan kunnanvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2024 talouden tasapainottamissuunnitelman, jolla sopeutetaan kunnan taloutta yhteensä 950.000 eurolla vuoteen 2027 mennessä. Kokonaissopeutuksesta 470.000 euroa on tarkoitus toteuttaa toimintamenoja karsimalla, 320.000 euroa veropohjaa kasvattamalla ja 160.000 euroa toimintatuottoja kasvattamalla.

Näillä muutoksilla on mahdollista saada Hartolan kunnan talous kohti kestävämpää pohjaa. Jatkuvaa sopeutusta tarvitaan toki jatkossakin ja uudella valtuustokaudellakin talouden sopeuttamiseen on löydettävä keinoja.

Hartolan kunnan sekä konsernin nettolainakanta ylittää selvästi maan samankokoisten kuntien keskitason. Suurimmat riskit ovat kunnan kiinteistöyhtiön puolella.

1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Voimassa olevan kuntalain tavoitteena on vahvistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asemaa kunnassa ja kuntakonsernissa sekä yhdenmukaistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Kunnat veloitetaan arvioimaan asianmukaisesti omaa toimintaansa ja siihen mahdollisesti liittyviä riskejä. Lainmuutoksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan operatiivinen vastuu on kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla.

Kuntalain 90 § mukaan kunnan ohjausvälineenä on hallintosääntö, jossa annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä kuntalain 14 § sekä kunnan hallintosäännössä ja muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu. Kunnan toimintakertomukseen tulee sisällyttää selvitys sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä (Kuntalaki 115.1 §).

Riskit konsernin sisällä

Talousarvion toteutumisen näkökulmasta voidaan arvioida, että varojen käytön valvonta on ollut riittävällä tasolla.

Lainakanta ja korkomenot

Hartolan kunnan lainakanta 31.12.2025 oli noin 10,943 M€, kun se vuotta aikaisemmin oli 11,296 M€. Lainamäärä pienehi siis noin 353.000 eurolla.

Pitkäaikaista lainaa kunnalla on 9.093.205 euroa ja lyhytaikaista lainaa 1.350.042 euroa. Kuntatodistuksia on 500.000 euron arvosta.

Hartolan kunnan lainakanta asukasta kohden on 4.552 euroa, kun se vuotta aikaisemmin oli 4.559 euroa.

Korkomenot lainoista olivat -246.125 euroa vuonna 2025 ja ne pieneniivät edellisestä vuodesta 70.308 euroa. Korkokulujen muutokset vaikuttavat merkittävästi kunnan talouteen.

Konsernin tasolla lainakanta 31.12.2025 oli yhteensä 17,735 M€, kun se vuotta aikaisemmin oli 18,832 M€. Konsernin tasolla lainaa on 7.377 euroa asukasta kohden, kun vuotta aikaisemmin luku oli 7.609 euroa.

Konsernitasolla korkokulut olivat yhteensä 436.658 euroa ja ne pieneniivät edellisvuodesta 245,890 euroa.

Riskien hallinta tytäryhteisöissä

Pääomavaltaisena toimintana haasteet yhtiöiden taloudessa ovat suuret. Kiinteistö Oy Vasalli on pyrkinyt minimoimaan talousriskiä pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla, joissa tavoitteena on, että lainanhoitokulut ja vuokrat saadaan tasapainoon. Ylläpitokulut ja tuotannollinen toiminta ovat pääsääntöisesti vuokralaisen vastuulla.

Riskien hallintakeinot:

- Luodaan yleisen taloustilanteen vaihteluja tasaava talousmalli, jonka pohjana ovat pitkäaikaiset, tilanteessa elävät vuokrasopimukset, jotka vastaavat rahoituskulujen muutoksiin.
- Yritysten tilanteiden tuntemuksen kautta ennakoidaan tulevaa ja reagoidaan nopeasti näköpiirissä oleviin tilanteisiin.
- Ollaan aktiivisesti yhteydessä rahoittajiin ja ennakoidaan näköpiirissä olevat muutokset sekä erilaisilla rahoittajien tarjoamilla korkojohdannais- ja korkosuojaussopimuksilla tasata vaihteluja.
- Vahinkotilanteiden riskiä minimoidaan kattavilla vahinkovakuutuksilla, joka käytännössä tarkoittaa kiinteistöjen täysarvovakuutuksia.

Takaukset tytäryhtiöille

Rahoitusriskeistä huomattavimmat ovat kunnan takaukset Kiinteistö Oy Vasallille. Yhtiön tarjoamilla toimitiloilla on kuitenkin ollut positiivinen vaikutus kunnan elinkeinotoimintaan. Suurin riski Vasallille ja kunnalle onkin yritystoiminnan supistuminen ja tilojen jääminen vaille vuokrausta. Tämä riski on toteutunut.

Vasallin suurimpien kiinteistöjen vuokrasopimukset ovat pohjautuneet pääomavuokriin. Riskien hallitsemiseksi KOy Vasalli on uudistanut kaikki vuokra- ja lainasopimukset muotoon, jossa vuokrataso ei vaihtele muuttuvissa suhdannetilanteissa, mikä paransi talouden ennakoitavuutta.

KOy Vasallilla on lainoja rahoituslaitoksilta 31.12.2025 yhteensä 6.790.245,62 euroa, joihin on kunnan omavelkainen takaus.

Vasallin negatiivisen pääoman oikaisemiseksi Hartolan kunta on pääomittanut yhtiötä vuosien 2021–2024 aikana yhteensä 1.330.000 eurolla. Vuoden 2025 aikana pääomistusta lisättiin 1.000.000 eurolla, kasvattaen pääomituksen kokonaismäärän 2.330.000 euroon. Kunta on selvittänyt pääomituksen suhdetta valtioneuvoston sääntöön ja katsonut, että pääomituksia toistaiseksi on mahdollista tehdä. Tämän lisäksi kunta on myöntänyt KOy Vasallille 470.000 euron pitkäaikaisen lainan.

Itä-Hämeen kansansivistystyön säätiö

Hartolan kunta myi Linnahotellin säätiölle vuonna 2002. Kunta ja säätiö sopivat vuoden 2022 aikana maksuaikataulun muutoksesta, jolla maksuaikaa saatiin merkittävästi lyhennettyä. Koko summa on maksettu vuonna 2031 mennessä. Säätiö on lyhentänyt kunnalle kiinteistön ostoon kohdistuvaa saatavaa suunnitelman mukaisesti ja 31.12.2025 saatavan määrä oli 192.768,13 euroa.

Maksamattoman kauppahinnan vakuudeksi ostaja on luovuttanut myyjälle maapohjan kiinteistökiinnitykset pantiksi maksamattoman kauppahinnan pääoman, koron, viivästyskoron ja perimiskulujen maksamiseksi.

Muita vastuita säätiöltä ei enää ole.

Muut rahoitusriskit

Maksuvaikeuksissa olevien asiakkaiden osalta saatavia perittiin yhteistyössä Intrumin kanssa. Jälkiperinnän ansiosta kunta valvoo saamisensa vielä saatavan luottotappioksi kirjaamisenkin jälkeen. Kunta siirtyi uuden taloushallinnon ohjelmiston käyttöön 1.1.2024. Tässä yhteydessä myös toimintatapoja ja sopimuksia perintätoimiston kanssa uudistettiin siten, että avoimet myyntisaamiset lähtevät automaattisesti Intrumille maksumuistutusta ja perintätoimia varten. Tämä tehostaa merkittävästi avointen saatavien perintää.

Henkilöstöriskit

Pieni henkilöstömäärä ja tähän liittyvät avainhenkilöriskit ovat tulleet Hartolassa tutuiksi. Riskit ilmenevät yleensä sairaspöissaolojen yhteydessä. Henkilöstön vaihtuvuutta on ollut vuosittain. On tyypillistä, että toiminnallisia ongelmia aiheutuu, kun avainhenkilöiden rekrytointiprosessit ovat pitkiä ja vaihtuva työntekijä on ainoa hoitamiensa asioiden osaaaja kunnassa.

Eläkkeelle jäännin yhteydessä syntyy tiedon siirtymiseen liittyviä riskejä, koska pitkäaikaisille työntekijöille on kertynyt laaja tietopääoma. Sitä ei aina pystytä siirtämään seuraajalle, koska tehtävien täyttöprosessi voi kestää useita kuukausia.

Varahenkilöjärjestelmän luominen on haasteellista niukoilla henkilöresursseilla ja osittain jopa mahdotonta. Varahenkilöjärjestelmää on kuitenkin jossain määrin luotu ja siinä voidaan hyödyntää osastojen välistä joustavaa yhteistyötä sekä mahdollisuuksien mukaan naapurikuntien viranhaltijoita.

Kiinteistöriskit

Kiinteistöriskit ovat nykymuotoisten kunnan merkittävimpiä taloudellisia riskejä. Hartolan kunnan kiinteistökanta on iäkästä ja jokaisessa kiinteistössä on jonkin asteista korjausvelkaa. Kiinteistöissä ei ole havaittu merkittäviä ongelmia, mutta esimerkiksi riskiä aiheuttavat mm. mahdolliset rakenteelliset ongelmat, kosteusvauriot ja sisäilmaongelmat. Kunnalla ei ole taloudellista intressiä lähteä remontoimaan kiinteistöjä suurella rahalla, vaan päinvastoin, kiinteistömassaa on tarkoitus pienentää. Kiinteistöriskiä kasvattaa Hartolan heikko kiinteistömarkkinatilanne.

Epidemiat

Tällä hetkellä ei ole merkittävää uuden epidemian riskiä. Koronaviruspandemia opetti kuitenkin toimintatavoista ja varautumisesta paljon. Kuntaorganisaation varautuminen epidemioiden on riittävällä tasolla.

Ulkoistamisen riskit

Tietopääoman menettäminen on riski myös julkisten palveluiden ulkoistamisessa. Kun kunnan vastuulle kuuluvan tehtävän hoitaa ulkopuolinen sopimusyhtiö, on vaara, että tilaamisessa ja valvonnassa tarvittava osaaminen kunnassa heikkenee. Lisäksi työssä kumuloituvaa tietoa ei automaattisesti välity kunnan käyttöön. Riskiä voidaan pienentää huomioimalla sopimusten laadinnassa se, että kunta saa omistusoikeuden syntyvään tietoon ja palvelu on jatkossakin tasapuolisesti kilpailutettavissa.

Jos ulkoistamisen kohteena olevalle toiminnalle ei ole paikallisesti toimivia markkinoita, ovat vaarana hintatasoon tai palveluiden laatuun liittyvät riskit. Riskiä tulee arvioida ennen ulkoistamiseen liittyviä päätöksiä.

Sopimusriskit

Kunta tekee vuosittain paljon sopimuksia ja osa niistä on pitkäaikaisia. Sopimusosaamisen ylläpitäminen on tärkeää. Jotta kunta voisi valvoa omia etujaan ja varautua velvoitteisiinsa, myös sopimusten hallinta tulee olla riittävällä ja ajanmukaisella tasolla.

Sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikojen seuranta on lisätty hallintokunnan ja taloushallinnon välisellä yhteistyöllä. Sopimukset on voitu siirtää sähköiseen asianhallintajärjestelmään vuodesta 2022 lähtien, mutta varsinaista sopimushallintoa järjestelmässä ei ole.

Mainittavia sopimusriskejä ei realisoitunut vuonna 2024.

Tietohallinnon riskit

Tietohallinnon riskien hallinta on julkisyhteisöissä keskeistä. Kunnassa on nimetty tietohallinto- ja tietoturvavastaava. Lisäksi ICT-lähituki on hankittu ostopalveluna. BDO Auditor Oy vastaa tietohallinnon tarkastuksesta osana kunnan tilintarkastusta.

Vuoden 2016 aikana dokumentoitiin verkkoympäristö ja vuoden 2018 aikana on dokumentoitu myös kunnan IT-laitteet ja ohjelmistot, joita pidetään ajan tasalla. Tietoturvakäyttämishojeita on parannettava jatkuvasti uudenlaisten uhkien varalle. Vuonna 2017 päivitettiin kunnan tietohallintostrategia ja tietoturvaan liittyvät ohjeistukset. Vuonna 2020 sähköpostin osalta siirryttiin Microsoft 365-ohjelmaan ja toimisto-ohjelmiin, mikä on parantanut tietoturvan tasoa verrattuna vanhaan. Aiemmin ohjelmat olivat kunnan omalla palvelimella. Nykyaikaisempi käyttöympäristö mahdollisti myös koronapandemian aikaan pakolliseksi käyneen etätyöskentelyn. Toimintaympäristön tietoturva- tai käyttöongelmia ei ole ilmennyt.

Vuonna 2022 tiukennettiin kunnan tietoturvaa siirtymällä Microsoft Officeessa kaksivaiheiseen tunnistautumiseen. Vuodesta 2017 lähtien suurin osa palvelinratkaisuiden osalta on ollut pilvipalveluissa virtuaalipalvelimina. Vuonna 2018 uusittiin kunnan ainoa oma palvelin, joka on edelleen käytössä, ja joka on kahdennettu. Toimenpiteillä saadaan aiempaa järjestelmällisemmin hallittua tietoverkkoihin ja palvelimiin liittyviä riskejä.

Vuoden 2024 aikana otettiin käyttöön kaksivaiheinen kirjautuminen etäkäyttöyhteyden luomiseen.

Vakuutukset

Hartolan kunnan vakuutusten hoito ja kilpailutus on hoidettu vakuutusmeklarin asiantuntemuksen kautta.

1.2 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tarkoitetaan organisaation sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa toiminnan johtamista, suunnittelua, päätöksentekoa ja toimintaprosesseja. Asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja strategisten sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ulottuvat koko organisaatioon ja kaikkeen sen toimintaan. Se kattaa kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu edelleen mm. pääosin selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena ja väärinkäytösten ehkäisyinä.

Hallinto- ja johtamistapa

Kunnan hallinto- ja johtamiskulttuuri perustuu kuntalain, hallintolain sekä muiden säännösten lisäksi kunnan toimintaa ohjaaviin periaatteisiin, sääntöihin sekä ohjeistettuihin toimintatapoihin. Erityinen vastuu hallinto- ja johtamiskulttuurin luomisessa, viestinnässä, toimeenpanossa, ylläpitämisessä ja poikkeamiin reagoinnissa on ylimmällä johdolla, johtavilla viranhaltijoilla ja esihenkilöillä. Tilivelvolliset viranhaltijat on nimetty tilinpäätöksessä. Toimivallan delegoinnit on kuvattu hallintosäännössä.

Hallintosääntöä päivitettiin useampaan otteeseen vuoden 2025 aikana. Voimassa oleva konserniohje on hyväksytty vuonna 2018.

Kunnanhallitus antaa vuosittain talousarvion laadintaohjeen ja tositteiden hyväksyjät hyväksytään vuosittain käyttösuunnitelmien yhteydessä.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa on vuonna 2025 pääosin toteutunut hyvin organisaation päätöksenteossa ja toiminnassa. Toimialoilla on pääosin noudatettu annettuja sääntöjä ja ohjeita.

Riskienhallinta

Riskienhallintaa toteutetaan osana talous- ja toimintasuunnittelua. Riskit arvioidaan talousarvion laadinnan yhteydessä ja toteutumasta raportoidaan tilinpäätöksessä. Toiminnan järjestämisen riskienhallinnassa on käytössä mm. turvallisuus- ja kriisi- ja valmiussuunnitelmat, joita tarkastellaan ja päivitetään tarpeen mukaan. Pelastussuunnitelmat ovat kiinteistökohtaisia.

Tietoturvan ja tietosuojan parantamiseen on panostettu edelleen sekä tekniikan että osaamisen osalta. Navisec-tietosuojakoulutus on käytössä koko organisaatiossa.

Talouden ennakkoinnin haastavuus edellyttää kunnalta onnistunutta taloudenhallintaa myös jatkossa. Osaavan taloushallinnon henkilöstön saatavuus on varmistettu palvelukeskuksen kautta. Taloushallinnon palveluita tuottaa Provincia Oy.

Valvontatoimenpiteet ja seuranta

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta toteutetaan kuukausiseurannan, osavuosikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Strategian seurantaan on kehitetty uusia tapoja.

Sopimushallinta tapahtuu asianhallintajärjestelmä Dynasty10:ssä, mutta sopimushallinnassa on tunnistettu haasteita. Sopimusten seurannan tukena on käytössä sopimushallinnan hälytystoiminto. Hälytystoiminnon avulla seurataan sopimusten voimassaolo- ja päättymisaikoja. Hälytys ohjautuu ko. sopimuksen vastuuhenkilölle.

Keskeiset johtopäätökset

Sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämään luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan jatkuvaan riskien hallintaan, jolloin katetaan olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toteutuminen on Hartolan kunnassa kohtuullisen hyvällä tasolla. Riskejä on tunnistettu ja sisäisessä valvonnassa on joiltain osin tunnistettu myös puutteita.

Ohjeet ja säännöt ovat pääosin ajan tasalla, mutta monelta osin on tarvetta päivittämiselle. Riskejä arvioidaan säännöllisesti ja niiden hallintaan on sovittu keinot, joiden toteutumista seurataan. Myös uusia välineitä ja järjestelmiä käyttöön otetaan ja kehitetään tarpeen mukaan.

Toimivaltaa koskevat säädökset ovat ajan tasalla. Toimintaympäristön muutosten ennakointi on tärkeää riskienhallinnan näkökulmasta. Johdon ja esihenkilöiden tietoisuutta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta tulee edelleen parantaa.

Hartolan kunnan toiminnassa on noudatettu voimassa olevia säännöksiä, määräyksiä ja päätöksiä. Kehittämistoimenpiteenä taloussuunnittelukaudelle on kunnan ohjeiden ja sääntöjen päivittämistarpeiden läpikäynti sekä niiden päivittäminen. Päivitettävänä ovat mm. hankintaohje ja konserniohje sekä kunnan valmiussuunnitelma.

1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentaperusteet:

*Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100 *Toimintatuotot / (Toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)*

Vuosikate prosenttia poistoista = 100 x Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuosittaista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas= Vuosikate / Asukasmäärä

Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso kunnan asukasmäärällä.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2025	2024
	(1 000 €)	(1 000 €)
Toimintatuotot	1 969	2 165
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-7 624	-7 624
Toimintakate	-5 655	-5 459
Verotulot	7 044	6 735
Valtionosuudet	273	322
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17	29
Muut rahoitustuotot	151	69
Korkokulut	-246	-316
Muut rahoituskulut	-4	-4
Vuosikate	1 581	1 377
Poistot ja arvonalentumiset	-786	-753
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	794	624
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden yli- /alijäämä	794	624
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut , %	25,8 %	28,4 %
Vuosikate/Poistot, %	201 %	183 %
Vuosikate, €/asukas	657	555
Asukasmäärä	2 404	2 478

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku seuraa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna positiivinen. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

*Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno*

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Jos luku on alle 100 %, niin investointeja täytyy rahoittaa pääomarahoituksella eli omaisuuden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on suurempi kuin 1. Jos tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys pv = 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2025	2024
	(1 000 €)	(1 000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 581	1 377
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-66	-4
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 807	-1 135
Rahoitusosuudet investointeihin	255	121
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121	15
Toiminnan ja investointien kassavirta	84	373
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	41	36
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500	2 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 353	-1 234
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-500	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	21	7
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Saamisten muutos	-257	-350
Korottomien velkojen muutos	358	151
Rahoituksen rahavirta	-191	610
Rahavarojen muutos	-107	983
Rahavarat 31.12.	1 042	1 149
Rahavarat 1.1.	1 149	165
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-2 004	-575
Investointien tulorahoitus, %	101,8	135,7
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,0
Kassan riittävyys, pv	34	41
Asukasmäärä	2 404	2 478

1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Toimintakertomuksessa tasetiedot tulee esittää siten eriteltynä, että niistä voidaan laskea taseen tunnusluvut. Toimintakertomuksen tasetarkastelu voidaan tehdä miljoonan tai tuhannen euron tarkkuudella. Kuntajaoston taseen laatimisesta antaman yleisohjeen mukaisesti tarkemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään tasekirjan tilinpäätöslaskelmat osassa.

Taseen tunnuslukujen laskentaperusteet:

*Omavaraisuusaste, % = 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)*

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selvitä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Tunnusluku kertoo sen, kuinka suuri osa kunnan varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Tavoitetasona voidaan pitää yli 70 %:n omavaraisuutta ja 50-69 % omavaraisuutta voidaan pitää hyvänä tasona. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Erityisen heikko omavaraisuusaste on, jos tunnusluku on alle 30 %.

*Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot*

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla.

Lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Pysyviin vastaaviin merkityt antolainat kunnan omistamien tai muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
	(1 000 €)	(1 000 €)		(1 000 €)	(1 000 €)
A PYSYVÄT VASTAAVAT	17 806	17 136	A OMA PÄÄOMA	6 910	6 115
I Aineettomat hyödykkeet	103	154	I Peruspääoma	4 337	4 337
Aineettomat oikeudet	5	7	II Arvonkorotusrahasto		
Muut pitkävaikutteiset menot	98	147	III Muut omat rahastot		
II Aineelliset hyödykkeet	13 480	13 717	IV Edell. tilikausien yli-/alijäämä	1 778	1 155
Maa- ja vesialueet	4 388	4 440	V Tilikauden yli-/alijäämä	794	624
Rakennukset	7 049	7 577	B POISTOERO JA VAPAA- EHTOISET VARAUKSET	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 849	1 585	C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Koneet ja kalusto	32	19	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	45	22
Muut aineelliset hyödykkeet	66	66	Valtion toimeksiannot	0	0
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	97	30	Lahjoitusrahastojen pääomat	45	22
III Sijoitukset	4 223	3 265	E VIERAS PÄÄOMA	13 342	13 337
Osakkeet ja osuudet	3 989	2 990	I Pitkäaikainen	9 867	9 793
Muut lainasaamiset	19	19	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	9 080	8 983
Muut saamiset	215	255	Lainat julkisyhteisöiltä	13	36
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11	8	Liittymismaksut ja muut velat	773	773
Valtion toimeksiannot	0	0	Siirtovelat	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11	8	II Lyhytaikainen	3 475	3 544
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 479	2 329	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	1 828	2 257
I Vaihto-omaisuus			Lainat julkisyhteisöiltä	22	20
Aineet ja tarvikkeet	0	0	Saadut ennakot	226	9
II Saamiset	1 437	1 180	Ostovelat	539	475
Pitkäaikaiset saamiset	621	621	Liittymismaksut ja muut velat	159	139
Myyntisaamiset	0	0	Siirtovelat	701	644
Lainasaamiset	470	470	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	20 297	19 474
Muut saamiset	151	151	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Lyhytaikaiset saamiset	816	559	Omavaraisuusaste, %	34,4	31,4
Myyntisaamiset	395	237	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	141,2	144,5
Lainasaamiset	5	55	Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	2 573	1 778
Muut saamiset	54	68	Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 070	718
Siirtosaamiset	362	200	Lainakanta 31.12., 1000 €	10 943	11 296
III Rahoitusomaisuusarvopaperit	0	0	Lainakanta 31.12. €/asukas	4 552	4 559
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 042	1 149	Lainat ja vastuut, 31.12.	10 988	11 303
VASTAAVAA YHTEENSÄ	20 297	19 474	Lainat ja vastuut, €/asukas	4 571	4 561
			Lainasaamiset, 1000 €	19	19
			Asukasmäärä	2 404	2 478

1.5 KOKONAISTULOT JA MENOT

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma on koottu sekä tuloslaskelmasta että rahoituslaskelmasta. Laskelma ei sisällä kunnan sisäisiä menoja eikä tuloja.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT			
	€		€
TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	1 969 157	Toimintakulut	7 624 043
Verotulot	7 044 286	./. Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	273 214	Korkokulut	246 125
Korkotuotot	16 880	Muut rahoituskulut	3 894
Muut rahoitustuotot	151 086	Satunnaiset kulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
./. Pysyvien vastaavien		./. Pakollisten varausten lis./väh.	0
hyödykkeiden luovutusvoitot	-65 557	./. Pysyvien vastaavien hyödyk-	
Investoinnit		keiden luovutustappiot	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	255 086	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Investointimenot	1 807 053
luovutustulot	121 000	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0
Antolainasaamisten vähennykset	40 721	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 352 982
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	500 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Oman pääoman vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0		
Kokonaistuotot yhteensä	11 305 873	Kokonaismenot yhteensä	11 534 098

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 11 305 873 - 11 534 098 = -228 225

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -106 504 - 121 721 = -228 225

1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Hartolan kunta ja sen määräysvallassa olevat tytäryhteisöt (yli 50 %) muodostavat kuntakonsernin, jossa on kaksi osakeyhtiötä ja yksi säätiö. Kaikki tytäryhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Konsernitilinpäätöksessä käsitellään lisäksi kaksi kuntayhtymää.

Tytäryhteisöt (omistus yli 50 %)	Kunnan omistusosuus	Yhdistely
As Oy Vuorilaakso	72,50 %	72,50 %
Jorma Virtasen säätiö	100 %	100 %
Kiinteistö Oy Vasalli	100 %	100 %
Kuntayhtymät		
Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä	0,97 %	0,97 %
Päijät-Hämeen liitto	1,31 %	1,31 %
Osakkuusyhteisöt (omistus 20–50 %)		
As Oy Sahakankaanmäki	41,00 %	
As Oy Yrittäjäkerho	34,00 %	
As Oy Yölintu	24,50 %	
As Oy Vierukkapolku 4	21,56 %	

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
Tytäryhteisöt	<i>Yhdistetty (kpl)</i>	<i>Ei yhdistetty (kpl)</i>
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Säätiöt	1	
Kuntayhtymät	2	
Osakkuusyhteisöt		4
Yhteensä	5	4

Valtuusto linjaa uuden kuntalain 46 §:n mukaan kuntastrategiassa kunnan omistajapolitiikan. Siinä määritellään, millaista omaisuutta kunta hankkii ja missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajaohjaus tarkoittaa uuden kuntalain 46 § mukaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajan tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan omistaman yhteisön hallinnossa ja toiminnassa otetaan huomioon kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet. Kunta on hyväksynyt omistajapolitiikan suuntaviivat kuntastrategiassa, joka on voimassa valtuustokauden loppuun.

Kunnan tytäryhteisön toimintaa ja konserniohjauksesta on määräykset kuntalain 47 §:ssä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön toiminnassa on otettava huomioon myös yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hartolan kunnan konserniohje on tullut voimaan 14.11.2018.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Hallintosäännön 19 §:n mukaisesti kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunnanhallituksen tehtävänä on mm. vastata omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittamisestä ja valmistelusta valtuustolle sekä seurata ja arvioida yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tehdä niiden perusteella tarvittaessa esityksiä yhtiöille.

Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Tytäryhtiöille asetettuja tavoitteita on esitelty tarkemmin kohdassa Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Vasalli

KOy Vasalli on Hartolan kunnan elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttaja, jonka strateginen tavoite on madaltaa yrityksiä kynnystä luoda tai kehittää toimintaansa Hartolassa. Käytännössä tämä tarkoittaa toimitilojen järjestämistä yrityksille. Haasteena on toimitilainvestointien rahoituksen jakaminen yhtiön ja vuokralaisen kesken sekä vastuiden sitominen vuokrasopimukseen.

Muuttuvassa kuntatalouden tilanteessa yhtiö on omistajaohjauksen mukaisesti käynnistänyt kiinteistöjensä realisointitoimet, tavoitteena on ensisijaisesti myydä nykyiset kiinteistöt niissä toimiville yrityksille.

- Vuokrattavia tiloja 28.071 m² (ed. v. 28.071 m²)
- Vuokralaisia 10 (ed. v. 12)
- Käyttöaste 87,3 % (ed. v. 87,1 %)

Olennaiset tapahtumat tilikaudella 2025

Yhtiön pääoma pysyi positiivisena vuoden 2025, kunnan sijoittaessa vuonna 2025 yhtiön vapaaseen pääomaan 1.000.000,00 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston ollessa täten 31.12.2025 yhteensä 2,33 miljoonan euron suuruinen. Yhtiön taloudellinen tilanne on ollut myös vuonna 2025 erittäin haastava, kun kassan riittävyyden kanssa on ollut haasteita koko vuoden ajan. Vuokratulot ovat jääneet vuonna 2025 merkittävästi alle tavoitteiden, sillä osa kiinteistöistä on ollut vajaakäytöllä myös vuonna 2025 ja yhtiön suurimman kiinteistön vuokralainen ei ole maksanut kuukausivuokriaan. Näistä vuoden 2025 saatavista noin puolet on kirjattu luottotappioksi vuoden aikana ja tilinpäätöksessä.

Omistajaohjauksen mukaisesti yhtiö on käynnistänyt kiinteistöjensä realisointitoimia. Myyntiin tähtääviä toimenpiteitä on tehostettu vuonna 2025, mutta toistaiseksi toimenpiteet eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia.

Kokonaiskäyttöaste kaikkien kiinteistöjen osalta noin 87 %.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Sanni Tuomivirta.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen ja arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiön kirjanpito- ja taloushallintopalveluita on hoitanut 28.2.2025 alkaen TiliSys Oy.

Kustaantie 7 -kiinteistö tuottaa edelleen tappiota korkeiden pääoma- ja käyttökustannusten ja vajaan käyttöasteen takia. Teollisuuskiinteistön (ent. talotehdas) tilanne on haastava vuokralaisen taloudellisen aseman takia. Onnela- ja Toivola-kiinteistöt on vuokrattu kokonaisuudessaan ja niistä syntyy vuosittain pientä tuottoa. Varikko-kiinteistön osalta on käyty myyntineuvotteluja.

Yhtiön toimintaan liittyy suuria taloudellisia riskejä vuokralaisten taloudellisen tilanteen lisäksi myös kiinteistöjen korjaustarpeiden takia. Nämä riskit voivat realisoituessaan vaikeuttaa myös omistajan taloudellista asemaa.

Omistajaohjauksen mukaisesti yhtiö pyrkii edelleen aktiivisesti realisoimaan kiinteistöjään. Yhtiö on vuonna 2020 tehnyt ilmoituksen oman pääoman negatiivisuudesta kaupparekisteriin. Tämä ilmoitus voidaan poistaa, kun päättyneen kauden tilinpäätös on tarkastettu.

Jorma Virtasen Säätiö

Jorma Virtanen (aikaisemmin Jalmary Virtanen) syntyi vuonna 26.6.1910 Hartolassa nykyisen Pertunmaan kunnan alueella. Hän kävi kansakoulun Hartolan Riihiniemen koulussa. Jorma Virtanen teki pääosan työurastaan opettajana Lahdessa. Hän kuoli Lahdessa 7.10.2001 ja haudattiin Hartolaan. Hän testamentasi 12.3.1999 tehdystä testamentista osan omaisuudestaan Hartolan kunnalle ”joka muodostakoon tästä omaisuudesta nimeäni kantavan rahaston käytettäväksi Hartolan kunnan Riihiniemen koulun, jota koulua olen aikoinani itsekin käynyt, oppilaiden myöhempiä opintoja tukemaan. Hartolan kunnan on säilytettävä jälkeeni jättämäni omaisuutta huolellisesti ja suojattava se mahdollisimman hyvin rahan arvon huononemista vastaan. Vuosittain voidaan tämän omaisuuden tuotosta jakaa enintään vuotuista tuottoa vastaava määrä joko yhtenä tai useampana stipendinä Riihiniemen kylän nykyisessä koulussa tai sen sijalle mahdollisesti tulevassa koulussa koulunkäyntinsä aloittaneiden tai muiden sitä koulua käyneiden oppilaiden kotimaassa tapahtuvien opintojen rahoittamista varten.” Hartolan kunnanvaltuusto on päättänyt Jorma Virtasen Säätiön perustamisesta vuonna 2002. Säätiö on rekisteröity vuonna 2004.

Jorma Virtasen Säätiön hallituksen jäsenenä toimivat asemansa perusteella Hartolan kunnan kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja sekä Hartolan kunnan Riihiniemen koulun tai sen sijalle tulleen koulun johtaja (yhtenäiskoulun rehtori). Jorma Virtasen perintökaaren mukaiset oikeudenomistajat nimeävät hallitukseen kaksi jäsentä.

Säätiö on jakanut stipendejä vuosittain vuodesta 2005 lähtien Riihiniemen koulua käyneille opiskelijoille. Vuodesta 2019 lähtien säätiön hallitus on jakanut stipendejä myös Riihiniemen koulun sijalle tulleen Hartolan yhtenäiskoulun opiskelijoille. Stipendejä on jaettu peruskoulun päättämisen jälkeisiin opintoihin (lukio, ammatilliset opinnot) sekä korkeampiin opintoihin. Stipendien suuruus on ollut 300–500 euroa. Säätiön hallitus päättää vuosittain stipendien jakamisesta. Etusijalla ovat säätiön sääntöjen mukaan hyväkäyttöiset ja opinnoissaan menestyneet hakijat. Vuonna 2025 stipendejä jaettiin 14 opiskelijalle yhteensä 5.900 euroa.

Säätiön taseen loppusumma oli vuoden 2025 lopussa 539.385,79 euroa ja säädepääoman määrä 411 987,54 euroa. Aikaisemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää on taseessa 117.806,37 euroa, tilikauden ylijäämä oli 9.426,13 euroa.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

KOy Vasallin puolella ongelmana on yhtiön oma pääoma ja laajat lainavastuut. Suurimpana riskinä on teollisuuskiinteistön tilanne. Vuonna 2021 kunnanvaltuuston tekemä päätös Vasallin lainojen muuttamisesta kunnan omavelkaisiksi takauksiksi mahdollistaa kiinteistöjen myymisen, jos ostaja löytyy. Haasteena on myös Kustaantie 7:n tilanne. Olisi tärkeää saada mahdollisimman suuri osa yhtiön kiinteistöomistuksista myytyä. KOy Vasallin osalta on tärkeää, että omistajaohjaus on aktiivista ja että konsernijohdolla on toimiva keskusteluyhteys yhtiön hallintoon.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnassa on erotettava kuntakonsernin yhteisöjen operatiivinen, jatkuva valvonta, jonka vastuu kunnassa on viranhaltijoilla. Konsernivalvonnasta vastaa kunnanjohtaja ja kunnanhallitus. Konsernivalvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita vuoden 2025 aikana. Valvonta on ollut jälkikäteistä, ei niinkään ennakoivaa ja suunnitelmallista.

Kunnanhallitus valitsee toimikaudekseen edustajat eri osakeyhtiöiden yhtiökokouksiin. Yhtiökokous valitsee yhtiöiden hallitukset, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrättyä.

Kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous. Yhtymävaltuuston jäsenet valitsevat kukin jäsenkunta perussopimuksessa sovitulla tavalla (Kuntal 58.2§). Kuntalain 69.1 § mukaan kunnanhallitus valitsee yhtymäkokousedustajat. Yhtymäkokousedustajan kuhunkin kokoukseen valitsee jäsenkunnan kunnanhallitus.

Toimivalta- ja vastuujaako konserniohjauksessa

Hallintosäännön mukaisesti kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnanhallitus antaa tarvittaessa omistajaohjausta yhtiöille ja kunnanjohtaja viestii tätä ohjausta edelleen yhtiöiden suuntaan.

Kunnanhallitus vastaa omistajaohjauksesta ja kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana.

Konsernitavoitteiden toteutuminen

Kiinteistö Oy Vasalli toteuttaa kunnan elinkeinopolitikkaa ja se huolehtii osaltaan toimitilojen tarjonnasta yrityksille. Yhtiön tavoitteena on liiketoiminnallisesti kannattava toimitilojen vuokraus.

Kiinteistö Oy Vuorilaakso omistaa Hartolan Vuorenkylässä tilan Hokkala ja sillä olevasta neljästä rivitaloasunnosta kolme, joista yksi huoneisto on kerhotilana. Vuonna 2020 kunta teetti omistamiinsa osakkeisiin kuntoarvion myyntitarkoitusta varten. Kuntoarvion perusteella kiinteistö ja huoneistot ovat ikäänsä nähden normaalissa kunnossa. Yhtiö on kunnan 75 %:sti omistama osakeyhtiö, jonka hallituksessa on 2 kunnan edustajaa. Yhtiön isännöitsijänä toimii Joutsan Isännöintipalvelu Oy/Jorma Lehtosaari.

Riskien hallinta tytäryhteisöissä

Riskien hallintakeinot:

- Luodaan yleisen taloustilanteen vaihteluja tasaava talousmalli, jonka pohjana ovat pitkäaikaiset, tilanteessa elävät vuokrasopimukset, jotka vastaavat rahoituskulujen muutoksiin.
- Yritysten tilanteiden tuntemuksen kautta ennakoidaan tulevaa ja reagoidaan nopeasti näköpiirissä oleviin tilanteisiin.
- Olla aktiivisesti yhteydessä rahoittajiin ja ennakoidaan näköpiirissä olevat muutokset sekä erilaisilla rahoittajien tarjoamilla korkojohdannais- ja korkosuojaussopimuksilla tasata vaihteluja.
- Vahinkotilanteiden riskiä minimoidaan riittävällä kattavilla vahinkovakuutuksilla, joka käytännössä tarkoittaa kiinteistöjen täysarvovakuutuksia.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		TULOSLASKELMA	
	2025	2024	
Toimintatuotot	3 281 219,92	4 175 418,34	
Toimintakulut	-8 442 909,27	-8 459 623,12	
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	0	0	
Toimintakate	-5 161 689,35	-4 284 204,78	
Verotulot	6 991 620,57	6 696 699,27	
Valtionosuudet	864 145,29	322 331,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	45 614,77	58 033,76	
Muut rahoitustuotot	152 516,97	70 552,52	
Korkokulut	-436 658,81	-682 548,21	
Muut rahoituskulut	-5 347,51	-9 896,77	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-243 874,58	-563 858,70	
Vuosikate	2 450 201,93	2 170 966,79	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 260 020,43	-1 230 497,68	
Arvonalentumiset	-680 491,64	-512 155,26	
Satunnaiset erät	0	-374,20	
Tilikauden tulos	509 689,85	427 939,65	
Tilinpäätössiirrot	-211,00	-240,53	
Vähemmistöosuudet	-298,01	-198,76	
Tuloksen oikaisuerät			
Tilikauden ylijäämä	509 180,84	427 500,36	
KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	38,86	49,36	
Vuosikate/Poistot, %	194,46	176,43	
Vuosikate, €/asukas	1 019	876	
Asukasmäärä 31.12	2 404	2 478	

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		RAHOITUSLASKELMA	
	2025	2024	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 450 201,93	2 170 966,79	
Satunnaiset erät	0	-374,20	
Tulorahoituksen korjauserät	-752 207,28	-531 340,89	
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-882 956,20	-454 496,15	
Rah.osuudet inv. menoihin	255 086,00	120 959,63	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 361,15	-43 723,28	
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 191 485,59	1 261 991,90	
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	
Antolainasaamisten vähennykset	40 721,40	35 686,08	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000,00	2 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 097 370,28	-1 961 187,98	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-500 000,00	-61 611,78	
Oman pääoman muutokset	-4 688,03	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	20 948,00	7 409,67	
Vaihto-omaisuuden muutos	491,13	183,61	
Saamisten muutos	-527 472,02	-240 219,19	
Korottomien velkojen muutos	327 109,53	105 890,53	
Rahoituksen rahavirta	-1 240 260,28	-113 849,06	
Rahavarojen muutos	-48 774,68	1 148 142,84	
Rahavarat 31.12.	1 751 790,09	1 800 564,77	
Rahavarat 1.1.	1 800 564,77	652 421,94	
	-48 774,68	1 148 142,83	
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	4 308 428,64	5 020 572,92	
Investointien tulorahoitus, %	390,24	650,89	
Laskennallinen lainanhoitokate	1,09	0,94	
Kassan riittävyys, pv	53,89	56,81	

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		
VASTAAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7 277,02	9 411,31
Muut pitkävaikutteiset menot	97 851,92	147 494,54
Ennakkomaksut	0,00	0,00
	105 128,94	156 905,85
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 048 640,51	5 101 108,65
Rakennukset	14 707 058,70	15 608 136,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 854 138,99	1 586 048,48
Koneet ja kalusto	57 025,88	49 179,48
Muut aineelliset hyödykkeet	126 504,15	157 820,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	126 400,20	66 483,57
	21 919 768,44	22 568 777,85
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	585 853,25	435 023,37
Muut osakkeet ja osuudet	1 059 692,42	1 198 533,83
Muut lainasaamiset	33 999,53	33 999,53
Muut saamiset	218 312,53	259 033,93
	1 897 857,72	1 926 590,66
Pysyvät vastaavat yhteensä	23 922 755,10	24 652 274,36
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	20 790,62	22 747,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	12 294,44	12 785,56
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	151 000,00	507 638,79
Lyhytaikaiset saamiset	1 470 895,67	586 784,86
	1 621 895,67	1 094 423,65
Rahoitusarvopaperit	48 500,00	239 481,96
Rahat ja pankkisaamiset	1 703 290,09	1 561 082,81
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHT	3 385 980,20	2 907 773,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 329 525,91	27 582 795,67

VASTATTAVAA	2025	2024
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 336 878,95	4 336 878,95
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	411 987,54	411 987,54
Arvonkorotusrahasto	1 810,60	1 810,60
Muut rahastot	-26 388,70	0,00
Ed.tilikausien yli/-alijäämä	1 707 750,80	1 256 966,75
Tilikauden yli/-alijäämä	508 685,84	427 500,36
Oma pääoma yhteensä	6 940 725,03	6 435 144,20
VÄHEMMISTÖOSUUDET	36 942,90	37 534,14
VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset	127,04	6 918,15
	127,04	6 918,15
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	61 180,11	42 188,83
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	15 145 212,56	15 815 642,84
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	773 428,25	773 428,25
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 589 530,03	3 016 470,03
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 782 379,99	1 455 270,46
Vieras pääoma yhteensä	20 290 550,83	21 060 811,58
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 329 525,91	27 582 795,67
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma:		
Jorma Virtasen Säätiö 411.987,54 euroa		
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	25,74	23,48
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	180,16	188,05
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	2 189	1 684
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	910,55	679,77
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	17,735	18 832
Konsernin lainat, €/asukas	7 377	7 600
Konsernin lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	17 820	18 856
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	7 413	7 609
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Kunnan asukasmäärä	2 404	2 478

1.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan tehtävä toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- *Vuoden 2025 ylijäämä on 794.452,03 euroa, joka kirjataan omaan pääomaan ylijäämätilille. Kirjauksen jälkeen kunnalla on taseessa 31.12.2025 ylijäämää 2.572.835,77 euroa.*

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteuttamisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Edellisellä tilikaudella taseessa ei ollut kattamatonta alijäämää. Vuoden 2026 talousarvio on laadittu 51.600 euroa ylijäämäiseksi. Suunnitelmakausista myös vuosi 2027 on -240.000 euroa alijäämäinen ja vuosi 2028 on 12.700 euroa ylijäämäinen. Talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024–2027 on hyväksytty vuonna 2024.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Valtuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamistoimenpiteet vuosille 2024–2027 kokouksessaan 10.6.2024. Toimenpiteet muodostavat yhteensä noin 950.000 euron sopeutuksen, josta 470.000 euroa toteutetaan toimintamenoja karsimalla, 320.000 euroa veropohjaa kasvattamalla ja 160.000 euroa toimintatuottoja kasvattamalla.

Talouden tasapainottamissuunnitelman valmistelussa lautakunnat olivat merkittävässä roolissa valmistelemassa toimialakohtaisia tasapainottamistoimenpiteitä.

Veropohjaan liittyvät päätökset on tehty vuonna 2024, kun vuoden 2025 veroprosenteista päätettiin.

Toimialakohtaisten toimenpiteiden lisäksi valtuusto on hyväksynyt seuraavat toimenpiteet:

- vuosittainen henkilöstösuunnitelman laatiminen ja päivittäminen seuraavalle kolmivuotiskaudelle
- kiinteistöomaisuuden myynti, ensisijaisesti tasearvolla.
- kiinteistöohjelman hyväksyminen
- investointiohjelman tiukentaminen ja rajaaminen välttämättömiin korjausinvestointeihin ja energiatehokkuutta lisääviin investointeihin
- kaikkien toistaiseksi voimassa olevien ja yli 6 kk kestävien määräaikaisten palvelussuhteiden rekrytointiluvan alistaminen kunnanhallitukselle
- kaikkien toistaiseksi jatkuvien henkilöstön vuokraamista ja ostopalveluhankintaa koskevien päätösten alistaminen kunnanhallitukselle
- kunnanhallituksella on toimivalta Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeiden myyntiin.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 SEURANTAA KOSKEVA SÄÄNTELY

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntal 110 §). Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutusvertailusta on käytävä ilmi ovatko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määritellyllä tavalla (113 §). Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Tilinpäätöksessä on tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma, taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot, talousarvion toteutusvertailu, toimintakertomus ja konsernitilinpäätös. Toteutusvertailussa annetaan tietoja kunnan varainkäytöstä kunnan päättäjille, asukkaille ja sidosryhmille. Toteutusvertailu laaditaan sillä tarkkuustasolla, jolla valtuusto on määrärahat ja tuloarviot hyväksynyt. Toimintakertomuksen laatimisesta vastaa kunnanhallitus (kL 115 §). Toteutusvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteuman välillä. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista esitetään toimintayksikkötasolla ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen sitovuustason mukaisesti toimielintasolla.

Hartolan kunnanvaltuusto on vahvistanut toimielimiä sitovat bruttomääräiset määrärahat ja tuloarviot (ulkoiset toimintatuotot ja toimintakulut) seuraavasti:

Toimielin (sitova)	Toimintayksikkö
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Hallinnon ja talouden tarkastus
Kunnanhallitus	Yhteiset palvelut
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistystoimen hallinto Varhaiskasvatus Esiopetus Perusopetus Vapaa sivistystyö
Tekninen lautakunta	Teknisen toimen hallinto Alueiden hoito Tilapalvelut Jätehuolto Vesilaitos Viemärlaitos
Ympäristölautakunta	Ympäristötoimen hallinto Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Kaavoitus

Tuloslaskelmaosa on sitova bruttomäärärahan/-tuloarvioiden osalta seuraavasti:

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Korkotuotot
- Korkomenot
- Muut rahoitustuotot
- Muut rahoituskulut

Investointiosassa sitovuus on investointiryhmittäin nettoperusteinen. Investointiryhmät ovat: korjausinvestoinnit, laajennusinvestoinnit ja uusinvestoinnit. Myös investointisuunnitelma kokonaisuudessaan, eli kaikki investointiryhmät yhteensä, on sitova nettoperusteisesti.

2.2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Talousarvion toteutuminen

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntal. 110§ 5. mom). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden ja määrärahojen sekä tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa on lisäksi käytävä ilmi, onko menot, tulojen lisäksi rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla.

Toteutumisvertailun laadinnasta ovat vastanneet kunnanhallitus, tilivelvolliset toimielimet, sekä viranhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa on annettu toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa. Toteutumisvertailussa on mukana alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteutuman välillä.

Valtuuston hyväksymien tavoitteiden toteutuminen kunnan eri toimialueiden osalta on selvitetty toimintakertomuksessa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt sitovuustasojen ylitykset vuodelta 2025 kokouksessaan 16.3.2026.

2.3 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN

2.3.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on kunnan keskusvaalilautakunnalle ja äänestysalueiden vaalilautakunnalle sekä vaalitoimikunnille kuuluvien lakisääteisten tehtävien hoitaminen sisältäen kuntavaalit, aluevaalit, eduskuntavaalit, presidentinvaalin ja europarlamenttivaalit. Vuonna 2025 järjestettiin alue- ja kuntavaalit.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	15 756	3 000	3 067	67
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-16 762	-10 700	-12 656	-1 956
Sisäinen	0	-600	-134	466
TOIMINTAKATE	-1 006	-8 300	-9 723	-1 423
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1 006	-8 300	-9 723	-1 423

2.3.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalain 14 luvun mukaisiin tehtäviin. Lautakunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta suorittaa pääosin ulkoista valvontaa ja antaa tarvittaessa ohjeita sisäisen valvonnan toteuttamisesta kunnassa. Tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy, vastaavana tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Vuonna 2025 tarkastuslautakunta kokoontui yhdeksän kertaa.

TARKASTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-16 472	-18 900	-16 028	2 872
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	-16 472	-18 900	-16 028	2 872
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-16 472	-18 900	-16 028	2 872

2.3.3 Kunnanhallitus

YLEISHALLINTO, KESKUSHALLINTO JA HENKILÖSTÖHALLINTO

Yleishallinto pitää sisällään valtuuston, kunnanhallituksen, henkilöstöjaoston, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston kustannukset. Lisäksi asianhallinnan ja arkistoinnin kokonaisuus on osa yleishallintoa. Kunnanjohtajan palkkakuluista valtaosa kirjataan yleishallinnon alle.

Keskushallintoon kuuluu hallinto- ja toimistopalvelut, yhteispalvelupiste ja ICT-palvelut.

Henkilöstöhallinto koostuu henkilöstöyhteistoiminnasta, työterveyshuollosta ja tyhy-toiminnasta.

YLEISHALLINTO		Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
	Ulkoinen	6 570	0	12 331	12 331
	Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
	Ulkoinen	-298 577	-269 600	-258 961	10 639
	Sisäinen	-21 282	-5 500	-18 944	-13 444
TOIMINTAKATE		-313 288	-275 100	-265 574	9 526
	Poistot	-3 128	0	-3 128	-3 128
TILIKAUDEN TULOS		-316 417	-275 100	-268 702	6 398

KESKUSHALLINTO		Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
	Ulkoinen	13 633	4 800	20 091	15 291
	Sisäinen	8 862	11 500	9 487	-2 013
TOIMINTAKULUT					
	Ulkoinen	-758 086	-798 200	-729 324	68 876
	Sisäinen	-55 731	0	-45 594	-45 594
TOIMINTAKATE		-791 321	-781 900	-745 340	36 560
	Poistot ja arvonalent.	0	-52 100	-49 394	2 706
TILIKAUDEN TULOS		-791 321	-834 000	-794 734	39 266

HENKILÖSTÖHALLINTO		Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
	Ulkoinen	19 570	10 800	33 101	22 301
	Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
	Ulkoinen	-59 977	-64 500	-77 443	-12 943
	Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKATE		-40 408	-53 700	-44 341	9 359
	Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS		-40 408	-53 700	-44 341	9 359

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Päätöksenteon avoimuus ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kuntalaisten kanssa	<p>Avoin ja ajantasainen viestintä</p> <p>Kyselyt ja kuntalaisten kuuleminen eri yhteyksissä</p> <p>Osallisuuden kehittäminen</p> <p>Vapaa-ajanasukkaiden osallistaminen</p>	<p>Kyselyiden tulokset</p> <p>Kuntalaisten kuuleminen</p>	<p>Johtoryhmä jalkautui torille, erilaiset keskustelutilaisuudet.</p> <p>Asukasraatitoimintaa jatkettiin.</p> <p>Monikanavainen viestintä.</p> <p>Kesäkauden avaus perinteiseen tapaan yhteistyössä vapaa-asukkaiden kanssa.</p>
Tasapainoinen talous mahdollistaa kunnan kehittämisen	<p>Uuden luottamushenkilö-organisaation kouluttaminen tehtäviinsä</p> <p>Talouden seurannan työkalujen kehittäminen ja talouden tasapainottamissuunnitelman seuranta</p> <p>Luottamuselinten välinen yhteistyö</p> <p>Konserniyhtiöiden riskienhallinta</p> <p>Palvelurakenteen sopeuttaminen väestöpohjaan ja taloudellisiin resursseihin</p> <p>Kuntayhteistyön kehittäminen</p>	<p>Kumulatiivinen ylijäämä</p> <p>Tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne</p>	<p>Talouden tasapainottamissuunnitelman toimeenpanoa jatkettiin.</p> <p>Raportointia kehitetään yhteistyössä maakunnan muiden kuntien kanssa hankkeen kautta.</p> <p>KOy Vasallin tilannetta ja tulevaisuutta käytiin läpi useita kertoja kunnanhallituksen ja valtuustona kanssa.</p> <p>Tulos ennakoitua parempi, ylijäämä 795.000 euroa.</p> <p>Tiivis kuntayhteistyö naapurikuntien kanssa sekä koko maakunnan tasolla.</p>
Hyvinvoiva henkilöstö, kiinnostava työnantaja	<p>Aktiivinen tyhy-toiminta</p> <p>Toimivat työterveyshuollon palvelut</p> <p>Laadukas esihenkilötoiminta</p>	<p>Tyhy-toiminnan määrärahat</p> <p>Kyselyiden tulokset</p>	<p>Aktiivinen tyhy-toiminta ympäri vuoden.</p> <p>Tyhy-määrärahat ennallaan.</p> <p>Työterveyshuollon yhteistyötä kehitetty Terveystalon kanssa.</p> <p>Erittäin hyvät tulokset työhyvinvointikyselystä.</p>

ELINKEINOPALVELUT

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy

Yrityspalvelut on hankittu Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:n kautta, johon Hartola päätti liittyä osakkaaksi vuoden 2019 alusta lukien. Rahoittajasopimuksessa ovat mukana vuoden 2025 alusta lukien kaikki Päijät-Hämeen maakunnan kunnat ja kaupungit. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Elinkeinoneuvontaan kuuluu laajasti erilaisia maksuttomia ja osittain maksullisia neuvontapalveluja yrityksille. Rahoittajasopimuksen mukaan Hartola maksaa vuosittain 8,20 euroa/asukas. Palveluiden vuosikustannus vuonna 2025 oli 21.000 euroa. LADEC:n osakkaana Hartolan tavoitteena on kehittää ja uudistaa elinkeinoelämää, hankkia yritysten neuvontapalveluja, edistää yritysten toimintaedellytyksiä, saada palveluja yritysten omistajanvaihdoksissa ja avata mahdollisuuksia yritysten kansainvälistymiseen.

Yhtiön toiminta-ajatuksen perustana on maakuntastrategia, sopijapuolten yhteiset elinkeinopoliittiset tavoitteet ja sopijapuolten omat elinkeinopoliittiset kehittämishankkeet/-asiat. Kuntakohtaisesti LADEC sopii vuosittain teemat ja tavoitteet, joihin yhteistyöllä pyritään.

Lahden Seutu – Lahti Region Oy

Lahti Region Oy tuottaa jäsenkunnille ja yrityksille matkailun markkinointi- ja kehittämispalvelut Päijät-Hämeen matkailustrategiaan tukeutuen. Kunta vastaa Lahti Region jäsenyyden tuomien mahdollisuuksien, sekä hankkeiden hyödyn välittämisestä ja jalkauttamisesta kuntaan ja yrittäjille.

Vuosittainen maksuosuus Lahden Seutu – Lahti Region Oy:lle on 4,50 euroa asukasta kohti. Palveluiden vuosikustannus on ollut noin 11 300 euroa. Yhtiön osakkaita ovat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki, Sysmä.

Itä-Hämeen matkailuyhdistys ry

Hartola on Itä-Hämeen matkailuyhdistyksen jäsen. Itä-Hämeen matkailuyhdistys ry mm. järjestää ja tukee tapahtumia sekä toimii verkostona alueen matkailutoimijoille.

Maaseutuelinkeinot

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen ovat liittyneet Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Kärkölä, Padasjoen ja Sysmän kunnat sekä Lahden ja Heinolan kaupungit. Yhteistoiminta-alueen kunnat ovat sopineet, että isäntäkuntana, joka vastaa maaseutuhallinnon järjestämisestä alueella, toimii Asikkalan kunta. Asikkala tuottaa maaseutuhallinnon palvelut pääsääntöisesti ilman paikallista viranhaltijaa. Hartolan kunnan vuosikustannus on noin 21.500 euroa.

Päijänne Leader ry

Hartola on Päijänne Leader ry:n jäsen ja osallistuu vuosittain toimintaryhmän toiminnan kustannuksiin 13.163 euron kuntamaksuosuudella.

Kunnan omista hankkeista vuonna 2025 toteutettiin padel- ja monitoimikentän rakentaminen.

ELINKEINOPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	37 798	30 800	34 887	4 087
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-182 809	-183 600	-188 672	-5 072
Sisäinen	-3 896	-3 400	-3 437	-37
TOIMINTAKATE	-148 907	-156 200	-157 222	-1 022
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-148 907	-156 200	-157 222	-1 022

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Ympäristöterveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi Hollolan kunnalle 1.1.2023 lukien. Yhteisen palvelun järjestämisen piirissä ovat mukana kaikki maakunnan kunnat ja kaupungit paitsi Lahti.

YMPÄRISTÖTERV. HUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-99 373	-106 100	-85 605	20 495
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	-99 373	-106 100	-85 605	20 495
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-99 373	-106 100	-85 605	20 495

TYÖLLISYYSPALVELUT

Päijät-Hämeen työllisyysalueeseen kuuluvat kaikki maakunnan kunnat ja kaupungit paitsi Lahti. Työllisyysalue toimii vastuukuntamallilla Hollolan kunnan taseyksikkönä. TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille 1.1.2025. Hollolan kunnassa toimii yhteinen työllisyyslautakunta, joka toimii työllisyysalueiden päätöksentekuelimenä alueellisesti. Myös Hartolan kunnalla on oma edustaja lautakunnassa.

TYÖLLISYYSPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	31 720	2 000	2 500	500
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-194 603	-584 600	-496 247	88 353
Sisäinen	0	-1 000	-17	983
TOIMINTAKATE	-162 883	-583 600	-493 764	89 836
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-162 883	-583 600	-493 764	89 836

MAAHANMUUTTAJAPALVELUT

Lakisääteiset maahanmuuttajapalvelut hankintaan Lahden kaupungilta, jossa palvelut tuottaa International House Lahti. Työkäisten maahanmuuttajapalveluita tuottaa myös työllisyysalue, jolta osin kustannukset osana työllisyyspalveluiden kokonaisuutta.

MAAHANMUUTTAJAPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	0	3 249	3 249
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	0	-6 000	-1 815	4 185
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	0	-6 000	1 434	7 434
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	0	-6 000	1 434	7 434

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Hartolan tunnettuuden lisääminen	Kuntastrategian toteuttaminen Viestintästrategian päivittäminen ja toteuttaminen	Laadullinen arviointi	Kuntastrategian toimeenpanoa jatkettu. Viestintäohjetta päivitetään kuntastrategian päivittämisen yhteydessä.
Hartola on houkutteleva paikka yritystoiminnalle, VT 4:n kehittäminen	Yritystonttien ja toimitilojen saatavuuden kehittäminen Päätöksenteon sujuvoittaminen Markkinavuoropuhelut tärkeissä hankinnoissa Aktiivinen kaavoitustyö	Markkinavuoropuhelut Kaavoitushankkeiden eteneminen Uusien yritysten lukumäärä	Vuoden 2025 aikana ei markkinavuoropuheluita. Kaavoitusyhteistyötä syvennetty Heinolan kaupungin kanssa. Kaavoitushankkeita on edistetty ja uusia hankkeita laitettu vireille. Päätöksentekoa tehostettu mm. lakkauttamalla ympäristötoimi ja lisäämällä kuntayhteistyötä. Uusia yrityksiä aloitti 17 kpl, mikä on suurin määrä koronavuosien jälkeen.

Ympäristöstä huolta pitävä luontomatkailun kohde	Aktiivinen yhteistyö alueellisesti ja seudullisesti matkailun edistämässä Kalastus- ja elämysmatkailun edistäminen Hankerahoituksen hyödyntäminen	Hankerahoitus €/v Hartolan markkinoiden kävijämäärä Laadullinen arviointi	Yhteistyö Lahti Regionin kanssa. Mukana Matkamessuilla Helsingin Messukeskuksessa. Kalastusmatkailun strategista suunnittelua jatkettu osana Tainionvirran kehittämistyötä.
Matala työttömyys, työmahdollisuuksia tarjolla	Kuntayhteistyö työllisyyden ja maahanmuuton palveluissa Aktiivinen hanketoiminta	Työllisyysaste Työpaikkojen määrä	Työttömyysaste aleni vuoden takaisesta 13,8 % -> 11,1 %. Avoimien työpaikkojen määrä vuodenvaihteessa oli 0. Alueellista yhteistyötä kehitetty osana järjestämismvastuun siirtoa kunnille.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on tehty moniammatillisesti ja poikkihallinnollisesti vuoden 2025 ajan.

Hyte-kerroin vuonna 2025 oli Hartolassa 62 pistettä, ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa maksetaan sen perusteella 47 087 euroa vuodelle 2026. Suunta on ollut lievästi alaspäin (63 pistettä v. 2024 ja 49 647 euroa vuodelle 2025).

Tulosindikaattorien keskiarvo 43 oli edellisvuosia hieman huonompi (vaihtelu 47–55 pistettä v. 2022–2024). Skaalatuissa hyte-indikaattoreissa parannusta oli tapahtunut koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osalta (31 -> 76), työkyvyttömyyseläkettäsaavissa 25–64-vuotiaissa (36 -> 45) sekä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvissä hoitajaksoissa 65 vuotta täyttäneillä (48 -> 51). Heikennystä oli tapahtunut 8.–9. luokkalaisten koetussa terveydentilassa (69 -> 43) sekä toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64-vuotiaiden osalta (37 -> 2). Indikaattoreista 8.–9. luokkalaisten ylipainoa ei saada enää, koska indikaattori on poistunut kouluterveyskyselyn tuloksista. Kyseiset luvut ovat siis skaalattuja hyte-indikaattorien arvoja, eivät lukumääriä tai osuuksia.

Prosessi-indikaattorien keskiarvo oli 80.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
<p>Asukkaat voivat hyvin *Kuntastrategia 2022–2027</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen huomioidaan osana kaikkea kunnan toimintaa</p> <p>Toimivat yhteistyörakenteet ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa</p> <p>Työllisyys- ja kotoutumispalvelut toteutuvat sujuvasti</p> <p>Sitoudutaan alueen hyte-neuvotteluissa sovittuihin yhteisiin painopistealueisiin: v. 2025 yhteisen alueellisen tilannekuvan ja analyysin rakentaminen, yhteiskehittäminen sekä rakenteiden kehittäminen</p> <p>Hyte-suunnitelmat päivitetään vastaamaan nykytilannetta ja erillissuunnitelmia yhdistetään laajaan hyvinvointisuunnitelmaan 2025–2029</p> <p>Palveluissa ja toiminnassa huomioidaan saavutettavuus ja kestävyden osa-alueet (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen)</p> <p>Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) tehdään vaikutuksiltaan merkittävistä asioista</p> <p>Viestitään ja tiedotetaan suunnitelmallisesti ja monipuolisesti hyvinvointiin ja terveyteen sekä niiden omatoimiseen edistämiseen liittyvistä asioista, palveluista ja saatavilla olevasta tuesta (esim. Omaperhe.fi)</p>	<p>Indikaattori-, kysely- ja kokemustieto</p> <p>Hyte-kerroin TEAvisari</p> <p>Työllisyys- ja kotoutumispalvelut toteutuvat lakisääteisesti (Kyllä/Ei)</p> <p>Päivitetyt suunnitelmat (Kyllä/Ei)</p> <p>Tehdyt EVAt</p> <p>Kyselyt ja palautteet</p>	<p>TEAvisarin kokonaispistemäärä 65 -> 70 / 100 p, koko maan tulokset 72 p. Kuntajohdon tulokset 92 p, perusopetuksen 81 p, liikunnan 46 p ja kulttuurin 59 p.</p> <p>Hyte-kerroin 62 p ja 47 087 e</p> <p>Yhteistyörakenteet ja verkostot hyvinvointialueen kanssa olemassa, osittain hyvin toimivia.</p> <p>Hyte-neuvottelujen painopisteet huomioitiin talousarviossa ja -taloussuunnitelmassa sekä toimenpiteissä 2025. Osallistuttiin yhteisen alueellisen tilannekuvan luomiseen sekä yhteiskehittämiseen.</p> <p>Kestävyysnäkökulma huomioitiin kunnan palveluissa mm. talouden tasapainottamissuunnitelmaa toteuttamalla.</p> <p>Vuonna 2025 ei tehty päätösten vaikutusten ennakoarviointeja.</p> <p>Viestintää ja tiedottamista toteutettu pitkin vuotta</p>

<p>Asukkailla on vaikutusmahdollisuuksia oman arkensa kehittämiseen *Kuntastrategia 2022–2027</p>	<p>Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen, mm. säännölliset keskustelufoorumit, asukasraati</p> <p>Viranhaltijoiden jalkautuminen keskustaan ja kylille</p> <p>Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen</p> <p>Lapsiparlamentti, nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuvat säännöllisesti ja osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen</p>	<p>Palautteet ja kyselyt, vastaajien määrät kyselyissä</p> <p>Järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujamäärät (kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt)</p> <p>Toteutunut osallistuva budjetointi</p>	<p>Asukasraati kevätkaudella lapsiperheiden ja työikäisten teemalla (laaja hyvinvointisuunnitelma). Ilmoittautuneita asukasraatiin 11 hlö, 3 tapaamista, lisäksi luonnos kommentteilla.</p> <p>Johtoryhmän jalkautuminen torille 12.8.2025, n. 30 osallistujaa. Keskustelutilaisuus ikäihmisille valtuustosalissa 26.3.2025, n. 40 osallistujaa.</p> <p>Osallistuvan budjetoinnin toteuttamisen prosessi ehdotuksista päätöksentekoon 6–12/2024 ja toteutus v. 2025: nuorten kesäyrittäjyysseteli ja ulkoilualueiden kunnossapitoon liittyvä projekti. Nuorten kesäyrittäjyysseteliin luotiin toimintatavat ja -mallit yhteistyössä 4H:n kanssa, yksikään nuori ei hyödyntänyt seteliä. Pururataa kunnostettiin.</p> <p>Vaikuttamistoimielimillä monipuolista toimintaa, ja osallistuivat mm. laajan hyvinvointisuunnitelman ja siihen sisältyvien ikäryhmäkohtaisten suunnitelmien valmisteluun.</p>
<p>Mielen hyvinvointi lisääntyy erityisesti lapsilla ja nuorilla *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä 2020–2025 Mielen hyvinvointi</p>	<p>Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa (koulutukset, tilaisuudet, verkostot ym.)</p> <p>Madalletaan kynnyistä avun hakemiseen mm. viestinnällisin keinoin.</p> <p>Järjestetään mielen hyvinvointia tukevaa toimintaa</p>	<p>Sotkanet indikaattorit</p> <p>Järjestetyt koulutukset, tapahtumat ja tilaisuudet sekä kampanjat</p>	<p>Hyvät resurssit kohdata lapsia ja nuoria, kohtaavia aikuisia koulun arjessa ja nuorisopalveluissa. Erilaisia oppitunteja, esim. hyvinvoinnin oppitunnit kaikille oppilaille 4 krt/v. Tunne-, kaveritaito- ja vuorovaikutustunteja tarpeen mukaan. Iltapäivätoiminta ja kerhotoiminta lisäävät mielen hyvinvointia.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa tunnetaitokasvatusta, eskareiden kanssa kaveritaitoja.</p> <p>Kännykättömyyden koulussa syyslukukaudesta 2025 alkaen nähdään lisänneen mielen hyvinvointia ja sosiaalista kanssakäymistä.</p> <p>Ammattilaiset osallistuneet koulutuksiin v. 2025 aikana.</p>

			<p>Kodin ja koulun päivä syksyllä onnistunut hyvin</p> <p>MLL Perhekahvila, seurakunnan päivä- ja perhekerhot, ammattilaisia kohtaamassa perheitä. Diakoniaruokailut</p> <p>Palveluista ja saatavilla olevasta tuesta viestitty eri tavoin</p> <p>Lapsilla ja nuorilla yhä mielen hyvinvointiin liittyviä haasteita. Joiltain osin tilanne kehittynyt parempaan suuntaan (esim. huoli omasta mielialastaan), mutta myös esim. sosiaaliseen ahdistuneisuuteen ja nettiriippuvuuksiin liittyviä oireita, sekä väsymystä ja uupumusta.</p> <p>Ikävakioitu mielenterveysindeksi oli selvästi alle maan keskiarvon, mutta kääntynyt hieman nousuun.</p> <p>Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneita oli vähemmän kuin koko maassa ja Päijät-Hämeessä keskimäärin, ja mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 25–64-vuotiaita vähemmän kuin kertaakaan 10 vuoden seurantajaksolla</p>
<p>Edistetään asukkaiden turvallisuutta, koettu turvallisuuden tunne paranee *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä 2020–2025 Arjen turvallisuus</p>	<p>Toteutetaan turvallisuussuunnitelmassa linjatut toimenpiteet ja kampanjat liittyen mm. liikenneturvallisuuden edistämiseen ja huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn</p> <p>Lisätään tunne- ja turvataitojen opettelua lasten ja nuorten sekä aikuisten kanssa, ml. huoltajat ja työyhteisöt</p>	<p>Sotkanet, poliisin tilastot (rikosten määrä jne.)</p> <p>Palautteet, kyselyt</p>	<p>Liikenneturvallisuutta edistetty mm. risteysjärjestelyjä, liikennemerkkejä ja opasteita uudistamalla sekä katuvalaistusta kunnostamalla. Tähtitien kevyen liikenteen väylä valmistui ja lisäksi osaltaan erityisesti koulumatkaliikkumisen turvallisuutta.</p> <p>NouHätä!-kampanjaan osallistutaan koulussa vuosittain.</p> <p>Uimataitoja harjoitellaan harrastamisen Suomen mallin kerhossa ja kesällä uimakoulussa. Perusopetukseen haettiin ja saatiin avustusta uimaopetuksen järjestämiseen v. 2026– kevät 2027.</p>

			<p>Tunne- ja turvataitoja harjoitellaan laajasti varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Huoltajille yksilöllistä tukea tarvittaessa.</p> <p>Piki- ja KiVa-koulu -ohjelmat käytössä.</p> <p>Seksuaaliterapeutin oppitunnit koululla ja vierailu PikkuNurkalla marraskuussa</p> <p>Poliisin vierailu ja luennot koululla, mm. kiusaamisen, väkivallan, ilkivallan sekä päihteiden teemoja</p>
<p>Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen</p> <p>*Päijät-Hämeen hyte-kärkenä Päihitteettömyys ja terveelliset elintavat</p>	<p>Mukana Liikkuva varhaiskasvatus - ja Liikkuva Koulu -ohjelmissa.</p> <p>Monipuolista liikuntaa ja liikumistaitojen harjoittelua sisältyy jokaiseen varhaiskasvatuspäivään, ja koululla mm. pitkät liikuntavälitunnit, oppilaiden koulutus liikunnan vertaisohjaajiksi ja hyvinvointivalmennus 7.-9. luokkalaisille.</p> <p>Maksuton liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa / Hartolan ja Sysmän yhteiset hankkeet</p> <p>Ikäihmisten toimintakyvyn edistämistä tuetaan lisäksi mm. tapahtumin</p>	<p>Varhaiskasvatuksen ja koulun liikumisen toimenpiteiden arviointi nykytila -mittarilla. Lasten liikumistaitojen arviointi järjestelmällisesti.</p> <p>Osallistujamäärät ja -palautteet</p> <p>Liikuntakysely joka 2. vuosi</p> <p>Tapahtumat</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa ja koululla monipuolista liikumista ja taitojen harjoittelua.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön uusi työkalu motoristen taitojen arviointiin.</p> <p>Hartolan Move!-polkua kehitettiin koulun, opiskeluhuollon ja liikuntapalvelujen yhteistyöllä keväällä 2025, ja uusi malli otettiin onnistuneesti käyttöön syksyllä 2025.</p> <p>Harrastamisen Suomen mallissa MultiSport-kerho, missä monenlaista liikunnallista aktiviteettia</p> <p>Liikuntaneuvonnassa 43 asiakasta, liikuntaryhmissä 8–30 hlö / ryhmä. Liikuntaneuvoja myös yhteistyötahojen toiminnossa mukana, esim. srk Ilona ja Toivo -kerho</p> <p>Liikuntapaikkoja monipuolistettiin entisestään, mm. padel- ja monitoimikentän rakentaminen sekä tenniskentän korjaus, sekä koulun piha-alueen kehittäminen ja takapihan käyttöönotto. Liikuntapaikoista laadittiin lakisääteinen turvallisuusdokumentointi.</p> <p>PHLU:n Liikkuva Päijät-Häme -kiertueen maksuttomaan kuntotestaustapahtumaan osallistui 78 hlö.</p>

			<p>Liikuntamajan käyttöön 65 v. täyttäneille asetettiin 1.1.2025 alkaen alennettu maksu kahden maksuttoman vuoden jälkeen. 65 v. täyttäneistä 59 palautti kulkulätkän vuodenvaihteessa 2024–2025 (panttimaksujen palautus 590 euroa), 65 v. täyttäneillä oli 48 lätkää syksyllä -25 (tuloja noin 4800 euroa vuodelta 2025, sillä oletuksella, että kaikilla heillä kausimaksut kevään ja syksyn).</p> <p>Uimahallikuljetuksia järjestettiin Sysmään kevät- ja syyskaudella 2025, kävijöitä keskimäärin 15–16 / kerta.</p>
<p>Nuorten tupakointi, alkoholin ja huumeiden käyttö vähentyvät *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä Päihitteettömyys ja terveelliset elintavat</p>	<p>Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa</p> <p>Selvitetään näyttöön perustuvia menetelmiä ja mahdollisuuksia niiden hyödyntämiseen</p> <p>Järjestetään päihitteettömiä elämäntapoja tukevaa toimintaa</p>	<p>TEAvisari, Kouluterveyskysely sotkanet.fi</p> <p>Mahdolliset muut kyselyt, kuten päihdetilannekysely</p> <p>Järjestetyt tapahtumat ja viestintä</p>	<p>Selvitetty mm. Lapset puheeksi -menetelmää ja sen käyttöön ottoa, ei toteudu ainakaan vielä</p> <p>Hyvinvoinnin tunneilla mm. päihdekasvatusta</p> <p>Järjestetty monipuolista vapaa-ajan ohjelmaa mm. nuorisotoimen ja 3. sektorin toimesta</p> <p>Alkoholia käyttää entistä harvempi yläkouluikäinen, toisaalta yli puolet on havainnut oman kunnan alaikäisten alkoholinkäyttöä. Nikotiiniuotteista sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien käyttö on yleistynyt. Myös huumeiden käyttöä on havaittu. (Kouluterveyskyselyt 2019–2025, Päihdetilannekysely 2025)</p>
<p>Hyvää ravitsemusta tuetaan kaikissa ikäryhmissä *Päijät-Hämeen hyte-kärkenä 2020–2025 Terveelliset elintavat</p>	<p>Varhaiskasvatus ja koulu tarjoavat ravitsemussuosittelusten mukaista terveellistä ruokaa ja toteuttavat ruokakasvatusta osana toimintaansa. Ruokakasvatuksen valmiita toimintamalleja hyödynnetään.</p> <p>Nuorten työpajalla laadukasta ja terveellistä ravitsemusta, ruuanlaittoa ja hävikkiruuan hyödyntämistä.</p>	<p>Nykytila.fi</p> <p>Palautteet ja kyselyt</p> <p>Toteutunut (Kyllä/Ei)</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa monenlaista ruokakasvatusta, mm. Ruokailun tähti vasukeskusteluissa syksyisin, Neuvokas perhe - materiaaleja, vastuuhenkilöt ruokakasvatuksessa ja liikunnassa</p> <p>Koululla myös monipuolisesti ruokakasvatusta, ja oppilaat osallistuvat eri tavoin kouluruokailun kehittämiseen.</p>

	Yksilöllistä ravitsemusneuvontaa tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisten ja liikuntaneuvojan vastaanotoilla		Työpajalla terveellistä ravitsemusta, ruuanlaittoa ja hävikkiruuan hyödyntämistä Terveydenhuollon ammattilaisten ja liikuntaneuvojen vastaanotoilla ravitsemusneuvontaa Nykytila.fi -arviointityökalu käytössä. Varhaiskasvatuksessa kaikki osa-alueet vihreällä (91–100 p), perusopetuksessa kahta lukuun ottamatta muut osa-alueet vihreällä (62–100 p).
Järjestöyhteistyön edistäminen *Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021	Yhdistysillat ja yhteiset tapahtumat, yhteistyö toiminnan kehittämisessä, avustukset	Järjestetyt tilaisuudet Palautteet	Yhdistysilta järjestettiin 24.4.2025 (23 hlö), ohjelmassa 65 v. täyttäneiden varhaisen tuen toimintamallin esittely ja verkosto, Hyvinvointiopas ja Lähellä.fi, sekä Päijänne-Leaderin ja Päijät-Hämeen kylien, Älykkäät toimijat -viisaat kylät -hankkeen, kunnan ja yhdistysten ajankohtaisia asioita Yhdistysavustukset jaettiin keväällä

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-61 977	-56 500	-57 213	-713
Sisäinen	-1 808	0	-1 700	-1 700
TOIMINTAKATE	-63 785	-56 500	-58 913	-2 413
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-63 785	-56 500	-58 913	-2 413

KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	109 291	48 400	106 159	57 759
Sisäinen	8 862	11 500	9 487	-2 013
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-1 655 402	-2 069 100	-1 895 279	173 821
Sisäinen	-82 717	-9 900	-69 692	-59 792
TOIMINTAKATE	-1 619 966	-2 019 100	-1 849 325	169 775
Poistot ja arvonalent.	-3 128	-52 100	-52 523	-423
TILIKAUDEN TULOS	-1 623 094	-2 071 200	-1 901 848	169 352

2.3.4 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Yleisenä tavoitteena on tuottaa ja toteuttaa kuntalaisille ajanmukaiset varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelut lähellä asukkaita.

Tavoitteena on ollut kunnan strategian mukaisesti kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Sivistystoimen palvelut on tuotettu tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti.

Kunnan elinvoimaisuuden sekä asukkaiden aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen ”yhdessä tehden” on ollut keskeistä kaikkien sivistystoimen palvelujen järjestämisessä. Hyvinvoinnin edistämässä on ollut tärkeällä sijalla myös moniammatillinen yhteistyö.

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa sivistystoimen palvelujen tuottaminen lähellä asukkaita kustannustehokkaasti. Sivistystoimen hallinto on vastannut toiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista sekä osallistunut kunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen yhteistyössä seudullisesti ja muiden toimijoiden kanssa.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on kokoustanut vuoden 2025 aikana kahdeksan kertaa. Sivistystoimenjohtajan tehtävät on jaettu toimialueittain rehtorille ja hallintojohtajalle. Rehtori vastaa perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Hallintojohtajan vastuulla on kirjasto, vapaa-aika, liikunta, kulttuuri, vapaa sivistystyö ja nuorisotyö. He molemmat ovat toimineet esittelijöinä sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa oman toimialueensa asioista vastaten. Sivistystoimen osastopalavereita on järjestetty säännöllisesti, mikä on lisännyt toimialan sisäistä tiedonkulkua ja yksiköiden välistä yhteistyötä. Rehtori on osallistunut Päijät-Hämeen seudullisen sivistyspalvelujen ohjausryhmään.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025 – 2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit ja vertailu	Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset
Toimivat ja ajanmukaiset palvelut	Henkilöstön koulutus ja esimiestyön tukeminen	Arviointikyselyjen toteuttaminen eri toimialoilla	Arviointikyselyjä toteutettu toimialoittain
Taloudelliset rakenteet ja toimintamallit	Taloussuunnitelman toteuttaminen	Osavuositarkastukset/vertailu talousarvioon	Talousarviota – ja taloussuunnitelmaa toteutettu vastuullisesti

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	2 000	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-89 788	-100 100	-92 661	7 439
Sisäinen	-8 157	0	-6 046	-6 046
TOIMINTAKATE	-95 945	-100 100	-98 707	1 393
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-95 945	-100 100	-98 707	1 393

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ollut edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatusta on toteutettu valtakunnallisten säädösten, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Hartolan linjausten mukaisesti. Päijät-Hämeen ja Hartolan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat ovat ohjanneet toimintaamme.

Varhaiskasvatusta on järjestetty päiväkotia Vantussa ja ryhmäperhepäiväkotia Onnimannissa. Vuorohoidon tarvetta ei ole lapsilla ollut. Vuorohoito järjestetään tarvittaessa Onnimannissa. Varhaiskasvatuspaikkoja on ollut riittävästi ja varhaiskasvatuksen tarpeeseen on kyetty reagoimaan nopeasti. Esiopetuksella tarkoitetaan kuusivuotiaalle tarjottavaa maksutonta perusopetuslain määrittelemää ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta. Esiopetusta on järjestetty päiväkotia Vantussa.

Laadukasta varhaiskasvatusta ei ole ilman riittävää, koulutettua ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) määrittelee henkilöstön mitoituksen. Varhaiskasvatukseen (540/2018) 1.8.2021 tehdyn muutoksen mukaan henkilömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Mitoituksessa on otettu huomioon myös lasten tuen tarve henkilöstömäärään nähden. Varhaiskasvatuksen tiloissa loppuvuodesta 2025 toimi 61 lasta ja 14 varhaiskasvatuksen työntekijää, sekä Vantussa 1 yhdistelmätyöntekijä. Maaliskuussa 2026 varhaiskasvatuksen tiloissa toimii 64 lasta, joista 13 lasta on esiopetuksessa, joista 9 osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen aamuisin ja/tai iltapäivisin.

Tällä hetkellä lapsia on paljon varhaiskasvatuksessa. Lasten määrä tulee vähenemään vasta tulevaisuudessa. Työn määrä ja vaativuus ovat lisääntyneet. Monet varhaiskasvatusuudistukset ja uudet vaatimukset sekä jatkuva koulutustarve aiheuttavat ikääntyvälle henkilöstölle työn kuormittavuutta. Varhaiskasvatuksessa on korostunut ikäjohtaminen, henkilöstön työ- ja toimintakyvyn, jaksamisen ja työstä palautumisen tukeminen. Työstä palautumista on seurattu systemaattisesti viikkopalaverissa. Työhyvinvointia on tuettu kehittämissuunnitelman mukaisesti mm. avoimella ja innostavalla toimintakulttuurilla, selkeillä palaverirakenteilla, oikea-aikaisella tiedottamisella, asioiden ennakoinnilla ja suunnitelmallisuudella.

Henkilöstön rekrytointi voi olla haasteellista tulevaisuudessa. Lähivuosina henkilöstöä siirtyy eläkkeelle ja uusien työntekijöiden rekrytoinnissa on saatavuuden lisäksi otettava huomioon varhaiskasvatusta määrittely henkilöstön kelpoisuus ja rakenne. Hartolan varhaiskasvatuksen imagoa, näkyvyyttä ja houkuttavuutta on nostettu ja tehty aktiivisesti ja monipuolisesti näkyväksi erilaisissa medioissa mm. Instagramissa ja Lähilehdessä. Vasuista vauhtia tapahtuma syksyllä 2025 järjestetty näkyvyyden ja vaikuttavuuden tueksi. Yhteensä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tapahtumiin vuonna 2025 osallistui 769 henkilöä.

Varhaiskasvatuksen laadulliset tavoitteet on luotu seudullisen kyselyn tuloksiin perustuen. Varhaiskasvatuksen laadun arviointijärjestelmä Valssi otettiin käyttöön loppusyksystä 2023. Valssin avulla arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen laatua vuosittain. Ensimmäinen Valssi-arviointikierron saatiin päätökseen aikataulun mukaisesti helmikuussa 2024. Toinen arviointikierron aloitettiin marraskuussa 2024 ja kehittämissuunnitelma loppuunsaatetaan aikataulun mukaisesti alkuvuodesta 2025. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu toiminnallisesti ja prosessi oli jatkuva v.2025 saakka.

Jokainen lapsi on oikeutettu saamaan oikea-aikaista tukea kehitykseensä ja oppimiseensa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena toimii monialainen Lasten Kuntoutustyöryhmä LaKu / esiopetuksessa Opiskeluhoitoryhmä OHR.

Esiopetuksen opiskeluhoitoa on toteutettu opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti. Varhaiskasvatus-ikäisten lasten monialainen kuntoutustyöryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt 20 000 € valtioneuvoston varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaamiseksi. Myönnetyn avustuksen käyttöaika oli 31.12.2024 saakka. Hankerahalle haettiin ja saatiin jatkoa vuoteen 2027. Varhaiskasvatuksen

erityisopettajaresurssilla on mahdollistettu ja varmistettu henkilöstön osaaminen ja lapsen oikeus saada oikea-aikaisesti yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Esiopetuksessa tuki toteutetaan ryhmäkohtaisena tai lapsikohtaisena tukena. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Esi- ja perusopetuksen tuen muutokseen olemme valmistautuneet jo syksyn 2024 aikana. Esiopetuksen opetussuunnitelma ja opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön 1.8.2025. Opetushallituksessa on valmistelussa useita perustepäivityksiä varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen. Muutosmääräyksiä annettu joulukuussa 2025 ja seuraava muutosmääräys tulossa maaliskuussa 2026. Muutokset tulevat voimaan pääosin elokuussa 2026.

Huoltajien tueksi on palvelutietovarannon kautta koottu Hartolan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelut. Omaperhe.fi palveluita (sähköinen perhekeskus) on aktiivisesti markkinoitu huoltajille.

2024 on laadittu varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen talouden tasapainotussuunnitelman mukainen budjetti ja sitä on tarkoin noudatettu. Määräaikaisen henkilöstön kulut ovat suuret, koska sijaisia on ollut välttämätöntä hankkia vuosilomille ja yllättäviin poissaoloihin. Vuonna 2025 on jatkettu talouden tasapainotussuunnitelman mukaisesti. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen konkreettiset säästöt ovat kohdistuneet rakennuksiin ja alueisiin, koulutus- ja kulttuuripalveluihin, henkilöstön koulutuspalveluihin ja kalustehankintoihin. Tavoitteisiin olemme päässeet tiedolla johtamisella, suunnitelmallisuudella ja asioiden ennakoinnilla. Olemme panostaneet toimivaan viestintään, henkilöstön hyvinvointiin ja varhaiskasvatuksen laatuun. Turvallisuudesta ja lakien ja asetusten noudattamisesta emme voi tinkiä.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Työntekijöiden työtyytyväisyyden säilyttäminen	Suunnitelmalliset ja tavoitteelliset palaverirakenteet mahdollistaneet yhteisen keskustelun, toiminnan ennakoinnin, suunnittelun ja arvioinnin. Selkeä ja ennakoiva viestintä ja tiedottaminen tukenut voimavaroja kohdata myös muutoksia ja haasteita arjessa. Lähiesihenkilötyössä korostunut avoimuus, tasa-arvo, aktiivisuus, innostavuus ja osallisuus.	Työhyvinvointikysely, työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma ja kehityskeskustelut	Henkilöstön työhyvinvointi on pysynyt hyvänä. Työstä palautumista seurattu viikoittain viikkopalavereissa. Pedagogisissa palavereissa korostettu ja nostettu esiin merkitykselliset dialogit ja niiden merkitys. Kehut, kiitokset, kannustus ja onnistumisten korostaminen ollut merkittävässä roolissa arjessa
Varhaiskasvatuksen laadullisten tavoitteiden toteutuminen	Leikkiin kannustava toimintakulttuuri vahvistunut Digikasvatuksen laadunseuranta toteutunut Vastavuoroisen vuorovaikutuksen laadunseuranta toteutunut	Valssi arviointi ja kehittämissuunnitelma, Seudullinen kysely ja Seikkaillen Päijät-Hämeessä peli Valssi arviointi ja kehittämissuunnitelma Valssi arviointi ja kehittämissuunnitelma	Leikkiympäristöjä kehitetty ja aikuisen moninainen rooli leikeissä kehittynyt Ohjelmointiosaamista ja digitaitoja vahvistettu tutkimalla, opettelemalla, kokeilemalla ja tarjoamalla monipuolisia mahdollisuuksia lapsille tärkeiden ja tuttuun arjen asioiden äärellä. Kielellisen ja kehollisen ilmaisun ohjaamisen kokonaisvaltaisuuden merkitystä kehitetty ja korostettu lasten arjessa.

	Lasten osallisuuden kokemukset lisääntyneet	Seikkaillen Päijät-Hämeessä peli	Lapset kohdattu vielä entistä yksilöllisemmin, jotta kielellisen vuorovaikutuksen harjoittelu ja tukeminen on mahdollistunut. Lapsi saanut aidon kokemuksen olla osa ryhmää ja yhteisöä sekä siinä tapahtuvaa vuorovaikutusta lapsen omista lähtökohdista käsin. Lapsilla on ollut mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä liittyviin asioihin sekä tulla ymmärretyksi ja hyväksytyksi omana itsenään
	Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun toteuttaminen toteutunut	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	Kiinnitetty erityisesti huomiota kasvattajan omaan toimintaan, vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin sekä huoltajien kohtaamiseen
Varhaiskasvatuksen arvioinnin kehittäminen	Varhaiskasvatuksen laadun ja arvioinnin vuosikello luotu henkilöstön työn tueksi	Vuosikellon toteutumisen ennakointi ja seuranta	Vuosikelloa seurattu, toteutettu ja arvioitu suunnitelmallisesti
Hartolan varhaiskasvatuksen näkyväksi tekeminen	Instagramin aktiivinen käyttö ja sisällön monipuolinen tuottaminen	Instagramin seuraajaluvut ja saatu palaute	Sisällön laatua ja monipuolisuutta arvioitu systemaattisesti. Lisätty Instagram-oikeudet esiopetusryhmälle
Hartolan varhaiskasvatuksen imagon, työnantajakuva ja haluttavuuden lisääminen	Näkyvyyttä erilaisissa medioissa toteutettu	Suositteluindeksi (työtyytyväisyyskysely)	Näkyvyyttä ja vaikuttavuutta lisännyt myös Kanta ja Päijät-Hämeen LOISTO -verkoston koordinoitavastuu 2025

Kotihoidontuki

Kotihoidon tukea myönnetään vanhemmalle tai muulle huoltajalle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa (päivähoidossa). Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen). 1.8.2017 Hartolan kunta on myöntänyt hakemuksesta kuntalisää. Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 5.9.2024 päättänyt kuntalisän lakkauttamisesta siten, että kuntalisän maksaminen on päättynyt 31.7.2025.

Lasten kotihoidon tuen kustannukset ja lasten määrä vuosina 2017–2025 sekä varatut määrärahat.

Lasten kotihoidon tuen määrät vuosina 2023–2025		
Vuosiluku	Keskimäärin lapsia	Kotihoidon tuen määrä
2023	18	74 160 €
2023	(lapsia/kuntalisä) 3	7 360 €
2024	25	102 249 €
2024	(lapsia/kuntalisä) 9	14 440 €
2025	22	98 789 €
2025	(lapsia/kuntalisä) 7	7 900 €

VARHAISKASVATUS		Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
	Ulkoinen	48 741	51 000	50 418	-582
	Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
	Ulkoinen	-771 442	-740 800	-780 141	-39 341
	Sisäinen	-88 950	-81 200	-84 030	-2 830
TOIMINTAKATE					
	Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS		-811 651	-771 000	-813 753	-42 753

ESIOPETUS		Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
	Ulkoinen	0	0	0	0
	Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
	Ulkoinen	-147 929	-131 700	-128 430	3 270
	Sisäinen	-16 165	-38 500	-16 418	22 082
TOIMINTAKATE					
	Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS		-164 094	-170 200	-144 848	25 352

PERUSOPETUS

Perusopetuksessa on noudatettu valtakunnallista opetussuunnitelmaa (2016), jossa korostuu oppilaiden osallisuus, digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja laaja-alainen osaaminen. Sittenmin opetussuunnitelmaa on vaiheittain uudistettu mm. arvioinnin, käyttäytymisen, kurinpitotoimien, tehostetun opinto-ohjauksen, opiskeluhuollon, tuntijaon, oppimisen tuen ja älylaitteiden käytön rajaamisen osalta. Keväällä 2025 Hartolan opetussuunnitelma on siirretty ePeruste-palveluun, mikä on helpottanut muutosten päivittämistä.

Opetustoimen strategisena painopisteenä on ollut laadukkaan esi- ja perusopetuksen (0i9 lk) turvaaminen ja yhtenäiskoulun säilyttäminen Hartolan kunnassa. Yläkoulun aineenopetus ja valinnaisaineet on järjestetty pätevien opettajien voimin, ja taito- ja taideaineiden tarjonta on säilytetty. Opettajaresursseihin ei ole tehty vähennyksiä. Seudullista yhteistyötä on lisätty koulutusten kautta, ja etäyhteyksin toteutettu kielikerho lukuvuonna 2024–2025 yhdessä Sysmän kanssa on tarjonnut mallin pienenevien ikäluokkien opetuksen järjestämiseen.

Digitaalisia oppimisympäristöjä ja laitteita on hyödynnetty laajasti, ja opettajien digi- ja tekoälyosaamista on vahvistettu. Talouden tasapainottamissuunnitelman asettamat paineet vähentää oppimateriaali- ja tarvikemäärärahoja ovat toteutuneet maltillisesti, vähennys on ollut n. 4000 euroa.

Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti 1.8.2024 perusopetukseen on lisätty 1 vuosiviikkotunti B1-kieleen (ruotsi) yläkouluun. Hartolassa yhden oppitunnin lisäys ei ole lisännyt yläkoulun kokonaistuntimäärää, sillä olemassa olevaa tuntijakoa on ollut mahdollista muokata. 1.8.2025 voimaan tullessa tuntijakouudistuksessa perusopetusta on edelleen parannettu lisäämällä 3 vuosiviikkotuntia luku- ja kirjoitus- sekä laskutaidon opetukseen alakoulussa luokille 1–3 laajentamatta opetussuunnitelmaa. Hartolan perusopetuksen tuntijaossa tämä on merkinnyt yhden lisätunnin tarvetta tuntikehykseen, jotta asetuksen mukainen minimimitavoite on pystytty täyttämään.

Oppilaat ovat saaneet oppimisen tukea pääosin inklusion periaatteella laaja-alaisen erityisopettajien ja koulunkäynninohjaajien avulla. Keväällä 2025 tehostettua tukea sai 20 % ja erityistä tukea 8,1 % oppilais-ta. 1.8.2025 uusi oppimisen tuen rakenne on korvannut kolmiportaisen tuen. Uudistuksen keskeisenä lähtökohtana on ollut siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Uusi rakenne muodostuu oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, ryhmäkohtaisesta tuesta ja oppilaskohtaisesta tuesta. Siirtymäkaudella (1.8.2025–1.8.2026) uudet oppilaskohtaisen tuen päätökset tehdään kevätlukukaudella 2026.

Tuen uudistus on vaatinut yhteisön toimintakulttuurin tietoista tarkastelua, sen kehittämistä ja arvioimista omassa yhteisössä. Oppimisen tuen palvelut ja muu opiskeluhoito ovat vaatineet myös taloudellista panostusta. Pieni ryhmäkoko sekä koulunkäynninohjaajien ja varhaisen tuen asiantuntijan työ ovat oppimisen tuen toteuttamisessa ja oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa ensiarvoisen tärkeitä. Hartolan valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti koulunkäynninohjausresurssia on kuitenkin supistettu mm. vähentämällä ohjaustunteja, mikä on ollut ristiriidassa oppimisen tuen uudistamisen kanssa. Perusopetuksessa tärkeänä tavoitteena on huolehtia lakisääteisen tuen resurssien riittävydestä myös jatkossa. OKM:n vuosille 2024–2027 myöntämän tasa-arvorahoituksen (yhteensä 150 000 euroa) myötä perusopetukseen on ollut mahdollista palkata resurssiopettaja samanaikaisopetukseen ja jakotunteihin, ja näin parantaa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä ja tehostaa ryhmämuotoisesta tukea. Toinen puoli hankeavustuksesta on kohdennettu varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaamiseen.

Lukuvuonna 2024–2025 opetustoimen keskeiset tavoitteet ovat kohdentuneet turvalliseen oppimisympäristöön ja työrauhaan sekä kestäväan kehitykseen arjen valintojen ja niiden näkyväksi tekemisen kautta. Tavoitteena on ollut tehdä yhdessä hyvää osallisuuden, ympäröivään yhteisöön jalkautumisten ja yhteistyön avulla. Lukuvuonna 2025–2026 opetustoimen keskeisenä tavoitteena on aktivoida koulupäivää niin oppitunneilla, välitunneilla kuin harrasteissakin. Esimerkiksi täysi mobiililaittekielto, liikunta-aktiviteetit välituntisin, koulunuorisotyö ja kerhotoiminta ovat toimineet tällaisina aktivaattoreina. Lisäksi koulurakennukset ja -tilat ovat turvalliset ja nykyaikaiset, ja laajennettu piha-alue palvelee välitunti- ja lähiliikuntaa.

Oppilaiden koulutyöhön sitoutumista on edistetty yhdessä tekemisen, aktiivisen osallisuuden ja vaikuttamisen kautta. Oppilaiden osallistumista ja läsnäoloa on vahvistettu opiskeluhuollon, varhaisen tuen asiantuntijan, koulunuorisotyön, hyvinvointituntien, tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä kerho- ja oppilaskuntatoiminnan kautta. Poissaoloihin on puututtu seudullisen mallin mukaisesti ja tilastoitu neljä kertaa lukuvuodessa.

Talouden tasapainottamistoimet ovat lopettaneet koulun kesätoiminnan ja supistaneet iltapäivätoimintaa (12–15 oppilasta, klo 13–16) sekä sen ohjaajaresurssia. Iltapäiväkerho ei ole kunnalle velvoittavaa lakisääteistä toimintaa, mutta palautteen perusteella sen merkitys pienille oppilaille ja heidän perheilleen on erittäin suuri. Sen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen on ollut myös yhteisenä tahtotilana sivistystoimessa.

Hyvinvointialue vastaa psykologi-, terveydenhoitaja- ja kuraattoripalveluista. Vuonna 2025 kuraattori ja terveydenhoitaja ovat olleet koululla yhden päivän viikossa, ja psykologi konsultoivassa roolissa. Koulun oma opiskeluhuollollinen tuki varhaisen tuen asiantuntijan, koulunkäynninohjaajien ja koulunuorisotyön-tekijän kautta on ollut tärkeä lisä hyvinvointialueelta saatuun opiskeluhuollon resurssiin. Koulunuorisotyö jatkuu uuden hankeavustuksen turvin osa-aikaisena. Hyvinvointityössä on panostettu tulevaisuuden uskon luomiseen, koulupoissaolojen vähentämiseen sekä koulumotivaation ja -viihtyvyyden lisäämiseen.

Hyvinvoiva oppilas ja koulu tarvitsevat myös hyvinvoivan henkilöstön. Työn kuormittavuus ja stressi opetustyössä on kovaa. Työhyvinvointia vahvistaa positiiviset tunteet, kuten työhön kiinnittyminen tai työstä palautuminen. Tähän on tarvittu sekä ryhmätason että yksilöllistä tukea. Avoimuus, asioiden jakaminen ajoissa, kokoukset ja yhteiset keskustelutilaisuudet koko työyhteisönä ja pienryhmissä ovat olleet tarpeen. Taloudellisia resursseja on kohdennettu työyhteisöön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen, erityisesti täydennyskoulutuksen ja tyhy-toiminnan keinoin.

Strategiset tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Lasten ja nuorten oppimisen, kasvun ja kehityksen edistäminen ja tukeminen	Oppimisen rohkaiseva tukeminen ja kouluun kiinnittyminen		
	erityisopetus/oppimisen tuki ja koulunkäynnin ohjaus	Erityisopetuksen/oppimisen tuen tunnit ja kerroin, koulunkäynninohjaajien määrä/tunnit	Erityisopetus 48 h/vko, resurssiopettaja 24h/vko yleis- ja erityisopetuksessa, 4 koulunkäynninohjaajaa
	seudullisen poissaolomallin toteuttaminen	Poissaolomäärien seuraaminen ja varhainen puuttuminen	Poissaolomäärien tilastointi 4 krt/lukuvuosi, varhaisen puuttumisen lomake Wilmassa
	opiskeluhuolto- ja koulunuorisotyö	Yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhuoltotyö, Opiskeluhuollon Mitä kuuluu -kyselyt ja huoltajakyselyt, ruokahuollon kyselyt	Ohr-toiminta säännöllistä, Opiskeluhuollon Mitä kuuluu -kyselyt ja huoltajakyselyt toteutettu luokittain Ruokahuollon kysely syksy 2025
	terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen	Kouluterveyskyselyt	Kouluterveyskyselyt toteutettu v. 2025 (luokat 4-5 ja 8-9)
	oppilaiden kohtaaminen	koulunuorisotyö, oppilaskuntatoiminta	Koulunuorisotyöntekijä 3 pv/vko, syksy -25. Aktiivinen oppilaskuntatoiminta

varhainen tuki ja ennalta ehkäisy	Varhaisen tuen asiantuntija Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustunnit Varhaisen puuttumisen lomake wilmassa	Varhaisen puuttumisen lomakkeiden hyödyntäminen Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustunteja toteutettu varhaisen tuen asiantuntijan ja koulunuorisotyöntekijän ohjaamana
henkilökunnan koulutus	Koulutussuunnitelma	Toteutettu koulutussuunnitelman mukaisesti Vanhempainillat, luokittaisia/henkilökohtaisia vanhempain tapaamisia, kodin ja koulun päivä la 13.9.25.
vanhemmuuden tuki	vanhempainillat , tapaamiset	Seudullisia verkkovanhempainiltoja eri teemoista.
Syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy		
Kiva koulu -ohjelma	Kiva Koulu -kysely Kouluterveyskyselyt	Kiva-koulun kysely toteutettu maaliskuussa 2025 Kouluterveyskyselyt kevät 2025 (luokat 4-5 ja 8-9)
oppilaskuntatoiminta/ oppilaiden osallisuus	Oppilaskunnan hallituksen kokoukset Oppilaille järjestettävien tapahtumien määrä koulunuorisotyöntekijän, etsivän nuorisotyöntekijän ja srk:n nuorisotyöntekijän tapaamiset/kohtaamiset koululla	Aktiivinen oppilaskuntatoiminta, tapahtumia ja tilaisuuksia lukuisia lukuvuoden aikana
koulun nuorisotyö	Koulun oma kerhotoiminta, Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa, koululla omat kerhovastaavat	Koulunuorisotyöntekijä syksystä -25 alkaen, 3 pv/vko Iltapäivätoimintaa klo 13-16 (lk 1-2), toteutettu harrastekerhoja ja välkkäritoimintaa suunnitelman mukaisesti
kerhotoiminta iltapäivätoiminta		
hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustunnit	Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustuntien määrä Varhaisen tuen asiantuntijan oppitunnit/ryhmätapaamiset	Hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustuntien toteutuminen suunnitellusti
Monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen		
suvaitsevaisuuskasvatus kotikansainvälisyys	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	Toteutettu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa
kulttuurikasvatus	Kulttuurikasvatussuunnitelma	Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaista toimintaa

	<p>Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen</p> <p>oppilaskuntatoiminta, osallisuus ja vaikuttaminen</p> <p>kerhotoiminta</p> <p>välkkäritoiminta</p>	<p>Oppilaskuntatoiminta, lasten parlamentti, nuorisovaltuusto</p> <p>Kerhojen määrä, osallistumisaktiivisuus, hankesuunnitelma ja -raportti</p> <p>Välkkäreiden pitämät ohjatut välitunnit, välkkärikoulutus</p>	<p>Oppilaat osallistuneet yhteistoimintaan, erilaisiin tapahtumiin ja vaikuttamiseen mm. koululaisten adressi/vetoomus koulunuorisotyön jatkamiseksi</p> <p>Toteutuneet kerhotoiminnan suunnitelman mukaan (vuosittaiset hankeraportit)</p> <p>Toteutuneet suunnitelman mukaan, seuraava välkkärikoulutus kevät 2026</p>
<p>Monipuolinen ja laadukas opetus</p>	<p>Opetussuunnitelman ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen</p> <p>pätevät opettajat ja ohjaajat</p> <p>pienet opiskeluryhmät</p> <p>monipuolinen opetus- ja valinnaisainetarjonta</p> <p>jatko-opintovalmiuksien turvaaminen/tehostettu oppilaanohjaus</p> <p>etsivä nuorisotyö</p> <p>digitaitojen parantaminen</p>	<p>Opetustunnit/ oppilas</p> <p>Koulupudokkaiden määrä</p> <p>Perusopetuksen seudullinen arviointi</p> <p>Jatko-opintoihin sijoittuminen</p> <p>Digitaitokyselyt</p>	<p>Opetustunnit/ oppilas</p> <p>Iv 2024-25: 2,34h/opp.</p> <p>Iv 2025-2026: 2,30h/opp.</p> <p>Ei koulupudokkaita: peruskoulun päättötodistuksen saaneet 9/9= 100%</p> <p>Perusopetuksen seudullinen arviointi toteutettu 2/2024, seuraava arviointikysely keväällä 2026.</p> <p>Jatko-opintoihin sijoittuminen: Kaikki peruskoulun päättäneet nuoret saaneet jatko-opiskelupaikan, 9/9.</p> <p>Etsivä nuorisotyöntekijä tavannut/haastatellut koululla 9. luokkalaisia.</p> <p>Ei toteutettu v. 2025</p>
<p>Hyvinvoiva ja työhönsä sitoutunut henkilöstö</p>	<p>Työhyvinvoinnin ja osallisuuden parantaminen</p> <p>fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten työolosuhteiden parantaminen</p> <p>kehityskeskustelut</p>	<p>Henkilöstökyselyt/ työhyvinvointikyselyt</p> <p>Seudullinen arviointi, caf-itsearviointi</p> <p>riskikartoitukset, terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus</p>	<p>Kunnan työhyvinvointikysely toteutettu syksyllä 2025,</p> <p>Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi 2/2024 (seuraava 2/2026), Caf-itsearviointi 4/2025 (seuraava 4/2027)</p> <p>riskikartoitus kevät 2025, oppilaitoksen terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus 1/2025.</p> <p>Toteutettu tammikuu-maaliskuussa 2025</p>

	<p>täydennyskoulutus ja työnohjaus</p> <p>tyhy-toiminnan monipuolistaminen</p>	<p>Koulutussuunnitelma, täydennyskoulutukseen osallistuminen</p> <p>Tiimien arvioinnit</p>	<p>Henkilöstö on osallistunut täydennyskoulutukseen koulutussuunnitelman mukaisesti. Työnohjausta ei ole käytetty 2025. Tiimien arvioinnit toteutettu lukukausittain. Koulun tyhy-tiimi on järjestänyt työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa.</p>
	<p>Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti</p> <p>henkilöstö- ja toimintasuunnitelman yhteensovittaminen</p> <p>opetusryhmien järkevä muodostaminen</p> <p>hanketoiminta</p> <p>kiinteistön järkevä ja monipuolinen käyttö</p>	<p>Kustannukset euroa/oppilas</p> <p>Keskimääräinen ryhmäkoko</p> <p>Opettajien ja koulunkäynninohjaajien määrä/työtunnit tuntikehys</p> <p>Erytisopetuksen/ryhmäkohtaisen tuen (kerroin) ja oppilaskohtaisen tuen mukaiset ryhmät</p> <p>Aktiivinen hanketyö, hankeavustusten suunnittelu, toteutus ja raportointi</p> <p>Tilojen käyttöaste koulupäivän aikana ja muu käyttö</p>	<p>Kustannukset euroa/oppilas: 19252 €/opp. (TP 2024)</p> <p>Keskimääräinen ryhmäkoko 15,2 opp.</p> <p>Talouden tasapainottamisen toimenpiteitä jatkettu v. 2025: ip-toiminnan tehostaminen ja koululaisten kesätoiminnan lakkautus.</p> <p>Toteutettu syyslukukaudesta 2025 alkaen uuden oppimisen tuen mallin mukaista ohjetta opetusryhmien muodostamiseksi.</p> <p>Tasa-arvo hanke 24-27/ perusopetus ja varhaiskasvatus, koulun kerhotoiminnan hanke, uimaopetuksen vahvistamisen hanke, koulunuorisotyön hanke (nuorisotoimi)</p> <p>Tiloja käytetty joustavasti ja monipuolisesti koulupäivän aikana klo 8/9-15. Iltapäivätoiminta laajennusosan luokkatiloissa ja monitoimialussa. Iltakäyttöä/harrasteryhmiä eri luokkatiloissa ja Hovikko-aulassa.</p>

Tunnuslukuja

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TA 2027	TA 2028
Oppilasmäärä 20.9. ka	139	134	136,5	138	134	138
€/oppilas ilman vammaisopetusta	22 663					
€/oppilas sisältää vammaisoppilaat	22 909	19 252	-			
Ryhmäkoko (oppilasmäärä 20.9.)	13,9	14,9	15,2	15,3	14,9	15,3

Kustannukset (ilmoitettu tuhat €/opp.) tilastointipäivänä 20.9. Oph:n raportilta saatavilla edellisen vuoden oppilaan hinta. 26.09.2025 OPH:n raportti vuoden 2024 kustannuksista. <https://vos.oph.fi/rap>

PERUSOPETUS	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	70 081	55 300	94 964	39 664
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-1 934 153	-1 911 100	-1 866 226	44 874
Sisäinen	-442 738	-876 400	-491 051	385 349
TOIMINTAKATE	-2 306 810	-2 732 200	-2 262 313	469 887
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-2 306 810	-2 732 200	-2 262 313	469 887

KANSALAIPOISTO JA MUSIIKKIKOULU

Vapaan sivistystyön palvelut ostetaan Itä-Hämeen Opistolta. Itä-Hämeen Opiston kansalaisopisto tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden kehittävään opiskeluun ja harrastamiseen. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulu tarjoaa taiteen perusopetuksen mukaista musiikin perusopetusta. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulussa on mahdollista suorittaa musiikin perusopetuksen yleinen oppimäärä. Vapaan sivistystyön opetus järjestetään Itä-Hämeen opiston omien tilojen lisäksi kunnan eri kiinteistöissä.

Talouden tasapainottamissuunnitelmaa vuosille 2024–2027 noudattaen kansalaisopiston kustannuksia vähennetään vuosittain noin 10 % esimerkiksi kurssitarjontaa supistamalla, ja musiikkikoulun toiminta lakkautetaan asteittain ja opiskelijat ohjataan esimerkiksi Heinolaan.

Tunnuslukuja

Asiakaspalvelujen ostot	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TA 2026
Kansalaisopisto euroa	54 996*	67 375**	40 800	47 404	36 700
Musiikkikoulu euroa	20 372	34 771**	20 000	12 382	12 000

*) Kansalaisopiston vuoden 2023 laskutus pitää sisällään myös vuoden 2022 kuluja, jotka laskutettiin vasta vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

**) Vuoden 2024 lukemat pitävät sisällään myös vuoden 2023 kuluja, jotka laskutettiin vasta vuoden 2023 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen. Vuoden 2024 oikaisut on huomioitu täysimääräisesti.

KANSALAIPOISTO JA MUSIIKKIKOULU	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-102 146	-60 800	-59 785	1 015
Sisäinen	-12 835	-16 000	-15 500	500
TOIMINTAKATE	-114 981	-76 800	-75 285	1 515
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-114 981	-76 800	-75 285	1 515

KIRJASTOPALVELUT

Hartolan kunnankirjasto kuuluu kunnan lakisääteisiin peruspalveluihin ja sen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia lukuharrastukseen ja sivistykseen.

Kirjasto mahdollistaa kansalaisvalmiuksien kehittämisen ja elinikäisen oppimisen, sekä väestön opastamisen digitaalisten yhteyksien äärelle. Kirjasto tuo iloa kaikenikäisille ihmisille ja on kuntalaisille tärkeä palvelu.

Hartolassa omatoimikirjaston valikoima on hyvä, sillä koko kirjaston aineisto, varastoaineistoa lukuun ottamatta on omatoimiasiakkaiden käytössä. Lisäksi kirjastossa voi omatoimijalla käyttää asiakaskoneita ja lukea digimuotoisia sanomalehtiä e-Press-tietokannasta. Omatoimikirjastoon pääsee kirjastokortilla ja siihen liitettyllä pin-koodilla, lainausautomaatti toimii samoilla tunnuksilla. Omatoimikirjastossa on töitä, jotka vaativat henkilökunnan panosta: palautuneen aineiston palautus ja hyllytys, sekä seutuvarausten käsittely.

Kirjastoasioita voi hoitaa myös kotoa käsin <https://lastu.finna.fi> sivuston kautta, josta löytyy myös lainattavaa e-aineistoa. Kansallinen e-kirjasto-mobiilisovelluksesta löytyy hyvä valikoima e-kirjoja, sekä aikakauslehtiä ja muutama sanomalehti.

Arviointimittarit ja perusteet					
Kirjastotoimi	2024	2025	2026	2027	2028
Kokonaislainaus	38990	39 631	40 000	40 000	40 000
- pääkirjasto	21071	20 908			
- omatoimikirjasto	17919	18723			
- kaukolainat (ei laskettu kokonaislainauslukuun)	12	5			
Lainat/asukas	15,3	16	17	17	17
Kirjastokäynnit			20 000	20 000	20 000
pääkirjasto + omatoimikirjasto	17280	19013			
omatoimikirjasto	5204	6175			

* Omatoimikirjaston kävijämäärä tarkoittaa asiakasmäärää, joka on kirjautunut omatoimikirjaston lukulaitteella kirjastoon saapuessaan. Tässä on syytä huomioida, että yhdellä kortilla voi tulla useampi ihminen.

* Kävijälaskuri kertoo koko kirjaston vuosittaisen kokonaiskävijämäärän. Käytämme kävijälaskuria tilastossa mittarina asiakaskäyntien laskennassa. Kävijälaskurin lukema on tilaston ylempi luku.

Seudullinen kirjastoyhteistyö

LASTU-yhteistyö hyödyttää kaikkia kimpassa mukana olevia kirjastoja. Kimpassa kustannukset jakautuvat asukaslukujen mukaan mm. seutukuljetusten tai e-aineistotietokantojen osalta. Yhteistyö lisää kirjastojen keskinäisiä kommunikaatioita, voidaan keskustella asioista ja kehittää sitä kautta toimintaa sekä paikallisesti, että yhdessä.

LASTU-kirjastot siirtyivät KOHA-kirjastojärjestelmään syksyllä 2024. KOHA on kirjastojen omaan käyttöönsä kehittämä tietokanta, jota kehitetään jatkuvasti. LASTU-alueella jokainen kunta on hankkinut asukaslukuun nähden tarvittavan määrän KOHA:n osakkeita.

LASTU-alueen kunnissa ja kaupungeissa toimii yhteensä kahdeksan pääkirjastoa sivukirjastoineen, sekä seitsemän kirjastoautoa: Lahdessa (4 kpl), Heinolassa, Hollolassa ja Orimattilassa. Omatoimikirjastoja on käytössä 15 toimipisteessä, joista seitsemän on Lahden sivukirjastoja.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Kattavat kustannustehokkaat kirjastopalvelut.	Monipuolinen, ajantasainen kokoelma. Päivitetyt kirjastojärjestelmät ja sekä hyvät digi- ja verkkopalvelut.	Kokonaislainaus pääkirjasto, kirjastokäynnit, lainat/asukas	Kokonaislainaus pääkirjastossa putosi vain 200 kpl ja kirjastokäyntejä n. 2000 enemmän, verrattuna vuoteen 2024.
Omatoimikirjaston käyttö pitkillä aukioloajoilla ja ilman ikärajoja.	Toimivat omatoimilaitteet, valvontakamerat, kirjastoaineiston selkeä järjestely.	Kokonaislainaus omatoimikirjasto, kirjastokäynnit, lainat/asukas	Omatoimikirjastossa lainoja 350 kpl enemmän ja kirjautumisia n. 900 enemmän kuin vuonna 2024.

KIRJASTOPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	1 274	1 000	1 528	528
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-157 137	-166 900	-146 585	20 315
Sisäinen	-44 118	-35 600	-37 955	-2 355
TOIMINTAKATE	-199 981	-201 500	-183 012	18 488
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-199 981	-201 500	-183 012	18 488

KULTTUURIPALVELUT

Monipuoliset kulttuuripalvelut vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä paikallista identiteettiä. Rikas paikallinen kulttuuritoiminta luo edellytyksiä hyvinvoinnin kokemuksellisuudelle lisäten yhteisöllisyyttä ja kunnan lumo-, veto- ja pitovoimaa. Vaikka talouden tasapainottaminen vaikutti myös kulttuuripalveluiden toimintaan, toimintavuoden aikana oli tarjolla monipuolisia ja laadukkaita kulttuuripalveluiden omia ja eri toimijoiden kanssa toteutettuja tapahtumia ja toimintaa mm.: yhteislaulutilaisuus, erilaiset konserttiyhteistyöt, Hartolan kunnan Itsenäisyyspäiväjuhlat, Jouluvaellus, Maarianvaaran teatterin ja Superteatterin vierailut, HartolaJazz, lasten ja lapsiperheiden konserttiretki, kolme teatteriretkä, kaksi taideretkeä Ateneumiin sekä kolme Lasten kulttuurikeskus Efektin kulttuurivierailua varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti.

Kesän aikana oli pelattavissa Elina Backmanin Kun kuningas kuolee -dekkariin perustuva Mitä tapahtui Laura Malmille? -ulkoilmapakopeli. Hartolan kulttuuripalvelut toimi mahdollistajana useissa vuoden aikana järjestetyissä tilaisuuksissa. Tapahtumatoimijoiden kulttuurikahvit järjestettiin vuoden 2025 aikana kahdesti ja Tainionvirran löylyt -tapahtumakokonaisuuden suunnittelu aloitettiin vuoden lopussa.

Hartolan kunta on mukana Päijät-Hämeen kuntien yhteisessä lastenkulttuurikeskus Efektin toiminnassa ja teki yhteistyötä valtakunnallisesti toimivan Konserttikeskuksen kanssa. Hartolan kunta osallistui myös Päijät-Hämeen liiton koordinoimaan kuntien kulttuuritoiminnan alueelliseen kehittämistehtävään 1.1.2023–31.12.2024, jonka jatko aika ulottui myös vuoden 2025 puolelle. Tavoitteena hankkeessa oli edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle maakunnassa. Hankkeen päättymisen jälkeen kuntien ja maakuntaliiton välinen kulttuurin yhteistyö on jatkunut verkkaisesti. Vuoden 2025 aikana selvitettiin maakunnallisesti myös Kaikukortti-palvelun käyttöönottoa. Hankerahoitus jäi saamatta ja asiaan liittyvät selvitystyöt jatkuvat.

Loppuvuodesta kulttuuripalveluissa järjestettiin tasavertaisia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia kulttuuritoimintaan myös ostopalveluna. Taidetila Taikulla ja Nuortentalo Nurkalla toteutettiin taide- ja kulttuurisisältöjä. Tämän toiminnan pääkohderyhminä olivat Hartolan varhaiskasvatus, lapset ja nuoret sekä vapaa taideryhmä. Tavoitteena toiminnassa oli taiteen saatavuuden ja saavutettavuuden lisääminen, kuuluuhan taide kaikille.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Kulttuurin ja taiteen avulla luodaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.	<p>Kulttuurin ja taiteen yhdenvertaisen saatavuuden edistäminen.</p> <p>Tarjotaan monipuolisia sisältöjä ja toimintaa kaikenikäisille. Luodaan edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle.</p> <p>Luodaan edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle.</p> <p>Yhtenäiskoululla ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteita.</p>	<p>Osallistujapalautteet</p> <p>Taiteilijapalautteet</p> <p>Laadullinen arvio</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen</p>	<p>Monipuolisen taide- ja kulttuuritoiminnan toteuttaminen.</p> <p>Taiteilijoiden, työntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden havainnot ja asiantuntija-arviot kehittivät toimintaa.</p> <p>Osallistujilta kerättyjä toiveita ja palautteita hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.</p> <p>Toimintamuotoina mm. tapahtumayhteistyöt, taideretket, TAIKKU-taidetoiminta, avustukset ja toiminnan mahdollistaminen.</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutettiin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.</p>

KULTTUURIPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	11 902	1 500	1 204	-296
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-36 708	-37 900	-26 158	11 742
Sisäinen	-8 868	-35 600	-1 653	33 947
TOIMINTAKATE	-33 674	-72 000	-26 607	45 393
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-33 674	-72 000	-26 607	45 393

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalveluissa luotiin edellytyksiä liikkumiselle järjestämällä palveluja ja tarjoamalla tukea ja mahdollisuuksia elämänsä eri vaiheissa tapahtuvalle fyysiselle aktiivisuudelle. Yhteistyötä tehtiin paikallisesti, kuntien välillä ja alueellisesti.

Liikuntaneuvonta ja liikunnanohjauspalvelut ostettiin paikallisilta liikunta-alan yrittäjiltä (Joogapunktio, Tmi Meelia ja Tmi LaKaroliina). Hartolan ja Sysmän kuntien välistä hankeyhteistyötä jatkettiin. Hartola ja Sysmä liikkeelle III -hankkeelle saatiin 10 000 euroa avustusta, ja Suomi Liikkeelle -ohjelman avustusta Hartolan ja Sysmän liikuntaneuvonta -hankkeelle saatiin 9 000 euroa.

Padel-, monitoimi- ja tenniskenttien avajaiset järjestettiin 28.6.2025, ja kenttien käyttö oli varsinkin kesäkuukausina runsasta. Kevät- ja syyskaudella järjestettiin jo tuttuun tapaan viikoittaiset uimahalliretket Sysmään. Liikuntapaikkojen lakisääteinen turvallisuusdokumentointi selvityksineen laadittiin kesällä yhteistyössä teknisen toimen kanssa, ja Liikuntamajan pelastussuunnitelma päivitettiin. Liikuntapaikkojen hinnastot päivitettiin 18.11.2025 lautakunnan kokouksessa tulemaan voimaan 1.1.2026 alkaen.

Liikuntapalveluiden talousarviossa huomioitiin talouden tasapainottamissuunnitelma. Liikuntamajan käyttöön 65 vuotta täyttäneille asetettiin 1.1.2025 alkaen alennettu maksu (50 e / kausi, 100 e / vuosi) kahden maksuttoman vuoden jälkeen. 65 v. täyttäneistä 59 palautti kulkulätkän vuodenvaihteessa 2024–2025 (panttimaksujen palautus 590 euroa), ja 65 v. täyttäneillä oli 48 lätkää syksyllä 2025 (tuloja noin 4800 euroa vuodelta 2025, sillä oletuksella, että kaikilla heillä kausimaksut kevään ja syksyn).

Tulot Liikuntamajan kausimaksuista (ilman panttimaksuja) olivat 15 895,66 euroa vuonna 2025, ja Liikuntamajalla oli kaikkina 8175 kirjattua käyntikertaa vuoden aikana.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen	<p>Liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa.</p> <p>Liikuntaneuvontaan sujuvampi kirjaamis-käytäntö ja asiakasohjaus.</p> <p>Tarjolla on erilaiset liikkujat huomioivaa liikuntatoimintaa.</p> <p>Liikuntapalvelut ovat saavutettavia ja monipuolisia.</p> <p>Turvataan riittävät resurssit ja ammattitaitoinen ohjaus.</p>	<p>Osallistujapalaute</p> <p>Osallistujamäärät</p> <p>Kuntotestitulokset</p> <p>Laadullinen arvio</p>	<p>Liikuntaneuvonnassa 43 asiakasta, huomattavasti enemmän kuin kahtena edellisellä vuonna (5 ja 6). Asiakkaita ohjattu ensimmäistä kertaa vuosiin sote-keskuksesta.</p> <p>Kirjaamiskäytännöt edistyvät.</p> <p>Liikuntaryhmissä 8–30 hlö / ryhmä. Ryhmiin osallistuvista 16 vastasi kyselyyn loppuvuonna 2025.</p> <p>Osallistujien palaute todella positiivista. Vastaajista 81 % koki, että liikuntaryhmään osallistumisella oli ollut erittäin paljon vaikutuksia omaan oloon, hyvinvointiin ja toimintakykyyn, ja 50 % osallistuminen oli vaikuttanut fyysisen aktiivisuuden määrään arjessa erittäin paljon, ja 44 % melko paljon.</p> <p>Kuntotestitapahtumassa 78 osallistujaa. Osallistujien kuntoindeksin keskitulos 0,21, eli liikunta- ja ravintotottumukset olivat kohtalaiset, vastaavalla tasolla kuin suomalaisilla työikäisillä keskimäärin.</p>

LIIKUNTAPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	32 638	9 000	41 163	32 163
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-57 167	-55 000	-60 996	-5 996
Sisäinen	-117 809	-128 500	-121 122	7 378
TOIMINTAKATE	-142 338	-174 500	-140 955	33 545
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-142 338	-174 500	-140 955	33 545

NUORISOPALVELUT

Hartolassa vuoden 2025 aikana oli tarjolla laadukkaita ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimintamuotoja nuorten yksilölliset tarpeet huomioiden. Avoimen nuorisotyön, Nuorten Työpaja Signaalin ja Etsivän Nuorisotyön yhteinen Nuortentalo Nurkka29 olivat mahdollistamassa 7–29-vuotiaille suunnatun kasvua ja kehitystä tukevan toiminnan toteuttamista. Nuorisotyön kautta pystyttiin tarjoamaan tukea myös esimerkiksi kulttuuriin ja erilaisiin harrastuksiin osallistumiseen.

Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa nuorille järjestettiin monipuolista toimintaa nuorisotilatyöstä retkiin ja erilaisiin tapahtumiin. Hartolassa otettiin käyttöön nuorisotyön tilastointijärjestelmä NuoDo. Avoimen nuorisotyön 103 kerralla toteutettuun Nurkka-toimintaan (PikkuNurkka, IsojenNurkka ja AreenaNurkka) osallistui noin 1 600 lasta ja nuorta. Vanhustenviikolla järjestetty Nurkan avoimet ovet ikäihmisille -tapahtuma oli menestys osallistujapalautteiden ja osallistujamäärän perusteella. Retkitoiminta oli toimintavuoden aikana aktiivista ja yhteistyötä tehtiin aktiivisesti naapurikuntien kanssa. Harrastusmessut toteutettiin elokuussa. Nuorten omaehtoista toimintaa tuettiin auttamalla nuoria 21.3.2025 VIP-Purnu-tapahtuman toteuttamisessa. Kesällä järjestettiin uimakouluja Aurinkorannalla.

Yhteistyö nuorisotyössä on laajaa niin paikallisesti, seudullisesti kuin valtakunnallisestikin. Osallistuttiin seudulliseen nuorisotyön aluekoordinaatio -hankkeeseen ja Nuorisotyön seudulliseen kehittämisryhmän toimintaan. Hartolan Ohjaamon avajaiset olivat 15.1.2025. Toimintaa toteutettiin Heinolan kaupungin koordinoimana ja alueellisessa Itä-Hämeen Ohjaamossa mukana on myös Sysmä. Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa ja Päijät-Hämeen nuorisovaltuustojen välistä yhteistyötä alettiin rakentaa toden teolla syksyllä 2026. Myös yhteistyö Päijät-Hämeen hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kanssa tiivistyi.

Hanketoiminta oli edellisten vuosien tavoin vilkasta. Koulunuorisotyö työmuotona oli Hartolassa päättynyt 31.12.2024, koska avustusta ei saatu. Hartolan yhtenäiskoulun oppilaskunnan aloitteesta mahdollisuuksia koulunuorisotyön toteuttamiseen selvitettiin keväällä 2025. Aluehallintovirastolta haettiin menestyksekkäästi koulunuorisotyön paikallista kehittämishanketta vuosille 2025–2027 ja koulunuorisotyö palasi työmuotona nuorisotyön repertuaariin elokuussa 2025, tällä kertaa Hartolan omana toteutuksena.

Harrastamisen Suomen mallina tunnettu, koulupäivien yhteydessä peruskoululaisille tarjottava kerhotoiminta vakiinnutettiin nuorisolakiin 1.1.2023. Hartolassa mallin mukaisella hankkeella luotiin lapsille ja nuorille harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä lukuvuoden 2024–2025 aikana. Lasten ja nuorten toiveiden mukaista toimintaa järjestettiin hankkeen avulla esimerkiksi uudella liikunnallisella AreenaNurkka-kerholla ja aikaisemmilta vuosilta tutulla tempukerholla ja multisport-kerhotoiminnalla. Parhaimmillaan yhtäaikaaisesti kerhotoiminnassa oli mukana noin viisikymmentä lasta ja nuorta. Hiihtokeskus Purnussa toteutettu toiminta on hyvänä esimerkkinä saavutettavasta ja tasapuoliset toimintaan osallistumisen mahdollisuuden tarjoavasta toiminnasta. Lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan saadulla valtionavustuksella toteutettiin kesällä skeittileiri. Vuoden aikana toteutettiin 14–17-vuotiaiden nuorten kesätyöllistämistä kesätyöpassein. Hartolan kunnan ja Lions Club Hartolan rahoittamana kesätyöpasseilla työllistyi 28 nuorta.

Etsivän nuorisotyö -hankkeen pääkohderyhmään kuuluvat alle 29-vuotiaat nuoret hartolalaiset, jotka ovat jääneet työelämän tai opintojen ulkopuolelle. Vapaaehtoisuuteen perustuva, tavoitteellinen ja toiminnallinen tuki pitää sisällään yksilö- ja pienryhmätoiminnan ohjausta, päihdekasvatusta ja arjenhallintataitojen vahvistamista. Etsivän nuorisotyön painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ, joka näkyy tiiviinä yhteistyönä koulujen ja alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä toimii myös Rikosseuraamuslaitoksen apuvalvojana ja on mukana Puolustusvoimien Time Out – Aikalisa! -toiminnassa. Asiakasmäärässä oli vuoden 2025 aikana hienoista laskua verrattuna aikaisempiin vuosiin, mutta asiakkaiden haasteet olivat entistä suurempia ja moniulotteisempia. Yhteistyö työvoimapalveluiden kanssa lähti loppuvuodesta hyvin käyntiin.

Nuorten työpaja -hankkeessa tarjotaan aluehallintoviraston tuella valmennuspalveluita työttömille tai vailla opiskelupaikkaa jääneille nuorille hartolalaisille. Nuorten Työpaja Signaalissa 16–29-vuotiailla nuorilla on

mahdollisuus osallistua ohjattuun ja tuettuun pajatoimintaan: erilaisia työtehtäviä mediapajaympäristössä, nuorisolain mukaista aktivoivaa toimintaa, mahdollisuus osaamistodistuksien suorittamiseen. Nuortentyöpajatoiminnalla tuetaan avoimille työmarkkinoille työllistymistä ja opiskelupaikan löytymistä ja kehitetään yksilöllisesti nuoren elämänhallintataitoja myös terveellisiin elämäntapoihin tukien. Tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja arjenhallintataitojen opettelu.

Opetus- ja kulttuuriministeriön suositus ja työ- ja elinkeinoministeriön linjaukset vaikuttavat jatkossa entistä enemmän nuortentyöpajojen toimintaan. Vielä vuoden 2025 aikana nuorten työpajalla oli mahdollisuus tarjota nuorille tukea peruskouluopintojen sekä lukio-opintojen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. Ohjautuvuuden haasteisiin pyrittiin vastaamaan sopimusteknisillä ratkaisuilla ja pajatoiminnan uudelleen järjestelyillä. Nuorten työpaja toimi yhden ohjaajan mallilla.

Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2025–2027 ja niiden toteutuminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen.	<p>Luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa</p> <p>Alle 29-vuotiaiden nuorten arjenhallinnan ja kasvun tukeminen perus- ja erityisnuorisotyössä.</p> <p>Nuorille on tarjolla ennaltaehkäisevää toimintaa, ohjausta ja palveluja lähipalveluna Hartolassa.</p> <p>Nuorten toiminnallinen ja suunnitelmallinen aktivointi.</p>	<p>Osallistuja- ja kävijäpalautteet</p> <p>Osallistavat kyselyt</p> <p>SOVARI-mittari</p> <p>Nuorten jatkosijoittuminen pajajaksojen jälkeen (PAR-asiakas- ja tilastointijärjestelmä)</p> <p>Sopimusten ja asiakaskäyntien määrä</p> <p>Nuorisotilastot.fi</p>	<p>Nuorille suunnattuja palveluja järjestettiin runsaasti ja hanketoiminta oli monipuolista. Nuorisotyön tilastointijärjestelmä NuoDo otettiin käyttöön. Koulunuorisotyö palasi nuorisotyön palvelupertuaariin. Nuorisotyöhön tarvitaan lisää ammattitaitoisia kohtajia.</p> <p>Työntekijöiden, yhteistyökumppaneiden ja osallistujien toiveita, palautteita ja osallistavia kyselyjä hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Nuorille tarjottiin monipuolista ja laadukasta ennaltaehkäisevää toimintaa, ohjausta ja palveluja suunnitelmien mukaisesti. Hartolassa nuorisotyö on moniulotteista ja hanketoiminta laajamittaista.</p> <p>Nuorille tarjottiin monipuolista arjenhallintaa ja yksilöllistä kasvua tukevaa toimintaa.</p>

			<p>Toimintamuotoina mm. etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta ja monipuolinen avoin nuorisotoiminta. Ohjaamotoiminta käynnistyi.</p> <p>Nuorten jatkosijoittuminen pajajaksojen jälkeen tapahtui suunnitellusti. Nuorten työpajalla oli työkokeilusopimusten lisäksi käytössä pajan oma sopimus. SOVARI-mittarin tulokset etsivästä nuorisotyöstä olivat maan keskiarvoa paremmat ja paikallinen etsivätyö sai kaikilla osa-alueilla nuorilta hyvät arvosanat.</p>
<p>Turvataan nuorten osallistumis-, kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuudet.</p> <p>Kuntalaki (410/2015) 26§, nuorisolaki (1285/2016) 24 §, laki hyvinvointialueesta 611/2021) 32 §</p>	<p>Nuoria kuullaan heitä koskevista asioista.</p>	<p>Vaikuttajaryhmien toiminta</p> <p>SOVARI-mittari</p>	<p>Nuorten vaikuttajaryhmät osallistuivat päätöksentekoon ja toimintojen kehittämiseen aktiivisesti paikallisesti ja seudullisesti. Nuorisovaltuusto kokoontui kahdeksan kertaa. Kunnan toiminnassa ja päätöksenteossa on tärkeää huomioida, miten heterogeenisen nuorison ääni saadaan aidosti kuuluville.</p>

NUORISOPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	120 070	66 500	78 185	11 685
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-225 541	-214 500	-199 762	14 738
Sisäinen	-26 736	-29 600	-28 263	1 337
TOIMINTAKATE	-132 207	-177 600	-149 840	27 760
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-132 207	-177 600	-149 840	27 760

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI- LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	286 706	184 300	267 463	83 163
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-3 522 011	-3 418 800	-3 360 744	58 056
Sisäinen	-766 376	-1 241 400	-802 038	439 362
TOIMINTAKATE	-4 001 681	-4 475 900	-3 895 319	580 581
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-4 001 681	-4 475 900	-3 895 319	580 581

2.3.5 Tekninen lautakunta

TEKNISEN TOIMEN HALLINTO

TEKNISEN TOIMEN HALLINTO	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	33 048	800	132	-668
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-237 468	-188 600	-189 650	-1 050
Sisäinen	-53 718	0	-48 505	-48 505
TOIMINTAKATE	-258 138	-187 800	-238 023	-50 223
Poistot	-1 929	-2 100	-1 929	171
TILIKAUDEN TULOS	-260 067	-189 900	-239 952	-50 052

ALUEIDEN HOITO

Metsätiloilla on ajantasainen hoitosuunnitelma ja sen toteutus on ulkoistettu yksityiselle yritykselle.

Vuoden 2025 metsänmyyntitulot olivat 6.111,00 euroa. Vuoden 2025 aikana myytiin metsää ja siitä saatiin ennakkomaksut. Näitä ei kuitenkaan ole tuloutettu vuoden 2025 aikana, koska hakkuita ei ole vielä tehty. Nämä myyntitulot tuloutetaan vuoden 2026 aikana. Metsää hoidetaan pitkäjänteisesti ja metsänhoito perustuu metsänhoitosuunnitelmaan. Metsänhoitosuunnitelma uusittiin vuonna 2024 ja se on voimassa vuoteen 2035 asti.

Kunnalla on vapaa-ajan asuntojen sekä asuinrakennusten ja yritysten käyttöön kaavoitettuja tontteja. Vapaa-ajan asuntojen rantatontteja myydään lähinnä kiinteistökauppaa tekeville verkkosivuilla.

Kunnan alueella olevia rakentamattomia rakennuspaikkoja ja tontteja on tällä hetkellä runsaasti, mutta kysyntä on ollut vähäistä.

Kunta ylläpitää keskustaajaman katuja, paitsi Keskustietä ja Yhdystietä, jotka kuuluvat valtion ylläpidon piiriin. Talvikunnossapidon hoiti sopimusurakoitsijat. Puistoalueiden kunnossapitotehtävät tehtiin ostopalveluina puutarhurilta ja kiinteistöhuoltoyrityksiltä. Kunta hoiti osin omana työnään liikunta-alueiden kunnossapitotehtävät, mutta uimarannat ja urheilukentän hoitopalvelut hankittiin ostopalveluina. Kaukalon ja latujen hoito tehtiin pääosin ostopalveluna.

Kunnan yleinen siivouspäivä järjestettiin toukokuussa. Yksityistieavustuksina jaettiin määräraha 50 000 €.

ALUEIDEN HOITO	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	180 918	130 400	89 201	-41 199
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-350 044	-336 100	-331 820	4 280
Sisäinen	-57	-62 900	0	62 900
TOIMINTAKATE	-169 183	-268 600	-242 619	25 981
Poistot	-89 732	-80 900	-86 941	-6 041
TILIKAUDEN TULOS	-258 915	-349 500	-329 560	19 940

TILAPALVELUT

Tekninen osasto tuottaa kiinteistönhoidon, siistimisen ja ruokahuollon palveluita kunnan muille toimialoille sekä kunnan omistamissa kiinteistöissä toimiville muille organisaatioille.

Virastotalon patteriverkoston säädöt ja uusien termostaattien asennukset toteutettiin vuoden 2025 aikana. Kaukolämmön käytön säästötoimenpiteet jäivät käytännössä vähäisiksi, koska lämpöyhtiö nosti vastaavasti lämmön myyntihintoja.

Terveysaseman kiinteistö vuokrattiin pääosin hyvinvointialueelle ja kotihoidon/ensihoidon palvelut hyvinvointialue järjesti kunnanvirastolta käsin. Nuorisopalvelut toimivat vuokratiloissa. Kunnan toimitilat olivat kokonaisuutena katsellen teknisesti toimivat eikä kohteissa havaittu sisäilmaongelmia.

Jokirannan osalta ei tehty rakennuksen kunnan edellyttämiä korjaustöitä. Jokirannan käyttötarkoitus ja käyttöaste on alhainen verrattuna korjaustarpeeseen, joten rakennuksen tulevaisuuden osalta on perusteltua pohtia, onko kiinteistöä mahdollista myydä eteenpäin. Jokirannan rakennus pidettiin ns. ylläpitolämmössä. Jokirannan välttämättömiin rakennuskorjausinvestointeihin on varattu määräraha investointiohjelman suunnitteluvuosilla.

Mahlamäestä purettiin yksi talo, jossa oli 3 huoneistoa, jotka olivat heikkokuntoisia. Lisäksi Mahlamäkeen tehtiin lämmitysjärjestelmän saneeraus. Myös Metsolantie 20 -kerrostaloon vaihdettiin lämmönvaihdin.

Kunnan omistamien kiinteistöjen osalta on jatkettu rakennusten vuosittaisia korjauksia ja energiatehokkuustoimenpiteitä. Tavoitteena on ollut erityisesti turvata tilojen terveellisyys, turvallisuus sekä energiatehokkuus. Kiinteistöhuolto kunnan kiinteistöistä tehtiin vuosihuolto-ohjelmiin perustuen. Kiinteistöihin tehtäviä korjauksia tehtiin vuonna 2025 enemmän urakoitsijoiden toimesta kuin kunnan omatyönä.

Tilapalvelun siistimisen tavoitteena on ollut siivouksen kohdentaminen aktiivisesti käytettävien tilojen puhtaanapitoon. Tilojen käytön aktiivisella seurannalla on onnistuttu kohdentamaan siivousta tiheisiin käyttökohteisiin. Kohteiden käyttöajat on huomioitu ja työpanostus kohdennettu niihin. Ammattitaitoinen henkilökunta on vastannut uuden yhtenäiskoulurakennuksen puhtaanapidosta sujuvasti ja joustavasti. Toiminta on ollut kustannustehokasta.

Vantun ruokahuolto ja siivous on toteutettu yhdistelmätyöntekijällä. Hän huolehtii jakelukeittiöstä ja päiväkodin puhtaudesta. Tämä on vaatinut kahden ammatin hallintaa. Järjestely on toiminut hyvin. Tähän tehtävään on lomien ja poissaolojen ajaksi hetkellisesti siirtynyt yksi siivojista.

TILAPALVELUT	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	759 657	729 300	728 437	-863
Sisäinen	1 183 674	1 309 700	1 235 900	-73 800
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-1 073 965	-1 166 900	-1 078 003	88 897
Sisäinen	-275 745	-900	-314 401	-313 501
TOIMINTAKATE	593 621	871 200	571 933	-299 267
Poistot	-548 127	-552 600	-542 144	10 456
TILIKAUDEN TULOS	45 494	318 600	29 789	-288 811

JÄTEHUOLTO

Jäteaseman toimi normaalisti vuoden ympäri. Asema oli avoinna kesäkaudella keskiviikkoisin klo 12–18 ja kuukauden 1. ja 3. lauantai klo 12–14. Talvikaudella jäteaseman keskiviikkoaukioloa lyhennettiin vähäisen asiakaskäytön takia. Jäteaseman lajittelun ohjeistusta on kehitetty vuoden aikana ja tätä työtä jatketaan myös vuonna 2026.

JÄTEHUOLTO	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	220 647	231 500	201 700	-29 800
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-182 739	-196 600	-187 045	9 555
Sisäinen	-8 494	-4 300	-5 410	-1 110
TOIMINTAKATE	29 414	30 600	9 245	-21 355
Poistot	-4 367	-2 000	-4 356	-2 356
TILIKAUDEN TULOS	25 047	28 600	4 889	-23 711

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Vesihuollon häiriötilannevalmiuden kehittämistä jatkettiin edelleen, hankkimalla varavesisäiliöitä Sysmän ja Joutsan kanssa yhteishankintana. Vesilaitoksen osalta jatkettiin varautumisen selvitystyötä, erityistilanneharjoituksia ja toimintavarmuuden maksimointia muuttuneen maailmantilanteen vuoksi.

Tähtitien osalta saneerattiin noin 400 metriä Himanit-vesijohtoa ja vanhaa betoniviemäriä muoviputkiksi. Tämä paransi vaikutusalueensa vesihuollon toimintavarmuutta merkittävästi.

Jätevedenpuhdistamon prosessitekniiikan ohjauksen automaation kehittämistä jatkettiin ohjauksen logiikkaa kehittämällä ja uusimalla laitteita. Toimenpiteitä jatketaan vuonna 2026. Puhdistamon lietteet kuljetetaan Lahteen Kujalan jätekeskukseen Nevel Oy:n käsiteltäväksi.

Vuoden aikana tapahtui kunnan vesijohtolinjassa kaksi isompaa vesivuotoa Pohjois-Hartolan runkolinjassa. Vuodot saatiin pikaisesti korjattua. Viemäriverkostossa oli yksi isompi, nopeasti korjattu tukkeuma.

Vesilaitoksen perusmaksuja korotettiin noin 15 %, käyttömaksuihin ei tehty korotuksia. Yleisesti ottaen vesi- ja viemärilaitoksen prosessit toimivat hyvin. Vesihuollon tulot kattoivat menot. Vesihuollon taseyksikön talouden toteuma oli tarkasteluvuonna 103.377 euroa ylijäämäinen.

VESI- JA VIEMÄRILAITOS	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	581 158	556 300	611 263	54 963
Sisäinen	3 425	0	4 309	4 309
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-441 581	-398 800	-407 741	-8 941
Sisäinen	-3 425	0	-4 309	-4 309
TOIMINTAKATE	139 577	157 500	203 522	46 022
Poistot	-105 468	-103 500	-100 144	3 356
TILIKAUDEN TULOS	34 109	54 000	103 378	49 378

Toimiala / osasto			
Strategiasta johdetut tavoitteet vuosille 2024-2026			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit	Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset
Vesihuollon varmuutta parannetaan ja korjausvelan kasvua hillitään mm. PTS-suunnittelulla ja selvittämällä yhteistyön laajentumismahdollisuudet	Selvitetään taajama-alueen vesihuollon infran tilaa ja korjaustarpeet (mm Indikohanke), selvitetään varavedenoton vaihtoehdot	Rikkoontumistapauksien määrä	Vesi- ja viemäriverkoston putkiston rikkoontumistapauksia on vuoden aikana ollut 2 kpl. Selvitetty Joutsan ja Sysmän kanssa varavedentoimitusvarmuutta. Sysmän ja Hartolan runkovesilinjan liitoskohtaan tehtiin mittakaivo.
Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja taajamaympäristön esteettömyyttä edistetään	KäPy-hanke, katuinfran uudistamisessa huomioidaan kävelyn ja pyöräilyn tarpeet, uudistetaan kävely- ja pyöräilyväyliä	Uudistetun verkoston määrä (km)	Tähtitien kevyenliikenteenväylä valmistui syyskuussa ja avustus haettiin joulukuussa. Uudistetun pyöräverkoston määrä 0,4 km.
Ilmasto- ja energiatehokkuutta edistetään Hinku-tavoitteiden mukaisesti.	Kiinteistöjen energiankulutusseuranta tehostetaan ja tarvittaessa reagoidaan toimenpitein. Kiinteistöautomaation hyödyt otetaan käyttöön. Hankinnoissa kiinnitetään huomiota energiatehokkuuteen.	Energiankulutusseuranta, Kets-raportointi	Kulutusta seurataan, mm. kunnanviraston uusien ilmanvaihtokoneiden kulutusta, koulun ja puhdistamon aurinkopaneeleiden tuottoa. Terveysaseman kaukolämpöä optimoitiin. Hankinnoissa on kiinnitetty huomiota energiatehokkuuteen.
Tuotetaan toimivia, kustannustehokkaita ja arkea tukevia yhdyskuntateknisiä palveluja.	Katu-, liikunta- ja puistoalueiden hoito on tarkoituksen- ja kysynnänmukaista. Vesihuollon toimintavarmuus ja laatu on lainsäädännön vaatimusten mukaista.	Asiakaspalautteet, asiakaskysely. Veden laatututkimukset, vesihuollon häiriötilanetilastointi	Lumenaureuksista tullut negatiivinen palaute on vähentynyt. Auruksista on tullut myös positiivista palautetta. Taajama-alueella uudistettiin liikennejärjestelyjä sekä uusittiin/kunnostettiin osoiteviitoja ja liikennemerkkejä. Näistä on saatu positiivista palautetta. Taajaman katuvaloja on peruskorjattu ja valojen toimintaongelmat on saatu minimoitua. Vedenlaatututkimukset sekä puhtaan että jäteveden osalta ovat olleet määräysten mukaisia. Häiriötilanteita oli ainoastaan Tähtitieprojektiin yhteydessä.

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	1 775 428	1 648 300	1 630 732	-17 568
Sisäinen	1 187 100	1 309 700	1 240 209	-69 491
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-2 285 797	-2 287 000	-2 194 258	92 742
Sisäinen	-341 438	-68 100	-372 625	-304 525
TOIMINTAKATE	335 293	602 900	304 058	-298 842
Poistot	-749 625	-739 000	-733 585	5 415
TILIKAUDEN TULOS	-414 332	-136 100	-429 527	-293 427

2.3.6 Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO

YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	4 809	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-53 358	-31 000	-20 030	10 970
Sisäinen	-1 808	0	-1 806	-1 806
TOIMINTAKATE	-50 357	-31 000	-21 836	9 164
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-50 357	-31 000	-21 836	9 164

RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvonta on lakisääteinen kunnallinen palvelu. Uusi rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025 lukien. Rakentamislain uudistus vähensi kunnan lupamaksutuloja, mikä näkyy kasvaneena palvelulaskutuksena.

Rakennusvalvonnan taksoja päivitettiin siten, että uudet palvelutaksat tulivat voimaan 1.3.2025 lukien.

Hartolan ja Heinolan alueellista rakennusjärjestystä valmisteltiin kuntien välisenä yhteistyönä ja sen on tarkoitus tulla valtuuston hyväksyttäväksi alkuvuodesta 2026.

Rakennusvalvonta on hankittu Heinolan kaupungilta yhteistyösopimuksen nojalla. Vuoden 2025 aikana valmisteltiin muutos, jolla koko rakennusvalvonnan järjestämisvastuu siirtyi Heinolan kaupungille 1.1.2026 lukien.

Asia	2023	2024	2025
Rakentamisluvat	119	197	84
Poikkeamisluvat	4	4	9
Suoritettut katselmukset	148	297	250

RAKENNUSVALVONTA	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	2 116	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-10 353	-25 000	-36 952	-11 952
Sisäinen	-1 808	-400	-1 700	-1 300
TOIMINTAKATE	-10 045	-25 400	-38 652	-13 252
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-10 045	-25 400	-38 652	-13 252

YMPÄRISTÖSUOJELU

Lakisäätöiset ympäristönsuojelun palvelut on hankittu Heinolan kaupungilta yhteistyösopimuksen nojalla. Vuoden 2025 aikana valmisteltiin muutos, jolla koko ympäristönsuojelun järjestämisvastuu siirtyi Heinolan kaupungille 1.1.2026 lukien.

Ympäristönsuojelun valvontaohjelmassa vuodelle 2025 oli suunniteltu yhteensä 18 tarkastuskäyntiä. Nämä toteutuivat pääosin valvontaohjelman mukaisesti.

Asia	2023	2024	2025
Valvonta- ja tarkastuskäynnit (ei maa-aineslupatarkastukset)	120	11	7
Näytteet	20	3	3
Ympäristöluvut	2	0	0
Maa-ainesluvut	2	2	0
Kampanjat ja projektit	2	3	4
Maa-aineslupien valvontakäynnit	15	11	10

YMPÄRISTÖNSUOJELU	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	200	0	0	0
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-37 931	-39 300	-43 235	-3 935
Sisäinen	-1 808	-400	-1 700	-1 300
TOIMINTAKATE	-39 539	-39 700	-44 935	-5 235
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-39 539	-39 700	-44 935	-5 235

KAAVOITUS

Kaavoituksen palvelut on hankittu Heinolan kaupungilta yhteistyösopimuksen nojalla.

Vuoden 2025 aikana vireillä ovat olleet seuraavat kaavahankkeet:

- Asemakaavan muutos ja laajennus Kurpan ja valtatieliittymän alueella
- Tainionvirran asemakaavamuutos ja laajennus

Kurpan alueen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma tuli nähtäville 22.3.2022 ja luonnos on tarkoitus saada nähtäville vuoden 2026 aikana.

Tainionvirran asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma tuli päivitettyinä nähtäville 11.2.2025 ja kaavuluonnos on tarkoitus saada nähtäville vuoden 2026 aikana.

Vuoden 2025 aikana valmisteltiin uutta maakuntakaavaa ja maakuntakaavan luonnos oli kunnissa nähtävillä syksyllä 2025. Kunta lausui maakuntakaavan luonnoksesta 24.11.2025.

KAAVOITUS	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	0	10 000	0	-10 000
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-55 643	-135 000	-83 127	51 873
Sisäinen	0	-400	0	400
TOIMINTAKATE	-55 643	-125 400	-83 127	42 273
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-55 643	-125 400	-83 127	42 273

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	Toteutuma 2024	Muutettu TA 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT				
Ulkoinen	7 125	10 000	0	-10 000
Sisäinen	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT				
Ulkoinen	-157 285	-230 300	-183 343	46 957
Sisäinen	-5 425	-1 200	-5 206	-4 006
TOIMINTAKATE	-155 585	-221 500	-188 549	32 951
Poistot	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-155 585	-221 500	-188 549	32 951

2.4 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli arvioitu 1.018.200 euroon. Tilipäätöksen vuosikate oli 1.580.560 euroa ja se oli 562.360 euroa talousarviota parempi. Tilikauden tulos toteutui 794.452 euroa ylijäämäisenä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	910 100		910 100	910 088	-12
Maksutuotot	54 300		54 300	40 101	-14 199
Tuet ja avustukset	128 000		128 000	183 777	55 777
Muut toimintatuotot	774 600		774 600	835 191	60 591
Toimintatuotot yhteensä	1 867 000		1 867 000	1 969 157	102 157
Valmistus omaan käyttöön	0		0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-3 432 700		-3 432 700	-3 409 836	22 864
Palkat ja palkkiot	-2 747 000		-2 747 000	-2 773 593	-26 593
Henkilöstösivukulut	-685 700		-685 700	-636 243	49 457
Palvelujen ostot	-3 201 600		-3 201 600	-2 966 455	235 145
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-710 800		-710 800	-609 310	101 490
Avustukset	-498 800		-498 800	-478 390	20 410
Muut toimintakulut	-163 900		-163 900	-160 053	3 847
Toimintakulut yhteensä	-8 007 800		-8 007 800	-7 624 043	383 757
Toimintakate	-6 140 800	0	-6 140 800	-5 654 886	485 914
Verotulot	7 019 000		7 019 000	7 044 286	25 286
Valtionosuudet	278 000		278 000	273 214	-4 786
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7 400		7 400	16 880	9 480
Muut rahoitustuotot	57 000		57 000	151 086	94 086
Korkokulut	-200 200		-200 200	-246 125	-45 925
Muut rahoituskulut	-2 200		-2 200	-3 894	-1 694
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-138 000		-138 000	-82 054	55 946
Vuosikate	1 018 200	0	1 018 200	1 580 560	562 360
Poistot käyttöomaisuudesta ja pitkävaikutteisista menoista	-791 100		-791 100	-784 908	6 192
Arvonalentumiset	0		0	-1 200	-1 200
Satunnaiset tuotot	0		0	0	0
Satunnaiset kulut	0		0	0	0
Tilikauden alijäämä (-) / ylijäämä (+)	227 100	0	227 100	794 452	567 352

Talousarvion toteutuminen sitovuustason mukaisesti

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto						
	Määrärahojen toteutuminen			Tuloarvioiden toteutuminen		
Käyttötalousosa	TA 2025	Toteuma 2025	Poikkeama	TA 2025	Toteuma 2025	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	-10 700	-12 656	-1 956	3 000	3 067	67
Tarkastuslautakunta	-18 900	-16 028	2 872	0	0	0
Kunnanhallitus	-2 069 100	-1 895 279	173 821	48 400	106 159	57 759
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	-3 418 800	-3 360 744	58 056	184 300	267 463	83 163
Tekninen lautakunta	-2 260 000	-2 155 994	104 006	1 621 300	1 592 468	-28 832
Ympäristölautakunta	-230 300	-183 343	46 957	10 000	0	-10 000
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot	0	0	0	7 019 000	7 044 286	25 286
Valtionosuudet	0	0	0	278 000	273 214	-4 786
Korkotulot	0	0	0	7 400	16 880	9 480
Muut rahoitustulot	0	0	0	57 000	151 086	94 086
Korkomenot	-200 200	-246 125	-45 925	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-2 200	-3 894	-1 694	0	0	0
Investointiosa						
Korjausinvestoinnit	-1 058 000	-807 053	250 947	292 000	255 086	-36 914
Laajennusinvestoinnit	0	0	0	0	0	0
Uusinvestoinnit	0	0	0	0	0	0
Investoinnit yhteensä	-1 058 000	-807 053	250 947	292 000	255 086	-36 914

Valtuusto on käsitellyt ja hyväksynyt talousarviopoikkeamat kokouksessaan 16.3.2026. Poikkeamia taulukossa ovat negatiiviset luvut, jotka ovat määrärahojen ylityksiä tai tuloarvioiden alituksia.

Investointiosan vertailu on esitetty määrärahojen ilman KOy Vasallin pääomituksia, joista on tehty erilliset päätökset ilman talousarviomuutosta, sekä tulopuolella pysyvien vastaavien myyntituloja.

Investointiosan tarkempi erittely luvussa 2.5.

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2025	Poikkeama
Verotulot	7 019 000	0	7 019 000	7 044 285,99	25 285,99
Kunnan tulovero	3 985 000		3 985 000	3 872 528,97	-122 471,03
Kiinteistövero	1 830 000		1 830 000	1 891 487,76	61 487,76
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 204 000		1 204 000	1 280 269,26	76 269,26
Muut verotulot	0		0	0,00	0,00

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2025	Poikkeama
Valtionosuudet	278 000	0	278 000	273 214	-4 786
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ml. tasaukset	548 600		548 600	540 224	-8 376
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-753 100		-753 100	-726 583	26 517
Verotulomenetysten kompensaatio	482 500		482 500	459 573	-22 927
Harkinnanvarainen valtion- osuuden korotus	0		0	0	0

2.5 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2025 suurimpana investointina toteutettiin Tähtitien pyörätien urakka, jonka yhteydessä hankesuunnitelman mukaisesti siirrettiin vesihuollon putkistoa. Tähtitien saneerauksella rakennettiin kevyenliikenteenväylä tien reunaan, millä parannettiin kulkua koululle ja samalla mahdollistui yhtenäinen, noin 3 km:n kävelylenkki keskustan alueella kevyenliikenteenväyliä pitkin. Samalla saneerattiin noin 400 metriä vanhaa Himanit-vesijohtoa ja betoniviemäriputkea muoviputkiksi. Hankkeen kokonaiskustannukset ylittyivät mm. katuvalaistuksen uusimisesta johtuen. Tämä lisäksi hankkeelle aiheutui odottamattomia lisäkustannuksia.

Vanhan koulun piha-alueen korjaus (yhtenäiskoulun piha) toteutui kokonaisuudessaan vuoden 2024 investointiosassa määritellyn nettokustannuksen mukaisena. Kyseessä on vielä arvio, sillä lopullista maksatuspäätöstä ei tilinpäätöksen valmistelun yhteydessä vielä ollut käytössä. Hankkeen nettokustannus avustuksen jälkeen arvioidaan olevan noin 65.378 euroa. Yhtenäiskoulun purkuosan ja purettujen rivitalojen pihojen maisemointia ja kehittämistä jatkettiin vuonna 2025, minkä lisäksi pihalle nousi kotarakennus ja maalauksia toteutettiin yhteistyössä oppilaiden kanssa.

Terveysaseman kellarikerroksen varastohuoneiden seinät maalattiin huokoisella maalilla kosteusongelman haittojen ehkäisyksi.

Peliareenan investointi saatettiin loppuun vuonna 2025. Kustannukset toteutuivat lähelle budjetoitua määrärahaa. Monipelikentältä löytyy nyt tenniskenttä, monipelikenttä ja padel-kenttä. Kentällä on myös tilavaraus mahdollisesti myöhemmin tehtävälle pickleball-kentälle.

Kunnantalon vesikatton uusinnan suunnittelutyöt toteutettiin vuoden 2025 aikana ja vuonna 2026 on varsinainen investointi tarkoitus toteuttaa. Samoin Mahlamäentien putkiremontin sekä asunnon peruskorjauksen toteutus siirtyi vuodelle 2026.

Vesihuollon verkostoinfraa ja jätevedenpuhdistamon prosessiautomaatiota uudistettiin pitkälti suunnitelman mukaisesti. Samalla kehitettiin sulkualueita ja uusittiin turvajärjestelmiä. Jätevesipumppaamoiden kaukovalvonta uusittiin. Myös katujen päälylystämisiä toteutettiin ennakoidussa laajuudessa, taajama-alueella Kuninkaantien kevyenliikenteenväylän uudelleen pinnoitus ja katualueiden pieniä paikkaustöitä.

Lisäksi vuoden 2025 aikana kunnostettiin kunnan puurakenteisia siltoja, hankittiin varavoimakone sekä uusittiin Metsolantie 20:n lämmönvaihdin investointisuunnitelman mukaisesti. Sen sijaan suunnitellut katualueiden lunastukset eivät toteutuneet vuoden 2025 aikana.

Valtuuston hyväksymän talousarvion sitovuustasot on määritelty siten, että investointiosassa sitovuus on investointiryhmittäin nettoperusteinen. Investointiryhmät ovat: korjausinvestoinnit, laajennusinvestoinnit ja uusinvestoinnit. Myös investointisuunnitelma kokonaisuudessaan, eli kaikki investointiryhmät yhteensä, on sitovat nettoperusteisesti.

Kiinteistö Oy Vasallin pääomitus on kirjattu investointien kantta pysyviin vastaaviin. Näille ei ole investointisuunnitelmassa ollut erillistä määrärahavarausta, vaan valtuusto on aikaisempien vuosien tapaan päättänyt pääomituksesta erikseen.

Investointiosan toteuma on sitovuustason mukainen sekä investointiryhmittäin että kaikki investointiryhmät yhteensä, kun huomioidaan valtuuston erillinen päätös kiinteistöyhtiön pääomittamisesta.

INVESTOINTIOSAN TOTEUMA		TA 2024 + muutokset	Toteutuma 2025	Poikkeama
Korjausinvestoinnit				
110 KI / Maa- ja vesialueet				
M302	Katualueiden hankinnat 2025	-40 000,00	0	40 000,00
	Menot	-40 000,00	0	40 000,00
	Tulot	0	0	0
110 KI / Maa- ja vesialueet yhteensä		-40 000,00	0	40 000,00
	Menot	-40 000,00	0	40 000,00
	Tulot	0	0	0
111 KI / Rakennukset				
R100	Kunnanviraston vesikaton uusin	-10 000,00	-5 746,34	4 253,66
	Menot	-10 000,00	-5 746,34	4 253,66
	Tulot	0	0	0
R102	Mahlamäentie asunnon peruskorj	-35 000,00	-9 143,57	25 856,43
	Menot	-45 000,00	-9 143,57	35 856,43
	Tulot	10 000,00	0	-10 000,00
111 KI / Rakennukset yhteensä		-45 000,00	-14 889,91	30 110,09
	Menot	-55 000,00	-14 889,91	40 110,09
	Tulot	10 000,00	0	-10 000,00
113 KI / Kiinteät rakent. ja lait.				
L100	Vanhan koulun piha-alueen korj	-16 000,00	-40 469,66	-24 469,66
	Menot	-43 000,00	-40 469,66	2 530,34
	Tulot	27 000,00	0	-27 000,00
L102	Peliareena, tennis ja padel	-35 000,00	-36 355,22	-1 355,22
	Menot	-100 000,00	-101 355,22	-1 355,22
	Tulot	65 000,00	65 000,00	0
L106	Tähtitien pyörätie	-191 000,00	-240 278,48	-49 278,48
	Menot	-381 000,00	-430 364,48	-49 364,48
	Tulot	190 000,00	190 086,00	86
L110	Jätev.puhd. prosessiautomaatio	-40 000,00	-28 651,00	11 349,00
	Menot	-40 000,00	-28 651,00	11 349,00
	Tulot	0	0	0
L111	Siltojen kunnostus	-24 000,00	-19 103,59	4 896,41
	Menot	-24 000,00	-19 103,59	4 896,41
	Tulot	0	0	0
L112	Katujen päällystäminen 2025	-20 000,00	-23 987,81	-3 987,81
	Menot	-20 000,00	-23 987,81	-3 987,81
	Tulot	0	0	0
L114	Mahlamäentie putkiremontti	-255 000,00	-62 845,98	192 154,02
	Menot	-255 000,00	-62 845,98	192 154,02
	Tulot	0	0	0
L121	Vesihuollon verkostoinfra 2025	-60 000,00	-47 684,96	12 315,04
	Menot	-60 000,00	-47 684,96	12 315,04
	Tulot	0	0	0
113 KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä		-641 000,00	-499 376,70	141 623,30
	Menot	-923 000,00	-754 462,70	168 537,30
	Tulot	282 000,00	255 086,00	-26 914,00

INVESTOINTIOSAN TOTEUMA		TA 2024 + muutokset	Toteutuma 2025	Poikkeama
116 KI / Koneet ja kalusto				
K302	Varavoimakone	-25 000,00	-22 690,56	2 309,44
	Menot	-25 000,00	-22 690,56	2 309,44
	Tulot	0	0	0
L118	Metsolantie lämmönvaihdin	-15 000,00	-15 010,15	-10,15
	Menot	-15 000,00	-15 010,15	-10,15
	Tulot	0	0	0
116 KI / Koneet ja kalusto yhteensä		-40 000,00	-37 700,71	2 299,29
	Menot	-40 000,00	-37 700,71	2 299,29
	Tulot	0	0	0
Korjausinvestoinnit yhteensä		-766 000,00	-551 967,32	214 032,68
	Menot	-1 058 000,00	-807 053,32	250 946,68
	Tulot	292 000,00	255 086,00	-36 914,00
Uusinvestoinnit				
310 UI / Maa- ja vesialueet				
M301	Maa-alueiden myynti	0	52 468,14	52 468,14
	Menot	0	0	0
	Tulot	0	52 468,14	52 468,14
310 UI / Maa- ja vesialueet yhteensä		0	52 468,14	52 468,14
	Menot	0	0	0
	Tulot	0	52 468,14	52 468,14
311 UI / Rakennukset				
R303	Muiden rakennusten myynti	0	2 974,63	2 974,63
	Menot	0	0	0
	Tulot	0	2 974,63	2 974,63
311 UI / Rakennukset yhteensä		0	2 974,63	2 974,63
	Menot	0	0	0
	Tulot	0	2 974,63	2 974,63
320 UI / Osakkeet ja osuudet				
O300	Osakkeet ja osuudet	0	-1 000 000,00	-1 000 000,00
	Menot	0	-1 000 000,00	-1 000 000,00
	Tulot	0	0	0
320 UI / Osakkeet ja osuudet yhteensä		0	-1 000 000,00	-1 000 000,00
	Menot	0	-1 000 000,00	-1 000 000,00
	Tulot	0	0	0
Uusinvestoinnit yhteensä		0	-944 557,23	-944 557,23
	Menot	0	-1 000 000,00	-1 000 000,00
	Tulot	0	55 442,77	55 442,77
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		-766 000,00	-1 496 524,55	-730 524,55
	Menot	-1 058 000,00	-1 807 053,32	-749 053,32
	Tulot	292 000,00	310 528,77	18 528,77

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 TULOSLASKELMA

KUNNAN TULOSLASKELMA				
	2025		2024	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	910 087,87		1 012 145,08	
Maksutuotot	40 100,93		51 866,17	
Tuet ja avustukset	183 776,94		265 110,07	
Muut toimintatuotot	<u>835 191,19</u>	1 969 156,93	<u>835 889,62</u>	2 165 010,94
Valmistus omaan käyttöön		0,00		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-3 409 836,05		-3 621 907,67	
Palvelujen ostot	-2 966 454,84		-2 765 906,52	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-609 310,29		-681 328,59	
Avustukset	-478 389,65		-380 945,53	
Muut toimintakulut	<u>-160 052,53</u>	-7 624 043,36	<u>-174 339,55</u>	-7 624 427,86
Toimintakate		-5 654 886,43		-5 459 416,92
Verotulot		7 044 285,99		6 735 316,40
Valtionosuudet		273 214,00		322 331,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	16 880,03		29 456,17	
Muut rahoitustuotot	151 085,58		69 276,56	
Korkokulut	-246 125,23		-316 433,32	
Muut rahoituskulut	<u>-3 893,92</u>	-82 053,54	<u>-4 010,47</u>	-221 711,06
Vuosikate		1 580 560,02		1 376 519,42
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-784 907,99		-752 752,89	
Arvonalentumiset	<u>-1 200,00</u>	-786 107,99	<u>0,00</u>	-752 752,89
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Tilikauden tulos		794 452,03		623 766,53
Tilinpäätössiirrot		0		0
Tilikauden yli- / alijäämä		794,452,03		623 766,53

3.2 RAHOITUSLASKELMA

HARTOLAN KUNNAN RAHOITUSLASKELMA				
	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 580 560,02		1 376 519,42	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjaukset	-65 557,23	1 515 002,79	-4 232,78	1 372 286,64
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 807 053,32		-1 134 953,58	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	255 086,00		120 843,46	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 000,00	-1 430 967,32	14 950,00	-999 160,12
Toiminnan ja investointien rahavirta		84 035,47		373 126,52
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen lisäykset	0,00		0,00	
Antolainauksen vähennykset	40 721,40	40 721,40	35 686,08	35 686,08
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000,00		2 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 352 982,00		-1 233 571,74	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-500 000,00	-352 982,00	0,00	766 428,26
Oman pääoman muutokset	0,00		0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	20 713,60		7 165,78	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Saamisten muutos	-256 768,50		-350 143,32	
Korottomien velkojen muutos	357 776,33	121 721,43	150 980,34	-191 997,20
Rahoituksen rahavirta		-190 539,17		610 117,14
Rahavarojen muutos		-106 503,70		983 243,66
Rahavarat 31.12	1 042 195,32		1 148 699,02	
Rahavarat 1.1	1 148 699,02	-106 503,70	165 455,36	983 243,66

3.3 TASE

VASTAAVAA		2025	2024
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	17 806 139,48	17 136 444,32
I	Aineettomat hyödykkeet	102 891,90	154 214,54
	Aineettomat oikeudet	5 040,00	6 720,00
	Muut pitkävaikutteiset menot	97 851,92	147 494,54
II	Aineelliset hyödykkeet	13 480 049,29	13 717 110,11
	Maa- ja vesialueet	4 388 008,66	4 440 476,80
	Rakennukset	7 048 763,61	7 576 850,33
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 848 810,44	1 584 712,40
	Koneet ja kalusto	31 989,86	19 093,50
	Muut aineelliset hyödykkeet	65 637,24	65 637,24
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	96 839,48	30 339,84
III	Sijoitukset	4 223 198,27	3 265 119,67
	Osakkeet ja osuudet	3 989 188,33	2 990 388,33
	Muut lainasaamiset	19 335,95	19 335,95
	Muut saamiset	214 673,99	255 395,39
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11 380,68	8 460,39
	Valtion toimeksiannot		
	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11 380,68	8 460,39
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 479 318,36	2 329 053,56
I	Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
	Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00
II	Saamiset		
	Pitkäaikaiset saamiset	621 000,00	621 000,00
	Myyntisaamiset	0,00	0,00
	Lainasaamiset	470 000,00	470 000,00
	Muut saamiset	151 000,00	151 000,00
III	Lyhytaikaiset saamiset	816 123,04	559 354,54
	Myyntisaamiset	395 038,48	237 055,45
	Lainasaamiset	4 900,00	54 600,00
	Muut saamiset	54 224,25	68 163,67
	Siirtosaamiset	361 960,31	199 535,42
IV	Rahat ja pankkisaamiset	1 042 195,32	1 148 699,02
VASTAAVAT YHTEENSÄ		20 296 838,52	19 473 958,27

VASTATTAVAA		2025	2024
A	OMA PÄÄOMA	6 909 714,72	6 115 262,69
I	Peruspääoma	4 336 878,95	4 336 878,95
II	Muut omat rahastot	0,00	0,00
III	Edellisten tilikausien alijäämä	1 778 383,74	1 154 617,21
IV	Tilikauden yli- / alijäämä	794 452,03	623 766,53
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	0,00	0,00
	VARAUKSET	0,00	0,00
	Poistoero	0,00	0,00
	Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
C	PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
	Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	45 260,06	21 626,17
	Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
	Lahjoitusrahastojen toimeksiannot	45 260,06	21 626,17
E	VIERAS PÄÄOMA	13 341 863,74	13 337 069,41
I	Pitkäaikainen	9 866 606,73	9 792 648,73
	Lainat rahoituslaitoksilta	9 079 833,00	8 982 875,00
	Lainat julkisyhteisöltä	13 372,30	36 372,30
	Liittymismaksut ja muut velat	773 401,43	773 401,43
	Siirtovelat	0,00	0,00
II	Lyhytaikainen	3 475 257,01	3 544 420,68
	Lainat rahoituslaitoksilta	1 828 042,00	2 256 982,00
	Lainat julkisyhteisöltä	22 000,00	20 000,00
	Saadut ennakot	225 984,66	9 139,21
	Ostovelat	539 430,44	475 303,73
	Muut velat	159 283,56	139 486,13
	Siirtovelat	700 516,35	643 509,61
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		20 296 838,52	19 473 958,27

3.4 KONSERNILASKELMAT

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		TULOSLASKELMA	
	2025	2024	
Toimintatuotot	3 281 219,92	4 175 418,34	
Toimintakulut	-8 442 909,27	-8 459 623,12	
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	0	0	
Toimintakate	-5 161 689,35	-4 284 204,78	
Verotulot	6 991 620,57	6 696 699,27	
Valtionosuudet	864 145,29	322 331,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	45 614,77	58 033,76	
Muut rahoitustuotot	152 516,97	70 552,52	
Korkokulut	-436 658,81	-682 548,21	
Muut rahoituskulut	-5 347,51	-9 896,77	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-243 874,58	-563 858,70	
Vuosikate	2 450 201,93	2 170 966,79	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 260 020,43	-1 230 497,68	
Arvonalentumiset	-680 491,64	-512 155,26	
Satunnaiset erät	0	-374,20	
Tilikauden tulos	509 689,85	427 939,65	
Tilinpäätössiirrot	-211,00	-240,53	
Vähemmistöosuudet	-298,01	-198,76	
Tuloksen oikaisuerät			
Tilikauden ylijäämä	509 180,84	427 500,36	

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		RAHOITUSLASKELMA	
	2025	2024	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 450 201,93	2 170 966,79	
Satunnaiset erät	0	-374,20	
Tulorahoituksen korjauserät	-752 207,28	-531 340,89	
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-882 956,20	-454 496,15	
Rah.osuudet inv. menoihin	255 086,00	120 959,63	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 361,15	-43 723,28	
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 191 485,59	1 261 991,90	
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	
Antolainasaamisten vähennykset	40 721,40	35 686,08	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000,00	2 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 097 370,28	-1 961 187,98	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-500 000,00	-61 611,78	
Oman pääoman muutokset	-4 688,03	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	20 948,00	7 409,67	
Vaihto-omaisuuden muutos	491,13	183,61	
Saamisten muutos	-527 472,02	-240 219,19	
Korottomien velkojen muutos	327 109,53	105 890,53	
Rahoituksen rahavirta	-1 240 260,28	-113 849,06	
Rahavarojen muutos	-48 774,68	1 148 142,84	
Rahavarat 31.12.	1 751 790,09	1 800 564,77	
Rahavarat 1.1.	1 800 564,77	652 421,94	
	-48 774,68	1 148 142,83	

HARTOLAN KUNTAKONSERNI		
VASTAAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7 277,02	9 411,31
Muut pitkävaikutteiset menot	97 851,92	147 494,54
Ennakkomaksut	0,00	0,00
	105 128,94	156 905,85
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 048 640,51	5 101 108,65
Rakennukset	14 707 058,70	15 608 136,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 854 138,99	1 586 048,48
Koneet ja kalusto	57 025,88	49 179,48
Muut aineelliset hyödykkeet	126 504,15	157 820,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	126 400,20	66 483,57
	21 919 768,44	22 568 777,85
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	585 853,25	435 023,37
Muut osakkeet ja osuudet	1 059 692,42	1 198 533,83
Muut lainasaamiset	33 999,53	33 999,53
Muut saamiset	218 312,53	259 033,93
	1 897 857,72	1 926 590,66
Pysyvät vastaavat yhteensä	23 922 755,10	24 652 274,36
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	20 790,62	22 747,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	12 294,44	12 785,56
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	151 000,00	507 638,79
Lyhytaikaiset saamiset	1 470 895,67	586 784,86
	1 621 895,67	1 094 423,65
Rahoitusarvopaperit	48 500,00	239 481,96
Rahat ja pankkisaamiset	1 703 290,09	1 561 082,81
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHT	3 385 980,20	2 907 773,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 329 525,91	27 582 795,67

VASTATTAVAA	2025	2024
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 336 878,95	4 336 878,95
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	411 987,54	411 987,54
Arvonkorotusrahasto	1 810,60	1 810,60
Muut rahastot	-26 388,70	0,00
Ed.tilikausien yli/-alijäämä	1 707 750,80	1 256 966,75
Tilikauden yli/-alijäämä	508 685,84	427 500,36
Oma pääoma yhteensä	6 940 725,03	6 435 144,20
VÄHEMMISTÖOSUUDET	36 942,90	37 534,14
VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset	127,04	6 918,15
	127,04	6 918,15
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	61 180,11	42 188,83
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	15 145 212,56	15 815 642,84
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	773 428,25	773 428,25
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 589 530,03	3 016 470,03
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 782 379,99	1 455 270,46
Vieras pääoma yhteensä	20 290 550,83	21 060 811,58
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 329 525,91	27 582 795,67
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma: Jorma Virtasen Säätiö 411.987,54 euroa		

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetieto 1-5)

ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty liitetiedossa 11 (*Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista*). Poistosuunnitelma on tullut voimaan 1.1.2024 lukien.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisten tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2024 tulos pitää sisällään harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen 380.000 euroa, jota vuodelle 2025 ei haettu.

Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti on vuoden 2025 aikana henkilöstömäärää vähennetty ja ostopalveluita lisätty.

Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle 1.1.2025 lukien.

4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen vuoksi.

4.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 6)

Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Hallintopalvelut	153 593,28	178 347,51	109 226,10	125 046,93
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	329 630,65	977 814,22	267 462,80	286 705,50
Tekninen toimi	2 803 243,54	3 012 470,71	1 592 468,03	1 746 133,37
Ympäristötoimi	0,00	6 785,90	0,00	7 125,14
Toimintatuotot yhteensä	3 286 467,47	4 175 418,34	1 969 156,93	2 165 010,94

Esittämistapaa muutettu tehtäväaluejaon osalta ja muutettu vastaamaan kunnan talouden seurantaa.

Liitetieto 7)

Verotulojen erittely	2025	2024
Kunnan tulovero	3 872 528,97	3 930 370,11
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 280 269,26	1 185 498,81
Kiinteistövero	1 891 487,76	1 619 447,48
Verotulot yhteensä	7 044 285,99	6 735 316,40

Liitetieto 8)

Valtionosuuksien erittely	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	-153 449,00	-501 974,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	693 673,00	578 985,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus *	-726 583,00	-754 784,00
Harkinnanvarainen rahoitusavustus	0,00	380 000,00
Verotulomenetysten kompensatio	459 573,00	620 104,00
Valtionosuuden yhteensä	273 214,00	322 331,00

*) Vuoden 2024 aiheeton varaus -1 699,00 euroa purettu siirtovelloista vuonna 2025, koska alle 2 000 euron oikaisuja ei peritä takaisin.

Liitetieto 9)

Palvelujen ostojen erittely	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	496 768,68	601 799,37
Muiden palvelujen ostot	2 469 686,16	2 164 107,15
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	2 966 454,84	2 765 906,52

Liitetieto 10) Ei raportoitavaa

Liitetieto 11)

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista. Pysyvien vastaavien poistojen määrittämiseen on käytetty valtuuston 14.12.2023 hyväksymää poistosuunnitelmaa, joka astui voimaan 1.1.2024.

POISTOSUUNNITELMA	
Aineettomat hyödykkeet	
Kehittämismenot	3 v Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 v Tasapoisto
Liikearvo	2 v Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk -ohjelmistot	3 v Tasapoisto
Osakehuoneiston peruserämenot	5 v Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 v Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v Tasapoisto
Talousrakennukset	20 v Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	25 v Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 v Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit, puistot ja kentät	15 % Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit, uimalat	10 % Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	10 % Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto ja viemäriverkosto	10 % Menojäännöspoisto
Kaukolämpöverkko	10 % Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 % Menojäännöspoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 % Menojäännöspoisto
Maakaasuverkko	12 % Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 % Menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitoskoneet ja -laitteet	15 % Menojäännöspoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 % Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	20 % Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 v Tasapoisto
Koneet ja kalusto	
Muut kuljetusvälineet	4 v Tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 v Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 v Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 v Tasapoisto
Atk -laitteet	3 v Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 v Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa

Liitetieto 12) ei raportoitavaa

Liitetieto 13)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	65 557,23	4 232,78	65 557,23	4 232,78
Luovutusvoitot yhteensä	65 557,23	4 232,78	65 557,23	4 232,78
Muut toimintakulut				
Luovutustappiot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Liitetieto 14)

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2025	2024
Osinkotuotot muista yhteisöistä	62 348,00	64 041,32
Yhteensä	62 348,00	64 041,32

Liitetieto 15) Ei raportoitavaa.

4.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 16–17) Ei raportoitavaa.

Liitetieto 18)

Aineettomat hyödykkeet				
Hartolan kunta	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 720,00	147 494,54	0,00	154 214,54
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-1 680,00	-49 642,62	0,00	-51 322,62
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 040,00	97 851,92	0,00	102 891,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 040,00	97 851,92	0,00	102 891,92

Aineelliset hyödykkeet							
Hartolan kunta	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 440 476,80	7 576 850,33	1 584 712,40	19 093,50	65 637,24	30 339,84	13 717 110,11
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	687 523,28	22 690,56	0,00	96 839,48	807 053,32
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00	0,00	-255 086,00	0,00	0,00	0,00	-255 086,00
Vähennykset tilikauden aikana	-52 468,14	-2 974,63	0,00	0,00	0,00	0,00	-55 442,77
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	30 339,84	0,00	0,00	-30 339,84	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-525 112,09	-198 679,08	-9 794,20	0,00	0,00	-733 585,37
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	4 388 008,66	7 048 763,61	1 848 810,44	31 989,86	65 637,24	96 839,48	13 480 049,29
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 388 008,66	7 048 763,61	1 848 810,44	31 989,86	65 637,24	96 839,48	13 480 049,29

Aineellisten hyödykkeiden esitystapaa on aikaisemmista vuosista muutettu. Aiemmin kaikki tilikauden aikana valmistuneet investoinnit esitettiin rivillä siirrot erien välillä. Nyt kyseisellä rivillä on vain valmistuneiden investointien edellisten tilikausien toteumat. Kuluneen tilikauden aikaiset toteumat ovat rivillä lisäykset tilikauden aikana.

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	120 757,07	120 757,07	120 757,07	120 757,07
Muut maa- ja vesialueet	4 927 883,44	4 980 351,58	4 267 251,59	4 319 719,73
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	5 048 640,51	5 101 108,65	4 388 008,66	4 440 476,80

Osakkeet ja osuudet					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteisyyhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 739 504,71	584 865,00	141 227,53	524 791,09	2 990 388,33
Lisäykset	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-1 200,00	-1 200,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	2 739 504,71	584 865,00	141 227,53	523 591,09	3 989 188,33
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 739 504,71	584 865,00	141 227,53	523 591,09	3 989 188,33

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	19 335,95	0,00	255 395,39	274 731,34
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	-40 721,40	-40 721,40
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	19 335,95	0,00	214 673,99	234 009,94
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	19 335,95	0,00	214 673,99	234 009,94

Liitetieto 19-21)

Onmistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tuloksesta
Tytärtyhtiöt						
Asunto Oy Vuorilaakso	0607357-7	72,50 %	72,50 %	100	1	1
Kiinteistö Oy Vasalli	1891593-8	100,00 %	100,00 %	558	8 107	-252
Jorma Virtasen säätiö	1916287-8	100,00 %	100,00 %	530	0	-1
Kuntayhtymät						
Koulutuskeskus Salpaus ky	0993644-6	0,97 %	0,97 %	1 019	71	27
Päijät-Hämeen liitto ky	0216610-5	1,31 %	1,31 %	15	7	-1
Yhdistelelemätön osakkuusyhteisö						
Asunto Oy Sahakankaanmäki	0540603-4	41,00 %	41,00 %	53	0	0
Asunto Oy Yrittäjäkerho	0507406-8	48,48 %	48,48 %	104	26	0
Asunto Oy Yölintu	0163764-4	24,50 %	24,50 %	114	14	0
Asunto Oy Vierukkapolku 4	0490265-0	21,56 %	21,56 %	85	1	0
Yhteensä				2 275	8 186	-225

Liitetieto 22)

Saamisten erittely				
	2025		202	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	2 604,31	0,00	721,91
Lainasaamiset	470 000,00	0,00	470 000,00	0,00
Yhteensä	470 000,00	2 604,31	470 000,00	721,91
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	7 697,65	0,00	4 375,37
Lainasaamiset	19 335,95	0,00	19 335,95	0,00
Yhteensä	19 335,95	7 697,65	19 335,95	4 375,37
Saamiset yhteensä	489 335,95	10 301,96	489 335,95	5 097,28

Liitetieto 23)

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
	Lyhytaikaiset siirtosaamiset			
Muut tulojäämät				
Siirtyvät korot, lyhytaikaiset	3 476,53	5 689,70	3 476,53	5 689,70
Kelan korvaus työterveyshuollosta	21 659,27	11 653,45	20 000,00	10 000,00
Valtionapu- ja EU-tukisaamiset	256 045,39	2 103,26	255 086,00	0,00
Muut tulojäämät	90 012,81	191 988,53	83 397,78	183 845,72
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	371 194,00	211 434,94	361 960,31	199 535,42

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 24)

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma				
Peruspääoma 1.1.	4 336 878,95	4 336 878,95	4 336 878,95	4 336 878,95
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	4 336 878,95	4 336 878,95	4 336 878,95	4 336 878,95
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	411 987,54	411 987,54	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	411 987,54	411 987,54	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasito				
Arvonkorotusrahasito 1.1.	1 810,60	2 295,79	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-485,19	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasito 31.12.	1 810,60	1 810,60	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	1 684 467,11	1 316 048,16	1 778 383,74	1 154 617,21
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-4 688,03	-59 081,41	0,00	0,00
Siirto vahinkorahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	1 679 779,08	1 256 966,75	1 778 383,74	1 154 617,21
Tilikauden yli-/alijäämä	509 180,84	427 500,66	794 452,03	623 766,53
Oma pääoma yhteensä	6 939 637,01	6 435 144,20	6 909 714,72	6 115 262,69

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kunta	
	2025	2024
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	1 778 383,74	1 154 617,21
Tilikauden yli-/alijäämä	794 452,03	623 766,53
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	0,00	0,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	2 572 835,77	1 778 383,74

Liitetieto 25) Ei raportoitavaa

Liitetieto 26)

Pitkäaikaiset velat jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2025	2024
Joukkovelkalinakirjat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 233 481,00	4 507 569,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 233 481,00	4 507 569,00

Liitetieto 27)

Joukkovelkakirjalainat	2025	2024
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	500 000,00	1 000 000,00
- korko 2,11 %		
- erääntyy 30.4.2026		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	500 000,00	1 000 000,00

Liitetieto 28) Ei raportoitavaa

Liitetieto 29)

Vieras pääoma	2025		2024	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Muut velat	252 699,01	0,00	252 699,01	0,00
Yhteensä	252 699,01	0,00	252 699,01	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	2 685,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	2 685,00	0,00	0,00
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Muut velat	4 722,72	0,00	4 722,72	0,00
Yhteensä	4 722,72	0,00	4 722,72	0,00
Vieras pääoma yhteensä	257 421,73	2 685,00	257 421,73	0,00

Liitetieto 30) Ei raportoitavaa

Liitetieto 31)

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut velat				
Liittymismaksut	773 401,43	773 401,43	773 401,43	773 401,43
Muut velat	60 183,92	173 833,22	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	833 585,35	947 234,65	773 401,43	773 401,43

Liitetieto 32)

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	92 490,15	11 219,51	150 109,23	105 884,91
Menojäämät				
Lomapalkkavelka	487 433,16	484 093,92	449 005,56	439 434,14
Korkojaksotukset	58 466,22	127 818,32	46 471,12	80 652,78
Muut menojäämät	110 416,39	18 674,17	49 969,44	17 537,78
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	656 315,77	630 586,41	550 407,12	537 624,70
Siirtovelat yhteensä	748 805,92	641 805,92	700 516,35	643 509,61

4.4 VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 33–36 Ei raportoitavaa

Liitetieto 37)

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Toimitilojen vuokravastuut	2 027,92	23 785,62	0,00	0,00
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	51 916,34	0,00	44 536,82	6 038,11
Maa-alueiden vuokravastuut	30 978,35	0,00	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	38,91	0,00	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	84 961,52	23 785,62	44 536,82	6 038,11
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	36 714,13	12 071,77	13 427,54	5 402,71
- siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet	0,00	0,00	0,00	0,00

Liitetieto 38-39)

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Järjestelyjen tarkoitus				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			10 042 742,15	10 042 742,15
Jäljellä oleva pääoma			6 790 245,62	7 534 633,90
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma			0,00	0,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	3 767 814,00	5 767 814,00	3 767 814,00	3 767 814,00
Jäljellä oleva pääoma	3 454 103,00	3 478 696,00	3 454 103,00	3 478 969,00

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	23 054 825,00	21 874 209,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	29 510,00	23 473,00

Liitetieto 40)

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimusvastuut				
Maankäytösopimuksista kunnalle aiheutuvat veloitteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Maankäytösopimuksista kunnalle aiheutuvat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Sitoumukset yhtiöiden rahoittamiseen	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimusvastuut	263,65	1 796,70	0,00	0,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	62 200,49	64 444,47	0,00	0,00
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	11 940,70	11 940,70	0,00	0,00
Vireillä olevat riita-asiat				
Sosiaalipalveluja koskevat hallintoriita-asiat	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntarakennepalveluja koskevia riita-asioita	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset				
Nimellisarvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Markkina-arvo	0,00	0,00	0,00	0,00

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on tehnyt vuonna 2023 päätöksen palkkaharmonisoinnista sekä takautuvien saamisten maksamisesta työntekijöille. Hyvinvointialue on toimittanut kuntaan 17.5.2024 päivätyn laskun, jonka loppusumma on 452.880,00 euroa. Hartolan kunnanhallitus on 3.6.2024 § 102 päättänyt kiistää laskun sekä perusteeltaan että määrältään.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamista mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, PHHYKY:n ja kunnan välillä. Palkkasaatavaa ei ole erääntynyt ennen 1.1.2023. Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamista mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Palkkaharmonisaation toteuttamisesta on Päijät-Hämeen hyvinvointialue tehnyt päätöksen 1.1.2023 tapahtuneen liikkeenluovutuksen jälkeen. Kunnan tulkinnan mukaan palkkasaatava erääntyy vasta päätöksen ja maksusuunnitelman jälkeen. Näin ollen Hartolan kunnan tulkinnan mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautuvasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Hartolan kunta ei tällä perusteella ole sisällyttänyt Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ilmoittamaa osuutta palkkaharmonisoinnin kustannuksesta tilinpäätöslaskelmiinsa varauksena tai kulukirjauksena.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on haastanut Kärkölen kunnan oikeuteen palkkaharmonisaatiokiistassa. Asia on käsittelyssä hallinto-oikeudessa. Hartolan kunta ei ole suoraan hallintoriita-asian osapuoli, vaikka päätös tulee vaikuttamaan myös Hartolan kunnan tilanteeseen.

Kunnalla on ara-rahoitteisia vuokra-asuntoja. Näihin liittyvät rajoitukset ovat voimassa seuraavasti:

Kohde	Rajoitusten päättymispäivä	Vuokranmääritys-rajoitus voimassa
Metsolantie 20	7.1.2030	Ei
Mahlamäentie 3	10.12.2031	Ei
Mahlamäentie 4	22.12.2032	Ei
Petäjistäntie 3	12.2.2035	Ei
Petäjistäntie 12-14	23.3.2037	Kyllä

4.5 HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 41)

Henkilötyövuodet 31.12.		
	2025	2024
Kunnanhallitus	7,15	7,37
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	42,73	44,31
Tekninen lautakunta	11,25	14,54
Ympäristölautakunta	0,50	1,62
Yhteensä	61,63	67,84

Liitetieto 42) Henkilöstökuluja ei aktivoitu taseeseen

Liitetieto 43)

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2025	2024
Hartolan Kokoomus ry	1 699,33	1 452,25
Hartolan Perussuomalaiset ry	555,00	394,50
Hämeen Vihreät ry	0,00	34,50
KD Heinolan osasto	271,50	166,50
Keskustan Hartolan kunnallisjärjestö	816,25	0,00
Hämeen Sosialidemokraatit ry	58,00	0,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht.	3 400,08	2 047,75

Liitetieto 44)

Tilintarkastajan palkkiot		
(alv 0%)	2025	2023
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 988,36	7 657,36
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0,00	0,00
Muut palkkiot	9 960,00	5 225,00
Palkkiot yhteensä	19 948,36	12 882,36

Liitetieto 45)

Intressitahotapahtumia koskeva liitetieto
Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jonka kunnanhallitus on hyväksynyt 3.3.2025 ja jossa on erokorvaukseksi sovittu irtisanomisajan lisäksi kuuden (6) kuukauden palkkaa vastaava summa ilman viranhoitovelvollisuutta.
Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET / TASEYKSIKKÖ

5.1 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TULOSLASKELMA

Vesi- ja viemärilaitos	2025	2024
Liikevaihto (vesi- ja jätevesimaksut)	610 366,43	540 624,88
Liiketoiminnan muut tuotot	896,32	43 958,76
Materiaalit ja palvelut	-272 080,27	-274 413,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-89 543,77	-110 557,22
Palvelujen ostot	182 536,50	-163 856,62
Henkilöstökulut	-128 124,63	-148 856,91
Palkat ja palkkiot	-107 011,30	-115 935,79
Henkilöstösivukulut	-21 133,33	-32 921,12
Eläkekulut	-18 211,77	-30 181,71
Muut henkilöstösivukulut	-2 901,56	-2 739,41
Poistot	-100 144,45	-105 468,17
Suunnitelman mukaiset poistot	-100 144,45	-105 468,17
Liiketoiminnan muut kulut	-7 536,03	-21 734,98
Liikelylijäämä (-alijäämä)	103 377,37	34 109,74
Rahoitustuotot ja -kulut	6 954,77	9 052,04
Korkotuotot	5 018,27	6 603,68
Muut rahoitustuotot	1 936,50	2 481,36
Korkokulut		
Muut rahoituskulut	0,00	-33,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	110 322,14	43 161,78
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	110 332,14	43 161,78
Poistoeron lisäys tai vähennys	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	110 332,14	43 161,78

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Sijoitetun pääoman tuotto, %	143,1	1 119,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	29,7	14,0
Voitto,%	18,1	8,0

5.2 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

Vesi- ja viemärlaitos	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (alijäämä)	103 377,37	34 109,74
Poistot ja arvonalentumiset	100 144,45	105 468,17
Rahoitustuotot ja -kulut	6 954,77	9 052,04
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-76 335,96	-73 832,19
Toiminnan ja investointien rahavirta	134 140,63	74 797,76
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-37 515,98	0,00
Saamisten muutos muilta	-138 189,05	-147 096,86
Korottomien velkojen muutos muilta	41 564,40	72 299,10
Rahoituksen rahavirta	-134 140,63	-74 797,76
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	0,00	0,00

LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	0,00	0,00
Investointien tulorahoitus, %	275,7	201,3
Laskennallinen lainanhoitokate		
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	3,4	2,9
Current ratio	3,4	2,9

5.3 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	2025	2024
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	32 326,56	32 326,56
Rakennukset	0,00	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	896 701,07	916 124,63
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	4 384,93
B VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset kunnalta	0,00	0,00
Myyntisaamiset	385 385,06	209 680,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 314 412,69	1 162 516,15

VASTATTAVAA	2025	2024
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä *	21 958,98	-21 202,80
IV Tilikauden yli-/alijäämä	110 332,14	43 161,78
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
C PAKOLLISET VARAUKSET		
D VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut velat	1 068 258,07	1 068 258,07
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	61 316,24	27 366,15
Muut velat	52 547,26	44 932,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 314 412,69	1 162 516,15

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	10,1	1,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	193,4	196,3
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	132	22
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	0	0

5.4 VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväalueittain		
	2025	2024
Vesilaitos	241 091,68	246 760,68
Viemärlaitos	370 171,07	334 397,75
Toimintatuotot yhteensä	611 262,75	581 158,43

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely		
	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	0,00	0,00
Muiden palvelujen ostot	182 536,50	163 856,62
Palvelujen ostot yhteensä	182 536,50	163 856,62

Liitetieto 11) Poistosuunnitelma on esitetty Hartolan kunnan tilinpäätöksen liitetiedoissa (liitetieto 11).

Liitetieto 18) Pysyvien vastaavien erittelyt							
Aineelliset hyödykkeet							
Hartolan kunta, Vesilaitos	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	32 326,56	0,00	916 124,63	0,00	0,00	4 384,93	952 836,12
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	80 720,89	0,00	0,00	0,00	80 720,89
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-4 384,93	-4 384,93
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	-100 144,45	0,00	0,00	0,00	-100 144,45
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 326,56	0,00	896 701,07	0,00	0,00	0,00	929 027,63
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 326,56	0,00	896 701,07	0,00	0,00	0,00	929 027,63

Liitetieto 22) Saamisten erittely				
	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	2 604,31	0,00	721,91
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut Saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	2 604,31	0,00	721,91
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut Saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	7 697,65	0,00	4 375,37
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut Saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	7 697,65	0,00	4 375,37
Saamiset yhteensä	0,00	10 301,96	0,00	5 097,28

Liitetieto 24) Oman pääoman erittely		
	2025	2024
Peruspääoma		
Peruspääoma 1.1.	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	21 958,98	-14 251,06
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	-6 951,74
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	21 958,98	-21 202,80
Tilikauden yli-/alijäämä	110 332,14	43 161,78
Oma pääoma yhteensä	132 291,12	21 958,98

Liitetieto 29) Vieras pääoma				
	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	252 699,01	0,00	252 699,01	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	252 699,01	0,00	252 699,01	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat				
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	4 722,72	0,00	4 722,72	0,00
Yhteensä	4 722,72	0,00	4 722,72	0,00
Vieras pääoma yhteensä	257 421,73	0,00	257 421,73	0,00

Liitetieto 31) Muiden velkojen erittely		
Muut velat	2025	2024
Liittymismaksut	773 401,43	773 401,43
Muut velat	294 856,60	294 856,64
Muut velat yhteensä	1 068 258,03	1 068 258,07

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätös on allekirjoitettu sähköisesti.

Hartolassa 30.3.2026

Tero Mäyrä
kunnanhallituksen puheenjohtaja

Jarkko Fågel
kunnanhallituksen varapuheenjohtaja

Anjariitta Carlson
kunnanhallituksen jäsen

Markku Karnaattu
kunnanhallituksen jäsen

Tapio Nieminen
kunnanhallituksen varajäsen

Maritta Virtanen
kunnanhallituksen jäsen

Sanna Vuokila
kunnanhallituksen jäsen

Jarkko Seppälä
kunnanjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus allekirjoituspäivänä.

Ulla-Maija Tuomela
tilintarkastaja, JHT, KHT
BDO Audiator Oy

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista sekä selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tarkempi kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Säilytystapa
Tilinpäätös		Tilinpäätöskirja Tase-erittelyt liitteineen Liitetietotositteet Tililuettelo	Tilinpäätöskirja, tase-erittelyt liitteineen ja liitetietotositteet ovat erillisiä dokumentteja, joiden tiedot perustuvat kirjanpitojärjestelmän tietoihin. Tililuettelo on kirjanpitojärjestelmän tuottama dokumentti.	Tilinpäätöskirja säilytetään kunnassa paperilla. Muut dokumentit säilytetään sähköisessä järjestelmässä.
Pääkirjanpito		Pää- ja päiväkirjat	Pää- ja päiväkirjat kokoavat yhteen kirjanpitojärjestelmässä olevat tapahtumat.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	ALKUSA	Alkusaldot	Alkusaldot muodostetaan edellisen tilikauden tilinpäätöksestä.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUISRD	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUIST1	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUIASI	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostuvat tositteet, jotka perustuvat hyväksyntäkierrolla tehtävään päämuistiotositteeseen.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	MUISRS	Muistiot, sisäinen laskenta	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	PURKU	Muistiot, ulkoinen kirjanpito	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa. Muistio muodostaa automaattisesti vastakirjauksen kirjauskuukautta seuraavan kuukauden 1. päivälle.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	KOMMUI	Muistiot, käyttöomaisuus	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	VYÖR	Muistiot, laskennalliset erät	Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Pysyvät vastaavat, osakirjanpito	KOMTOS	Käyttöomaisuus-tositteet	Pysyvien vastaavien osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Myyntireskontra, osakirjanpito	MRP01-MRP02	Myyntireskontran ennakkomaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPMAK	MRP Ulosmaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRP41-MRP98	Myyntilaskutus	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPK	MRP Luottotappiot	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	MRPMAN	MRP Manuaalisuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).

	MRPVII	MRP Viitesuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja Sarake Ark).
Ostoreskonta, osakirjanpito	ORPMAK	ORP Maksut	Ostolaskujen maksut siirretään kirjanpitojärjestelmästä pankkiohjelmaan.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).
	ORPKU	ORP Ostolaskut	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	ORPVL	ORP Ostolaskut, Vesi	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Liittymillä pääkirjanpitoon siirtyvät aineistot	PALKAT	Palkkatositteet, Populus	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä
	LASKUT	Kodia vuokraeskontra	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon.	Säilytys Kodian vuokraeskontran sähköisessä järjestelmässä
	PANKKI	Pankkien tiliotteet	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja Sarake Ark).
Konserni-tilinpäätös	KLALKU KLKIRJ KLYHT	Konsernin alkusaldot Konsernikirjaukset Tytäryht./Kuntayht.	Tiedot tuodaan konsernilaskentajärjestelmään manuaalisesti.	Säilytys Raindance konsernilaskentajärjestelmässä (RD Konsta)
Talous- ja lisätalousarvio	BUD	Talousarvio	Talousarviojärjestelmästä kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Talousarviojärjestelmä on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	BUDL	Lisätalousarviot	Talousarviojärjestelmästä kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Talousarviojärjestelmä on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).

Aineiston säilytysajat

Hartolan kunnan kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto säilytetään yllä olevan erittelyn mukaisesti.

Tositteet	6 vuotta	sähköisesti
Päiväkirjat	10 ”	sähköisesti
Pääkirjat	10 ”	sähköisesti
Tuloslaskelma	10 ”	sähköisesti
Tase	10 ”	sähköisesti
Tase-erittely	10 ”	sähköisesti
Tilinpäätöskirja	pysyvästi	sähköisesti